ב"ה ימות המשיח

יחי אדוננו מורנו ורבינו המלך המשיח לעולם ועד

עשה לך רב

ליקוט משיחותיו הק' של
כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א
בקשר עם הוראת המשנה "עשה לך רב"

תשורה משמחת הנישואין של
מנחם מענדל שיחי' **ודבורה לאה** תחי'
ליפש

כ"ג שבט ה'תשס"ט
~ שנת הקהל ~

~ פתח דבר ~

אנו מודים לה' על כל הטוב אשר גמלנו, ובחסדו הגדול זיכנו בנישואי צאצאינו למזל טוב ביום השלישי שהוכפל בו כי טוב, כ"ג שבט ה'תשס"ט.

התודה והברכה נתונה בזאת לידידינו ומכרינו אשר הואילו לשמוח איתנו יחדיו ביום שמחת לבבינו ולברכינו בברכת מזל טוב וחיים מאושרים בגשמיות וברוחניות.

בשמחה ובטוב לבב הננו בזה לכבד את כל הנוטלים חלק בשמחת לבבנו מקרוב ומרחוק בתשורה המצו"ב כפי המנהג ההולך ומתפשט, מיוסד על הנהגת אדמו"ר הריי"ץ בנישואי הרבי שליט"א עם הרבנית הצדקנית (שהחתונה מתקיימת בתוך שלושה ימים – כלבוד דמי – ליום היארצייט שלה בכ"ב שבט).

הא-ל הטוב הוא ית' יברך את כבו' ואת אנשי ביתו יחדיו בתוך כלל אחב"י בברכות מאליפות מנפש ועד בשר, ובמיוחד בברכה העיקרית שנזכה ללכת משמחה זו ל"שמחת עולם על ראשם" בהתגלותו המידית של הרבי המלך המשיח.

* * *

ידועה בקשתו הנפשית של כ"ק אדמו"ר שליט"א מה"מ, שכל אחד ואחת - אנשים נשים וטף, גדולים וקטנים - ימנו לעצמם רב-משפיע, על יסוד דברי חז"ל בפרק הראשון באבות "עשה לך רב", הוראה שנכפלה פעמיים! באותו הפרק.

(יש לציין, כי המפרשים מסבירים שההוראה נכפלה בכדי להורות לנו שכ"א צריך למנות לעצמו שני רבנים: אחד לעניני הלכה, ושני - שאותו ישאל וממנו ילמד הנהגות ישרות. מטעם זה הענינים בשיחות נראים לעיתים 'מבולבלים' כביכול).

הרבי אף אמר, כי קיום הוראה זו לאמיתה, פותר את כל הספיקות, וממהר את קיום היעוד "כי מחה אמחה את זכר עמלק" בגאולה האמיתית והשלימה.

הואיל והשיחות והמענות-קודש מפוזרים בשיחות, ראינו צורך לקבץ את כל תורתו של הרבי בנושא זה לפונדק אחד.

הקובץ הינו תדפיס מתוך קובץ מושלם יותר שיצא לאור אי"ה בקרוב וכולל בחלקו הראשון ליקוט משיחותיו הק' של הרבי אודות הענין של 'עשה לך רב' בין התאריכים ד' מנחם-אב (פ' דברים – שבת חזון) תשמ"ו – ר"ח אלול תשמ"ז. ובחלקו השני, כתבי יד קודש של הרבי בקשר לענין 'עשה לך רב'.

השיחות שהובאו בקובץ הועתקו מספרי ההתוועדויות והוקלדו מחדש, בתוספת כותרות וכותרות משנה – ללא אחראיות כלל וכלל. ה'כתבי יד קודש', נלקטו מ'קובץ התקשרות' (ועד חיילי בית דוד) ו'מאוצר המלך' (ספריית 'בית משיח').

(בתחילת שנת תשמ"ז הגיה הרבי כל שבוע את שיחותיו הק' גם באידיש וגם בעברית – כך שיש עד אמצע חודש שבט שיחות מוגהות בעברית ובאידיש, הואיל ותוכנן של השיחות זהה (אם כי ישנם דיוקים בלשונו הק') הובאו בתדפיס זה - בחלק זה השנה - רק השיחות המוגהות בעברית, ובהמשך השנה השיחות המוגהות באידיש הובאו כפי שמתורגמות ב'התוועדויות').

במקום הקדמה, הבאנו את שיחתו הק' של הרבי מליל ג' דחג הסוכות ה'תשי"ג. הרבי מסביר, שענינה הרוחני של מצוות מינוי מלך הוא קיום "עשה לך רב", וקיום הוראה זו הוא ענין עיקרי גם בשנת הקהל - שאנו עומדים בעיצומה.

הואיל והקובץ זה יוצא לאור כעת כתדפיס מתוך קובץ מושלם יותר שיצא לאור אי"ה בקרוב, אנו מבקשים בכל לשון של בקשה לשלוח אלינו כל הארה, הערה, כתבי יד נוספים, מכתבים שלא פורסמו עדיין וכו'. ע"מ שנוכל להוסיפם למהדורה הבאה.

ויהי רצון שע"י מילוי קיום הוראתו הק' "עשה לך רב", נזכה במהרה לקיום היעוד "כי מחה אמחה את זכר עמלק" (ספק), ותחזינה עינינו בשובך לציון ברחמים בגאולה האמיתית והשלימה ומלכנו בראשנו תיכף ומיד ממש.

כ"ג שבט ה'תשס"ט – שנת הקהל
אהל האירועים שע"י בית מנחם
כפר חב"ד ארה"ק תובב"א

יצחק וחנה ליפש
עיה"ק צפת

מיכאל ואילנה דורון
עפולה

יחי אדוננו מורנו ורבינו המלך המשיח לעולם ועד

~ תוכן העניינים ~

~ התוועדויות תשמ"ו חלק ד' ~

א. בקשה נפשית – "עשה לך רב"! 14
ב. בחינות אצל ה"רב" – לזירוז בלימוד התורה 15
ג. יש לקיים את דבריו של ה"עשה לך רב". 16
ד. לא לקמץ בפרוטות בפירסום ההוראה. 17
ה. להתייעץ עם ה"רב" אם זהו ענין השייך אליו 18

~ התוועדויות תשמ"ז חלק א' ~

א. משפיע - צריך למלא את תפקידו בפועל! 19
ב. ההוראה "עשה לך רב" שייכת לכל אחד! 22
ג. "עשה לך רב" – מתוך כפי' וקבלת עול. 29
ד. מרצונו הטוב בוחר ברב – ועם זאת בקב"ע. 30
ה. העצה לאחדות – "עשה לך רב". 31
ו. איני מבקש אלא לפי כחן. 32
ז. צריך להיות גם משפיע וגם מקבל. 32
ח. אפילו אנשי סדום מינו עליהם שופט. 33
ט. "מאמין בחי העולמים" - ללא צורך ב"רב". 34
י. לא אשאל את הזקנים אם כבר מינו לעצמם 34
יא. העבודה עם עצמו – ע"י קיום ההוראה. 36
יב. מדוע המשפיעים אינם מעוררים?! 36
יג. אם ימנו לעצמם רב לא יצטרכו לשאול 37

~ התוועדויות תשמ"ז חלק ב' ~

א. לא להסתפק במינוי הרב..... 38
ב. מורה הוראה צריך לעיין במקור לפני שעונה..... 38
ג. מוסיף והולך בתומ"צ - ע"י קיום ההוראה..... 39
ד. ההכנות לי' שבט – באופן ד"עשה לך רב"..... 39
ה. תלמיד בישיבה -ה"רב" שלו- המלמדו תורה..... 41
ו. מדוע אף אחד לא הכניס את שמו??..... 41
ז. הגאולה - יחד עם כל הרבנים ד"עשה לך רב"..... 42
ח. להיבחן ג' פעמים אצל ה"עשה לך רב"..... 43
ט. בית חב"ד נוסף - ע"פ פס"ד של 'עשה לך רב'..... 43
י. דווקא אלו הזקוקים ביותר ל'רב' - משתמטים!..... 44
יא. אלו שלא נבחנו אצל הרב יכולים להשלים..... 44
יב. ההצלה מספק (עמלק) - ע"י קיום ההוראה..... 45
יג. ממהרים היעוד "מחה אמחה את זכר עמלק"..... 47
יד. צריך לשאול את המשפיע אם עבודתו כדבעי..... 48
טו. המשפיעים ישנים - והציבור לומד מהם!..... 48
טז. גם מי שהתנגד לבחירת הרב צריך להשמע לו..... 49
יז. צריך להבהיר ולהזכיר גם את הפרטים..... 49
יח. את מי לבחור ל"עשה לך רב"?..... 50
יט. "עשה לך רב" – שידריכו ב"ועשו לי מקדש"..... 54
כ. הסדר בג' הסימנים ד'אומה הקדושה'..... 55

~ התוועדויות תשמ"ז חלק ג' ~

א. מהי בושה אמיתית?..... 58
ב. נקודת ותוכן ההוראה – קירוב הגאולה..... 61
ג. צריך שה"סימן" יראה בגלוי..... 62
ד. נראה בחוש שההוראה מוסיפה בתומ"צ..... 63
ה. צריך למצוא יהודי שיכול לדבר ולהתייעץ עמו..... 64

ו. ההשפעה הינה בהתאם לתכונות המשפיע..... 64
ז. המשפיע חייב לנצל את כוחותיו..... 65
ח. מדוע ההוראה מופיעה פעמיים באותו פרק?..... 66
ט. כשמינה רב נוכח שלדעת הרב אין זה מהקדושה..... 70
י. אילו הי' מקיים את ההוראה הי' מפסיק לדאוג!..... 70
יא. ההשפעה והקבלה צריכות להיות בתענוג..... 71
יב. כשה'מאור הגדול' לא משפיע - מהרס הבריאה..... 73

~ התוועדויות תשמ"ז חלק ד' ~

א. לא די במינוי - צ"ל כפוף להוראות הרב..... 74
ב. גם ענין פרטי נוגע לכלל ישראל וצריך לשאול..... 75
ג. מתחיל בכפי' ומסתיים בתענוג..... 75
ד. נסיעה לתשרי עם חובות – ישאל אצל הרב..... 76

~ כתבי יד מכ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א ~

א. בודאי תמשיך הקשר עם רב..... 77
ב. מוכרח שיהי' לו משפיע..... 78
ג. למה רבותינו נשיאינו תקנו משפיע בתו"ת?..... 78
ד. השמע ע"ד ההוראה "עשה לך רב"?..... 79
ה. בשאלותיו ידבר עם המשפיע..... 79
ו. המשפיע צריך להיות דוגמא הי'..... 80
ז. יבקש מהמשפיע שלו שיבאר לו..... 80
ח. אינו יודע שצ"ל לו משפיע?..... 81

במקום הקדמה

*** ע"י "עשה לך רב" מקיימים בזמן הזה את מצוות מינוי מלך * כאו"א צריך לידע שמוטלת עליו האחריות החובה והזכות כלפי אלה שנמצאים בסביבתו להיות "מלך" – שעליו החיוב "לקרוא"**

ז. בנוגע[1] לענינו של מלך – שהוא הקורא פרשיות התורה בהקהל – אודותיו נאמר[2] "שום תשים עליך מלך" – ידועה השאלה[3]:

כאשר בנ"י ביקשו משמואל הנביא "תנה לנו מלך", הי' מאד לא מרוצה מזה[4], וגם הקב"ה אמר לו "כי אותי מאסו גו'"[5]. – ולכאורה, הרי זו מצוה שהקב"ה צוה לישראל? ובפרט ע"פ מאמר חז"ל[6] "ג' מצוות נצטוו ישראל בכניסתן לארץ, להעמיד להם מלך כו'" – שמזה מובן שזוהי מצוה נעלית ביותר, ואפילו מהמצות התלויות בארץ.

וגם, אם תביעתם למלך באותו זמן היתה דבר בלתי רצוי – למה צוה אז הקב"ה לשמואל הנביא לוותר לבנ"י ולמנות להם מלך?

ח. בחסידות[7] מבואר בזה, שהמכוון במינוי מלך הוא בשתי אופנים (זה למעלה מזה):

א) טעם פשוט, כי (בלשון המשנה[8]) "אלמלא מוראה (של מלכות) איש את רעהו חיים בלעו" – שהמלך ינהיג ויפעל שהנהגת אנשי המדינה תהי' כראוי. אפילו כאשר השכל מבין שצריכים להתנהג כדבעי, אין זה מספיק, כיון ש"העין רואה והלב חומד וכו'"[9] – ולכן יש צורך ביראת המלך, שפועלת שיתנהגו בדרך הישר.

ב) כאשר המצב הוא שהמוח שליט על הלב בתמידיות – אין הכרח במינוי מלך לענין האמור; אבל, ישנם ענינים כאלה שהעם אין לו דעת להבין כיצד צריכים להתנהג בהם, אלא רק המלך – מצד מעלתו ש"משכמו ומעלה גבוה מכל העם"[10] – מבין אותם, ונותן פקודות כיצד להתנהג, ואנשי המדינה עושים כן בגלל ציווי המלך.

וזהו ענין מינוי מלך (בפנימיותו ובשרשו) אצל עם ישראל – שהאדון והמלך שלהם הוא הקב"ה[11], והמלך בשר ודם שנתמנה, הוא הממוצע שמגלה מלכותו ית' לבנ"י:

---

1) שיחה זו נדפסה בלקו"ש חכ"ד ע' 104 ואילך, ובמהדורא זו ניתוספו – בחצאי ריבוע, ובהערות – כו"כ פרטים מהנחה בלתי מוגה (המו"ל).
2) פ' שופטים יז, טו.
3) אברבנאל פ' שופטים "הספק העשירי". ושם לאח"ז מביא תי' כו"כ מפרשים, עיי"ש. כלי יקר פ' שופטים עה"פ. רד"ק שמואל-א ח, ה. וראה סנהדרין כ, ב. רמב"ם הל' מלכים פ"א ה"ב. ועוד.
4) ש"א שם, ו. וראה שם יב, יב ואילך.
5) שם, ז.
6) סנהדרין שם. ספרי פ' ראה (יב, יו"ד). ועוד. רמב"ם ריש הל' מלכים.
7) סהמ"צ להצ"צ מצות מינוי מלך פ"א ופ"ג, ע"ש באורך (בהבא לקמן ס"ח-יו"ד).
8) אבות פ"ג מ"ב.
9) פרש"י שלח טו, לט.
10) שמואל-א ט, ב. ונתבאר באוה"ת וירא (כרך ד) תשסד, ב. שם שה"ש (כרך ב) ע' תיד-טו. ועוד.
11) כמ"ש (שמואל-א יב, יב) "ה' אלקיכם מלככם", וכפי שאומרים "אנו עמך ואתה מלכנו", ועד כדי כך, שהקב"ה מבקש מבנ"י (ר"ה טז, סע"א. וש"נ) "אמרו לפני מלכיות . . כדי שתמליכוני עליכם" (כיון ש"אין מלך בלא עם" (נסמן בסה"מ מלוקט ח"ב ע' קמ הערה 86)), ועי"ז שהקב"ה נעשה "מלך ישראל", נמשכת מלכותו של הקב"ה גם בכל העולם (מהנחה בלתי מוגה).

בנ"י מצד עצמם – מאמינים, מבינים ומרגישים שהחיות שלהם נמשכת ובאה מ(מלכותו של) הקב"ה, וענין זה צריך לעורר אצלם את הביטול להקב"ה. אבל כאשר הם נמצאים במצב כזה שחסר אצלם ביטול זה – זקוקים הם למלך בשר ודם, שע"י מורא מלכותו וכו' נפעל אצלם יראה וביטול למלך מלכי המלכים הקב"ה[12].

[והענין בזה:

המלך – בד בבד עם גודל ותוקף מציאותו, נרגש אצלו ביותר הביטול להקב"ה "כעבדא קמי מרי""[13], עד כדי כך שאינו מציאות לעצמו כלל, כמודגש בדברי הגמרא[14] בנוגע לפרטי החילוקים באופן הכריעה בתפלה, ש"המלך כיון שכרע שוב אינו זוקף". וענין זה מתבטא גם במשך כל היום – בהספר תורה ש"יוצאה ונכנסת עמו" ש"עושה אותה כמין קמיע ותולה בזרועו"[15].

וזהו תוכן הציווי "שום תשים עליך מלך", "שתהא אימתו עליך"[16] – שאימת המלך, היינו, יראתו וביטולו להקב"ה, תומשך אצל כל בנ"י, שגם אצלם יהי' ענין היראה והביטול להקב"ה][17].

אבל כאשר בנ"י הם כדבעי, וישנו אצלם ענין הנ"ל בביטול לאלקות מצד עצמם – אזי החידוש של (מינוי) המלך באופן נעלה יותר: המדריגות באלקות שבנ"י מצד עצמם אינם יכולים להגיע אליהם, להיותם למעלה מהשגתם – הנה המלך (שמצד מעלתו יש לו השגה גם בהם) ממשיך ומשפיע אותם לעם ישראל, וענין זה פועל בהם שתהי' אצלם גם דרגא נעלית יותר ביראה וביטול – ביטול שלמעלה מהבנתם והשגתם.

[**ט**. ובפרטיות יותר:

בענין היראה – יש (בכללות) ב' דרגות: (א) יראה תתאה, שעלי' אמרו[18] "אם אין יראה אין חכמה", (ב) יראה עילאה, שעלי' אמרו "אם אין חכמה אין יראה", היינו, שתחילה צ"ל ענין החכמה – לימוד התורה, ועד להדרגא היותר נעלית בחכמה, ולאח"ז ועי"ז יכולים לבוא ליראה עילאה.

וענין זה מודגש אצל המלך הראשון – משה רבינו, עליו נאמר[19] "ויהי בישורון מלך", שענינו – תורה, "משה קיבל תורה מסיני ומסרה כו'"[20] לכל בנ"י, אשר, להיותו נשמה כללית שכולל את כל נש"י, הרי הוא ממשיך ומשפיע להם עניני התורה, כולל גם ענינים נעלים ביותר בתורה, שמצד עצמם הם למעלה מהשגתם של בנ"י, ולכן יש צורך בפעולתו של משה רבינו – מצד ענין המלכות שבו – להמשיכם אצל בנ"י, ועי"ז נפעל אצלם גם ענין היראה שלמעלה מהחכמה, יראה עילאה.

ולהוסיף ולהעיר, שגם כאשר מדובר אודות פעולת המלך – משה רבינו – בהמשכת היראה עילאה, לאחרי הקדמת החכמה כו',

12) ובדרגא זו, הצורך בענין המלכות הוא כדי לשלול את הענין ד"איש את רעהו חיים בלעו" – שה"איש", "איש שדה" דלעו"ז, לא יבלע ח"ו את "רעהו", איש דקדושה (מהנחה בלתי מוגה).
13) שבת יו"ד, רע"א.
14) ברכות לד, רע"ב.
15) סנהדרין כא, ב.
16) שם כב, א (במשנה). וש"נ.
17) מהנחה בלתי מוגה.
18) אבות פ"ג מי"ז. וראה תניא ספכ"ג. רפמ"ג.
19) ברכה לג, ה.
20) אבות רפ"א.

הנה גם השפעת הגשמיות דבנ"י נמשכת על ידו.

והענין בזה – שהתורה (ענינו של משה רבינו) היא ה"צינור" שעל ידו נמשכים כל ההשפעות בעולם, כמ"ש[21] "אם בחוקותי תלכו" – שתהיו עמלים בתורה[22] – "ונתתי גשמיכם בעתם וגו'".

וכפי שמצינו בדורו של משה שכל עניני השפע לישראל, כולל גם השפעת בשר, הוצרכה להיות ע"י משה רבינו דוקא:

כאשר בנ"י ביקשו בשר, ומשה רבינו אמר "מאין לי בשר"[23], וכמבואר בחסידות[24] שמצד גודל מדרגתו של משה רבינו לא הי' יכול לצמצם את עצמו בהשפעת בשר – אמר לו הקב"ה "אספה לי שבעים איש מזקני ישראל גו' ואצלתי מן הרוח אשר עליך ושמתי עליהם גו'"[25], והיינו, שאף שההשפעה היתה באמצעות שבעים הזקנים, מ"מ, הוצרכה להיות מרוחו של משה דוקא[26].

ולכאורה אינו מובן: כיון שמשה רבינו עומד במעמד ומצב שאינו יכול לצמצם את עצמו בהשפעת בשר, ומה גם ש"בשר שאלו שלא כהוגן"[27] – למה הוצרכה להיות השפעת הבשר מרוחו של משה דוקא, ולא היתה יכולה להיות רק ע"י הזקנים? אך הענין הוא – לפי שכל ההשפעות הם ע"י הצינור דתורה, שנמשך ע"י משה רבינו, שהוא הנשיא והמלך, "אשר יוציאם ואשר יביאם" גם בנוגע לעניניהם הגשמיים].

י. עפ"ז יתורצו שאלות הנ"ל:

שמואל הנביא רצה שמצבם של בנ"י יהי' באופן שיעמדו בביטול לאלקות מצד עצמם, ללא צורך במלך, והמלך יפעל אצלם את הדרגא היותר נעלית של ביטול ויראה (בכלל – יראה עילאה)[28];

אבל בנ"י ביקשו "מלך לשפטנו ככל הגוים"[29] – מלך שיפעל אצלם שלילת הענין ד"איש את רעהו חיים בלעו" – שזה מורה שהיתה חסרה אצלם הדרגא דיראת שמים שצריכה להיות אצל בנ"י מצד עצמם. ולכן אמר הקב"ה "כי אותי מאסו גו'" – חסר אצלם יראת שמים.

ומובן, שאעפ"כ "וויתר להם" הקב"ה וצוה למנות מלך – כי, כאשר אצל יהודי חסר ביראה, מאיזו סיבה שתהי', הרי אע"פ שצריך הוא לבד לבוא ליראה וביטול, ללא השפעת המלך, מ"מ, אי אפשר להמתין, ועד אז יהי' ח"ו יהודי ללא יראת שמים[30]; צריך הוא תיכף למנות עליו מלך שיפעל אצלו ענינים הנ"ל, ואח"כ במשך הזמן יבוא לדרגת הביטול והיראה מצד עצמו, ועד גם לדרגות דסוג הב' – ע"י מלך, כנ"ל.

יא. מכל ענין יש להפיק הוראה בעבודת ה':

---

21) ר"פ בחוקותי.
22) תו"כ ופרש"י עה"פ.
23) בהעלותך יא, יג.
24) ראה לקו"ת בהעלותך לא, ג. לג, ב. סה"מ תר"ס ע' קיב. סה"מ קונטרסים ח"ב שלג, ב. ועוד.
25) בהעלותך שם, טז-יז.
26) סה"מ שם.
27) פרש"י בשלח טז, ח.
28) כמו בדורו של משה, "דור דעה" (ראה ויק"ר פ"ט, א. במדב"ר פי"ט, ג. וש"נ). – (מהנחה בלתי מוגה).
29) שמואל-א ח, ה. ועד"ז שם, כ. – ומש"נ בפ' שופטים (שם, יד) "אשימה עלי מלך ככל הגוים אשר סביבותי" – ראה רמב"ן שם, דמש"נ "אשימה עלי גו'" הוא "מרמיזותיו על העתידות שכן הי' כששאלו להם כו'", אבל אי"ז מעלת ענין המלוכה כפי שצ"ל ע"פ תורה.
30) כמו בהמה מדברית ("אַ נאַוואָטנע בהמה") שאין עלי' בעה"ב (שיחת ליל א' דחה"ס תש"ה (סה"ש תש"ה ע' 34 (מהנחה בלתי מוגה)).

אע"פ שבזמן הגלות אין מלך – אמרו חז"ל[31] "מאן מלכי רבנן". כשם שישנה מצוה של מינוי מלך, עד"ז יש ליהודי ציווי של מלכי רבנן – "עשה לך רב"[32].

ובזה יש הוראה מענין הנ"ל:

ישנם החושבים שבנוגע לענינים נמוכים יכולים הם בעצמם להבין ולהחליט, ובמילא אינם צריכים לשאול אודותם אצל "רב".

המשנה אומרת "עשה לך רב", כל יהודי צריך שיהי' לו רב – ואילו הם חושבים שהכוונה בזה היא בנוגע לענינים נעלים, אבל כשמדובר אודות ענינים פשוטים, מאמין הוא בעצמו, ואינו זקוק להשפעה של רב. ביכלתו לפעול זאת לבדו.

ואף שעובר משך זמן ועדיין עומד הוא באותו מצב הנמוך – אעפ"כ חושב הוא שלא כדאי ללכת בשביל זה ל"רב". הוא ימתין "עד שיערה עליו רוח ממרום"[33], עד שיתעורר ביראה כדבעי, ויתקן כל מה שצריך לתקן – בכח עצמו.

ועל זה היא ההוראה דמינוי מלך ברוחניות עתה: הגם ש("עליך" – אצל בנ"י) ענינו ופעולתו של מלך שייך בעיקר בנוגע למדריגות נעלות, הרי כשישנו מצב ד"אותי מאסו", ח"ו, או חשש למצב כזה – צריכים מיד להשתמש במורא המלך בשביל ענין זה.

יב. כמו כן ישנם כאלה שאומרים שאינם מוצאים לעצמם "רב".

עליהם לדעת שזהו מעצת ופיתוי היצר. כי בודאי לא אלמן ישראל[34], ולא שייכת מציאות כזו שבין בנ"י לא יהי' אחד שיש לו אהבת ה' ויראת ה' יותר ממנו, ובמילא יכול הוא להיות עבורו "רב"[35]. אלא שבשביל זה צריך להיות "עשה" (גם מלשון "מעשין על הצדקה"[36], כפיית ישות עצמו) ויגיעה – עליו להתייגע ולחפש[37], עד שימצא "רב". כי, על עצמו אסור לו לסמוך[38], ובהכרח שיהי' לו "רב". ו"יגעת ומצאת"[39] – אם יתייגע ויחפש באמת, ימצא "רב"[40].

וה"רב" ילמד וישנן ("אַיינלערנען") עמו את הפרשיות שהמלך הי' קורא בהקהל – שמע והי' אם שמוע וכו', שענינם קבלת עול מלכות שמים כו' (כנ"ל ס"ג), ולאחרי שיעורר אצלו את הדרגא התחתונה של ביטול וקבלת עול, ימשיך עליו גם את המדריגה הנעלית – יראה עילאה.

ולכהנ"ל שייכות מיוחדת לעקבתא דמשיחא, ערב ביאת משיח צדקנו – שענינו[41]: רב (ילמד תורה לכל העם, אפילו לאבות ומשה רבינו[42]) ומלך – מלכא משיחא.

---

31) ראה גיטין ספ"ה.
32) אבות פ"א מ"ו ומט"ז.
33) ע"פ ישעי' לב, טו.
34) ראה ב"ר (פנ"ו, ז) "אין דור שאין בו כמשה".
35) להעיר מפי' הרמב"ם ורבינו יונה לאבות שם.
36) ב"י לטיו"ד סרמ"ח. נתבאר בד"ה ועבדי דוד תרצ"ט. וראה לקו"ת בחקותי מח, א.
37) ואם אינו מוצא בשכונתו – עליו לכתת את רגליו ולחפש בשכונה אחרת (מהנחה בלתי מוגה).
38) כמחז"ל (אבות פ"ב מ"ד) אל תאמין בעצמך.
39) מגילה ו, רע"ב.
40) ועד שימצא "רב" שהוא בדרגא של מלך, שהוא בתכלית הביטול להקב"ה, וכדאיתא בהוריות (יו"ד, א – במשנה) "שאין על גביו אלא ה' אלקיו" (מהנחה בלתי מוגה).
41) סהמ"צ להצ"צ שם.
42) לקו"ת צו יז, א. ש' האמונה פנ"ו ואילך. סהמ"צ שם.

[כ"ק אדמו"ר שליט"א צוה לנגן ניגון שמח].

***

יג. במצות הקהל ישנם שני חלקים: הקהלת העם, והקריאה בתורה. ובקריאה בתורה גופא – הקריאה בתורה ע"י המלך, ושמיעת פרשיות התורה ע"י העם (כפי שמבארים מוני המצוות[43]).

כלומר: יש חיוב על כאו"א מישראל לשמוע קריאת פרשיות התורה, ויש חיוב על המלך או גדול הדור לקרוא פרשיות התורה, ואדרבה, חיוב הקריאה הוא בתוקף יותר, כי חיוב השמיעה הו"ע פרטי ששייך לכל יחיד בפ"ע, ואילו חיוב הקריאה הו"ע כללי שנוגע לכלל ישראל.

יד. ומזה מובן שכן הוא גם בנוגע לתוכן הענין ד"הקהל" כפי ששייך בזמן הזה – ובהקדמה:

הכלל "תורה היא נצחית"[44] – קאי גם על מצוות התורה, להיותם חלק מהתורה, ולא עוד אלא שהם עיקר התורה, כמארז"ל[45] "גדול תלמוד שמביא לידי מעשה".

ולכן, אע"פ שבזמן הגלות אי אפשר לקיים רוב המצוות עשה שתלויים בזמן שביהמ"ק קיים וישראל על אדמתם, מ"מ, גם אז המצוות הם נצחיים כמו שהתורה היא נצחית, שהרי הכלל "גדול תלמוד שמביא לידי מעשה" הוא גם בזמן שאי אפשר לקיים רוב המצוות הנ"ל – כי, נוסף על קיום המצוות בפועל ממש בעוה"ז הגשמי, שזהו העיקר, ובלשון הידוע[46] "עשי' לעילא", ישנו גם ענינם הרוחני של מצוות אלו בעבודת האדם, וכאשר אי אפשר לקיים את המצוות כפשוטם, צריך להיות עכ"פ ענינם הרוחני בעבודת האדם.

ועד"ז בנוגע לתוכנה של מצות הקהל, שקיומה ע"י המלך או (כאשר אין מלך) ע"י גדול הדור (כנ"ל ס"א) – הרי זה שייך ל"מאן מלכי רבנן", כל אחד ואחד בעירו ובסביבתו, שעליהם מוטלת האחריות והחובה, שזוהי גם זכות, לפעול על האנשים והנשים והטף שבסביבתם שיתוסף אצלם ביראת שמים.

וכשם שחיוב הקריאה דהמלך הוא בתוקף יותר מאשר חיוב השמיעה דכאו"א מהאנשים נשים וטף (כנ"ל) – כך גם החיוב ד"מלכי רבנן" לפעול בסביבתם הוא בתוקף יותר מאשר החיוב המוטל על האנשים והנשים והטף שצריכים לקבל השפעה מהם.

טו. ולא לדרשא קאתינא, אלא בנוגע למעשה בפועל:

תלמידי הישיבות – "מבן עשרים שנה ומעלה כל יוצא צבא בישראל"[47] – זכו ונמצאים בקרן אורה, בד' אמות של תורה, ואין להם עסק עם גשמיות העולם, כך שיכולים להתמסר לגמרי ללימוד התורה, ולהתקשר על ידה עם מלך מלכי המלכים הקב"ה (ע"ד מש"נ במצוות "היו מכבדין

43) ראה אנציק' תלמודית ערך הקהל בתחלתו (ע' תמג). וש"נ.
44) תניא רפי"ז. וראה רמב"ם הל' יסוה"ת רפ"ט. הל' מלכים פי"א סה"ג.
45) קידושין מ, ב. וש"נ.
46) זהר ח"ג קח, רע"ב. ח"א קטו, א (הובא בלקו"ת פינחס עח, ב).
47) במדבר א, ג.

את המצוות שהן שלוחי"[48]), שזהו"ע "מאן מלכי רבנן".

ולכן, צריך כל אחד מהם לידע שמוטלת עליו אחריות חובה וזכות כלפי אלה שנמצאים בסביבתו, אשר, מצד רוב התעסקותם בעניני העולם עלולים לשכוח ח"ו ש"לה' הארץ" – לאסוף אותם מזמן לזמן ולהראות להם איך שיהודים מכריזים "שמע ישראל", ולעורר אותם ליראת שמים, קבלת עול מלכות שמים וקבלת עול מצוות, וקיום מצוות מעשיות בפועל ממש.

יש להסביר להם, למשל, שהן אמת שצריכים להתעסק בעניני העולם, כמ"ש "ואספת דגנך גו'", ולא עוד אלא שהתורה אומרת שפלוני הוא בעה"ב כו', אבל אעפ"כ, אין להפריז בכך יתר על המדה, וצריכים לידע שהפרנסה תלוי' בברכתו של הקב"ה, ולכן צריכים להתנהג ע"פ הוראת הקב"ה בתורתו, וכיו"ב בענינים פשוטים[49].

ומובן שאין להמתין עד שיכבדוהו ויזמינוהו לומר דברי מוסר כו', אלא אדרבה, עליו מוטלת האחריות לאסוף ולהקהיל יהודים ולעוררם בעניני יראת שמים, להיותו איש כללי שבכחו להשפיע ולפעול בסביבתו, בדוגמת פעולת המוח והלב על כל אברי הגוף.

(משיחת ליל ג' דחג הסוכות תשי"ג
'תורת מנחם' התוועדויות ע' 72 ואילך)

---

48) תנחומא ויגש ו. וראה לקו"ת ויקרא ב, א.
49) ראה ברכות ז, א. יו"ד, רע"א. שבת פ, ב. קטז, סע"א. קיט, א. קנב, סע"א. עירובין פ, א. תענית כא, ב. מגילה כד, ב. מו"ק ט, סע"ב. כז, ב. חגיגה ג, א. ה, א. יבמות עח, ב. קיג, א. כתובות סז, ב. גיטין נב, א. ב"ב כה, סע"ב. סנהדרין לד, ב. לז, א. קה, ב. חולין קלג, א. נדה נ, א.

התוועדויות תשמ"ו ח"ד

א. בקשה נפשית – "עשה לך רב"[50]!

ימנה לעצמו רב אפילו שלא מוצא אדם הראוי לכך

כדי להוסיף זירוז בכל זה – כדאי ונכון לקשר זאת גם עם "בחינות". ובהקדמה:

אמרו חכמים במשנתם[51]: "**עשה לך רב**", כלומר, ישנו ציווי על **כאו"א מישראל** – מקטן ועד גדול – לקבל עליו ולעשות לו רב[52].

כלומר, נוסף על הוראת המשנה[53] "איזהו חכם הלומד מכל אדם", היינו, שגם מי שהוא, חכם גדול כו', יכול להוסיף וללמוד מאחרים, ועד שיכול ללמוד **מכל** אדם [ואדרבה: הנהגה זו **מוכיחה** שהוא בגדר חכם, כדיוק הלשון "איזהו **חכם** הלומד מכל אדם"] – צריך להיות גם הענין ד"רב", "עשה לך רב", כלומר, ש"תקבלהו עליך **לרב**", לסמוך על דבריו[54].

וטעם הדבר – מכיון ש"אדם קרוב אצל עצמו"[55], ובמילא אינו יכול לסמוך על עצמו כו', ולכן, צריך לעשות לו רב – שיחשיבהו גדול ממנו, ולקיים את דבריו.

ויש להוסיף, שגם מי שהוא גדול בתורה וביראת שמים כו', שקשה לו למצוא מי שגדול ממנו – הרי "אע"פ שלא ימצא חכם גדול כמוהו, יעשה **משלמטה** הימנו, כי אין אדם רואה בעניני עצמו העצה הצריכה לו כמו שיראה זולתו, וזהו עשה לך רב, אף שאינו ראוי[56]", וכמפורש שבכגון-דא יש צורך בענין של עשי', "**עשה לך רב**", אשר, "לשון עשי' יאמר על דבר שצריך **לטרוח** ולעשות על ידו", עד לעשי' מלשון **כפי'** (כמו "מעשין על הצדקה"[57]).

כל אחד ואחת מישראל צריך למנות לעצמו רב

ובהתאם לכך, טוב ונכון ביותר, שכל אחד ואחת מישראל – האנשים והנשים, כולל ילדים וילדות קטנים – יקיים את הוראת המשנה "עשה לך רב" (ובנוגע לנשים ובנות - בל'

---

50 פ' דברים, שבת חזון - התוועדויות תשמ"ו ח"ד עמ' 173 - מוגה.

51 אבות פ"א מ"ו. שם מט"ז – הוראה שנכפלה ב"פ באותו הפרק!
ולהעיר שבמסכת אבות מודגשת השייכות לכאו"א מישראל – שהרי נקבעה במנהג ישראל אשר תורה היא (גם) בסידור, השוה לכל נפש, כולל קטנים וקטנות, ומתפשט ביותר לאחרונה המנהג שיש לכאו"א מהם סידור בפ"ע (ראה בארוכה לקו"ש חי"ד ע' 279).

52 ופשוט, שכל מי שיש לו כבר רב (רב ומשפיע וכיו"ב) – אינו צריך לחפש רב אחר, ואדרבה: א' הפירושים ד"עשה לך רב", הוא – "שיקבל לו רב אחד שילמוד ממנו תמיד, ולא ילמוד היום מאחד ולמחר מן האחר" (רע"ב מ"ו), ולא עוד, אלא ש"בזה תרוויח שתסתלק מן הספק ("עשה לך רב והסתלק מן הספק" – מט"ז), שאם אתה לומד משנים או שלשה רבנים, יתערב שכלך כו'" (מדרש שמואל מט"ז).

53 שם רפ"ד.

54 לב אבות – הובא במדרש שמואל פ"א מט"ז.

55 יבמות כה, ב. וש"נ.

56 מאירי – הובא במדרש שמואל שם מ"ו.

57 ראה ב"י לטור יו"ד סרמ"ח.

דאמרי אינשי "משפיעות"[58]), עי"ז שילך מזמן לזמן למי שגדול הימנו ("רב"), על מנת ובאופן לעמוד ל"**מבחן**" בנוגע למעמדו ומצבו בלימוד התורה, בנתינת צדקה, ובכללות הנהגתו בעבודת ה', גם בעניני הרשות, "כל מעשיך יהיו לשם שמים"[59] ו"בכל דרכיך דעהו"[60], אשר, עי"ז יקבל את ההוראה וההדרכה הנכונה (ללא השוחד דקרבת עצמו),

ומה גם שעצם הידיעה שמזמן לזמן יצטרך לתת "דין וחשבון" לבשר ודם, תפעל אצלו להיטיב את הנהגתו, ולהוסיף בכל עניני טוב וקדושה[61].

בקשה נפשית! – לפרסם את ההוראה למנות רב ולשמוע לו

ויש להוסיף ולהגיש ע"ד גודל החשיבות והצורך כו' דכל האמור גם במשך כל השנה כולה, ויתירה מזה – תמיד כל הימים.

ולכן, הצעתי ובקשתי – בבקשה נפשית (ועוד יותר מזה, אלא שאין בידי לע"ע ביטוי מתאים יותר כו') – **שיפרסמו את הדבר בכל מקום ומקום**,

- בשמי, או שלא בשמי, בהתאם להתועלת בנוגע לקיום הדבר –

שכדאי ונכון ביותר, אשר, **כל אחד ואחת מישראל**, אנשים נשים וטף, יקיימו את הוראת המשנה "**עשה לך רב**", ומזמן לזמן יבואו אליו כדי לעמוד ל"**מבחן**" בנוגע למעמדם ומצבם בעבודת ה',

אשר, עי"ז יתוסף בודאי ובודאי אצל כאו"א מישראל בכל עניני טוב וקדושה, הלוך ומוסיף ואור.

ב. בחינות אצל ה"רב" – לזירוז בלימוד התורה[62].

נשתנו העיתים לא רק לגבי הקריאה בעיתונים...

ולאלו שיטענו: היתכן, הרי מעבר לים לא הי' נהוג לערוך בחינות, ובמילא, "מעשה אבות בידינו" – התשובה היא: מעבר לים גם לא הי' נהוג לקרוא עיתונים בכל יום... ולא עוד, אלא שלא הי' קיים בכלל המושג של קריאת עיתון: כיום, אבל, "חייבים" לראות את העיתון בכל יום, כדי לדעת מה נעשה ב"שוק המניות"...

ילד שזה-עתה נעשה בר-מצוה – דואגים ההורים להבטיח את עתידו, עי"ז שקונים עבורו "מניות", ובמילא, בכל בוקר "מוכרח" הנער לרוץ לראות את העיתון, כי לדעת בכמה

---

58 ראה בארוכה לקו"ש חי"ז ע' 493 ואילך.

59 אבות פ"ב מי"ב – "פרק" דשבת זו.

60 משלי ג, ו. וראה רמב"ם הל' דעות ספ"ג. שו"ע אדה"ז או"ח סקנ"ו ס"ב.

61 להעיר ממאמר ריב"ז לתלמידיו: יהי רצון שתהא מורא שמים עליכם כמורא כשר ודם (ברכות כח, ב. תניא פמ"א (נז, סע"א)).

62 המשך הענין – בלתי מוגה – עמ' 183.

אחוז עלו מניותיו, ואז, יוכל ללמוד תורה (כולל – תורת החסידות), מתוך שמחה וטוב לבב.

כיצד יראה בעיני ה"שייגעץ" שגר בשכונתו – טוען הנער – כשלא ידע מה נאמר בעיתון?!...

מה איכפת לך מה יחשוב ה"שייגעץ", העיקר, שהנך לומד תורה! זוהי כל המציאות שלך!

ובכל אופן, אי-אפשר להמתין עד שישתנה מעמדו ומצבו כו', שכן, גם בינתיים חייב בלימוד תורה.

ולכן, לאור המצב ההוה, יש צורך בעריכת "בחינות", שעי"ז יתוסף זירוז ועידוד כו' בלימוד התורה, כנ"ל בארוכה.

ובודאי לא יעשו "פשט'לאך", ולא ינסו להתחכם ולהתחמק מהבחינות, שכן, מדובר אודות ענין הנוגע לכל המציאות שלו!

ג. יש לקיים את דבריו של ה"עשה לך רב"[63].

אם מסתפק מי הרב המתאים - ימנה לעצמו מיד רב באופן זמני

ופשוט, שלא יאמר לרב: אם תאמר לי כפי שמתקבל אצלי – אשמע בקולך, ואם לאו – "וועסטו ווערן אויס קאַפּעלוטש מאַכער"... "אויס רב", עד כדי כך, שכאשר אכתוב לך מכתב, אכתוב אמנם "מכתב ידידות", אבל, בהשמטת התואר "הרב"...

לאחרי שקיים את הוראת המשנה "עשה לך רב" – עליו לקיים את דבריו: אא"כ יגיע לדרגא כזו שיגדל יותר מן הרב, ע"ד "הא דרבי' הא דידי'"[64], ואז, יצטרך לעשות לו רב גדול ממנו, וכן הלאה.

וכמו כן מובן שגם מי שהוא "איש עמוק", שמתבונן ומתעמק בכל דבר כו', ויטען שצריך ריבוי זמן כדי להתבונן ולהתעמק מי הוא המתאים ביותר לעשותו לרב – הרי, מכיון שחבל על הזמן שעובר בינתיים ללא קיום ההוראה ד"עשה לך רב", כדאי ונכון שלכל לראש יעשה לו רב תיכף ומיד (ללא התבוננות והעמקה יתירה), באופן זמני בלבד, עד שימצא את הרב המתאים – לאחרי ריבוי ההתבוננות וההעמקה כו'.

יתכן שאשאל את הכותב "מה שמו של הרב"?

וכדי להוסיף בזירוז הענין כו' – יכולים לנצל גם ענין של "איום":

מכיון שכותבים אלי פתקים כו' בענינים שונים, להוי ידוע שיתכן שאשאל את הכותב:

---

63 המשך הענין – בלתי מוגה – עמ' 183.

64 ברכות טו, א. שבת קג, ב. ובכ"מ.

האם כבר קיימת את ההוראה ד"עשה לך רב", מה שמו של הרב!...

ולהוסיף, ששאלה זו אינה חייבת לבוא לאחרי המענה, או בד בבד עם המענה, אלא שיתכן שתבוא **לפני** המענה...

ד. לא לקמץ בפרוטות בפירסום ההוראה[65].

התורה חסה על ממונם של ישראל

כ"ק מו"ח אדמו"ר קיבל פעם מכתב "מהיר דחוף", ולאחרי שקרא את המכתב וענה תשובה כו', הוסיף, שאינו רואה את דחיפות הענין שהי' צורך לשלוח מכתב "מהיר דחוף", ולא מכתב רגיל, שהרי חבל על הכסף שצריכים להוסיף עבור מחיר ה"בולים" למכתב "מהיר דחוף".

מובן וגם פשוט, שאותם פרוטות אחדות שהוצרכו להוסיף עבור "מהיר דחוף", לא תפסו מקום כלל אצל כ"ק מו"ח אדמו"ר, וגם לא אצל שולח המכתב, ומה גם כשמדובר אודות מכתב ששלח לנשיא הדור!... אבל אעפ"כ, הכלל ד"התורה חסה על ממונן של ישראל", הוא, גם בנוגע לסכום פעוט, וכשאין צורך בכך, אין לבזבז גם סכום פעוט.

הנ"ל לא נוגע כאשר מביא הדבר תועלת בקיום התומ"צ

אמנם, כשמדובר בענין שיכול להביא לידי תועלת בקיום התומ"צ, הרי אפילו על ספק וספק-ספיקא כדאי להוציא יותר מפרוטות אחדות!

(כ"ק אדמו"ר שליט"א חייך, ואמר:)

אין כוונתי שמיד לאחרי צאת השבת ירוצו ל"שדה-תעופה", וכל אחד יעלה על אוירון מהיר (גם אם יצטרך לשלם סכום גדול ביותר) שנוסע למקום אחר, כדי לבוא בעצמו למסור ולהודיע ע"ד ההוראה ד"עשה לך רב"...

ישנם כמה וכמה דרכים ואופנים למסור הוראה זו באותה מהירות ויעילות – ללא בזבוז של נסיעה באווירונים!

הנהגה כזו – שייכת לעולם התוהו... ואילו כשנמצאים בעולם התיקון (שצריך אמנם "תיקון") – יש להתנהג בסדר מסודר כו', אם כי לפעמים יש צורך בתנועה של "בכל מאדך", למעלה ממדידה והגבלה.

---

65 המשך הענין – בלתי מוגה – עמ' 183.

ה. להתייעץ עם ה"רב" אם זהו ענין השייך אליו[66].

מכיון ש"אדם קרוב אצל עצמו"[67] – מובן, שאינו יכול לסמוך על עצמו להפטר ולא לעשות מאומה, באמרו, שאין זה שייך אליו.

ולכן, ילך וישאל אצל הרב אם ענין זה שייך אליו: אם הרב יענה שאין זה ענין השייך אליו – יוכל ללכת לישון, "ושכבת[68] וערבה שנתך"... ואם תהי' לו זכות שענין זה שייך אליו – יעסוק בזה מתוך חיות ומרץ, וכאמור, באופן ד"כפלים לתושי'".

ואז – בודאי תהי' הצלחה רבה בכל הפעולות, ולא עוד, אלא שההצלחה תהי' באופן ד"כפלים לתושי'".

66 פ' תבוא - התוועדויות תשמ"ו ח"ד עמ' 372.
67 סנהדרין ט, סע"ב. וש"נ.
68 משלי ג, כד.

התוועדויות תשמ"ז ח"א

א. משפיע - צריך למלא את תפקידו בפועל[69]!

פועל ישועות - בקרב הארץ, במעשה בפועל

כל האמור לעיל בא בקשר לדברי בעל ההילולא אשר ביום ההילולא שלו, הרי הוא "פועל ישועות בקרב הארץ", היינו שכוונת הדברים היא למעשה בפועל - "בקרב הארץ" - שזהו הכלי ל"פועל **ישועות** (בקרב הארץ)".

ובאותיות פשוטות:

על כל או"א למלאת תפקידו **בפועל**, היינו שלא די בכך שקיבל ע"ע את התפקיד, או שתפקיד זה הוטל עליו, אלא יש לבצע את הדבר **בפועל**, "בקרב הארץ",

החל מקיום שליחותו של נשיא דורנו ושליחות בכלל:

כאשר יש למישהוא תפקיד של "משפיע", אין הכוונה שהוא משפיע **בכח**, ולא רק שנבחר לתפקידו וקיבל את **הכחות** כדי להשפיע, או שנבחר ללא נתינת הכחות, אלא הכוונה היא בפשטות -

כיון שנבחר ע"י **רבים**, ה"ז בודאי בהסכמת הקב"ה ועליו להשפיע **בפועל**, "טאַפאַרו-דַא-פלאַחו"!

ואם הוא עונה (או שאינו עונה כלל) שהינו עסוק בעניניו **הפרטיים**, הרי אפילו אם מדובר בענינים הכי נעלים - אזי איננו ממלא תפקידו!

והראי' שתפקידו הוא להשפיע היא מכך גופא שנבחר לכך.

סימן ההיכר של משפיע – שברצונו להשפיע

הדבר ברור עד כדי כך שיש משל לזה מנפש הבהמית ועד לבהמה כפשוטה, והוא - הכלל שאומרת הגמרא[70] אודות טבע בעלי החיים: "יותר ממה שהעגל רוצה לינק - פרה רוצה להניק" (להשפיע), וכלל זה מהוה הוכחה שפרה זו היא אמו של אותו העגל - כיון שרצונה להניקו, גדול **יותר** מאשר הרצון שלו לינק.

וזהו, איפוא, סימן-ההיכר היחיד של משפיע שניתן ע"י תורתנו - שהיא תורת אמת

---

69 י"ג תשרי - התוועדויות תשמ"ז ח"א עמ' 151.

70 פסחים קיב, סע"א.

ותורת חיים, הוראה בחיים - הרגשת הרצון להשפיע. ובאופן כזה שהרצון אינו נשאר ב"בוזים" (כיס המעיל), אלא שהרגשת הרצון **פועלת** על כל רמ"ח איבריו ושס"ה גידיו, עד אשר רצונו ע"פ **תורה**, שהיא תורת אמת, הוא רצון **להשפיע**!

וכיון שמלבד חובתו למלא תפקידו, הרי זה גם רצונו האמיתי, בודאי שעליו להביא רצון זה לפועל,

[וממילא, מובן שאין מקום להסברה שאינו ממלא תפקידו משום שפלוני לא הזמין אותו, פלוני אמר לו כך ומישהו אחר איננו נוהג בו בכבוד הראוי,

שהרי תפקידו זה הוא הענין **שלו** ולא של פלוני! ועליו לבצע תפקידו בפועל בלי להתחשב ביחס של אחרים, בדיוק כשם שלגבי מאכלו הגשמי, הרי תיכף כשמרגיש רעב - תובע הוא שיסייעו לו להשביע רעבונו ואינו ממתין מלאכול עד אשר הסובבים אותו יסכימו לדעתו...].

והעובדה שהוא נבחר לתפקיד זה מוכיחה שאכן זה **צריך** להיות רצונו ובעיקר - שרצון זה אכן יבוא **לפועל** ויפעל עליו לבצע שליחותו.

והפעולה צ"ל, כאמור, באופן ד"טאַפאַרוּ-דַא-פלאַחוּ".

אם הוא גולם זה חשבון שלו עם הקב"ה - תפקידו הוא להשפיע

- ומה שטוען כי הוא עצמו הינו "פלאַחוּ" (כגולם עץ) - הרי זה חשבונו הפרטי עם בורא העולם ומנהיגו, חשבון שאינו שייך לתפקידו - עליו לגמור את ה"כלי" שלו, וניתנה לו הוראת הדרך כיצד **ביכלתו** לגמור את הכלי.

וכדי לבצע הוראה זו - לשנות טבע מידותיו, ולפנ"ז - לעורר את האהבה המסותרת מעומק הלב - אין צורך במסירות נפש. והראי' - שהדרכה זו ניתנה לילד מישראל קודם בר-מצוה כיצד עליו להתנהג (ולמסור את עצמו) **לאחרי** זה.

ולמעשה בפועל:

כאשר מישהו מקבל מינוי, הן מינוי שבא לו **ללא** שהשתדל ועמל עליו, ועאכו"כ - אם השתדל והתאמץ לקבלו, הרי ברור ופשוט שעליו לבצע תפקידו בפועל ולא יתכן שהמושפעים, מקבלי השפע, יפסידו את השפע (מאיזו סיבה שתהי')!

[ואם אמנם ישנם מניעות ועיכובים, הרי זו הוכחה שהי' צריך למלא את ימי חייו באמירת קאפיטל תהילים בבקשות מאת הקב"ה שיסיר את המניעות והעיכובים ויוכל למלא תפקידו ו"אם ריק הוא" - "מכם" (כהוראת פ' השבוע שעבר)[71] ועליו לתקן את עצמו ולא לתבוע מאחרים או להמתין שיבואו אליו ויעוררוהו משנתו...]

71 האזינו לב, מז. ירושלמי שבת פ"א ה"ד. וש"נ.

ובכל אופן - כיון שהוא נושא בתואר זה, שנתפשט בין שלושה עכ"פ, **ובעומק** לבבו (ולאו דוקא בעומק לבבו...) - הרי הוא מרוצה מתואר זה, הן בשעה שנוהג ענוה בעצמו ועאכו"כ כאשר אינו נוהג כן - הרי עליו מוטלת האחריות שהמושפע (ה"עגל") לא יפסיד ולא יחסר לו כלום, אלא יתן לו ככל הדרוש ועוד "**יותר** ממה שהעגל רוצה לינק"!

הנ"ל הוא לכל אחד שמשפיע; במוסד, בביתו ובסביבתו

האמור לעיל הוא אודות "משפיע" בפשטות, ועד"ז הוא גם ביחס למשפיע באיזה ענין שיהי', כמנהל מוסד - מוסד של תורה, של צדקה וחסד וכיו"ב - שהוא, בתוכנו - "משפיע" בכל עניני המוסד.

וגם בזה - סימן ההיכר הוא - הרצון להשפיע בפועל ("יותר ממה שהעגל רוצה לינק") וכיון שהתורה, תורת אמת ותורת חיים, דורשת זאת, הרי בודאי שהדבר הוא בכחו ויכלתו של כל אחד ואחד.

יב. והנה, בעל ההילולא נתן כלל נוסף, באמרו:

"העולם סבור שכאשר אי אפשר ללכת מלמטה, מדלגים מלמעלה, ואני סבור - **לכתחילה אריבער**".

כלומר, שהוא פונה אל העולם ואומר שע"י ההנהגה באופן ד"לכתחילה אריבער" יהיו הפעולות בהצלחה רבה יותר מאשר באופן אחר.

- הוראה זו היא הוראה כללית ועאכו"כ בנוגע לענייננו - השפעת חסידות, השפעת יראת שמים או השפעה בשכונה, הנהלת השכונה הנהלת מוסד וכיו"ב -

אשר יום זה מלמד, לימוד שהוא גם נתינת כח שיש להתנהג באופן ד"לכתחילה אריבער".

ובפועל:

בעל התפקיד (מאיזו סיבה שתהי' - אם ע"י אחר ואם מעצמו, אם בעל-כרחו ואם ברצונו הטוב) צריך לדעת אשר כיון שרבים אומרים שזהו תפקידו, בודאי כן הוא ובודאי יצליח, ואם ילך באופן ד"מלכתחילה אריבער" (כהוראה ונתינת כח דיום זה) - ודאי תהי' ההצלחה כמה פעמים ככה.

וכל זה - יוסיף עוד יותר ברצונו להשפיע, לנהל וכיו"ב - בפועל.

ב. ההוראה "עשה לך רב" שייכת לכל אחד[72]!

ויש להוסיף בביאור השייכות ד"יורו משפטיך גו'" לכאו"א מישראל - ובהקדמה:

פשטות הכתוב ד"יורו משפטיך ליעקב גו'" הוא - חלק מברכתו של משה רבינו **לשבט לוי**, היינו, שלאחרי כניסתם לארץ יהי' תפקידו של שבט לוי "להורות דרכיו הישרים ומשפטיו הצדיקים לרבים, שנאמר יורו משפטיך ליעקב ותורתך לישראל"[73].

אמנם, ענין זה שייך גם **לכאו"א מישראל** - כמ"ש הרמב"ם[74]: "ולא שבט לוי בלבד אלא כל איש ואיש . . אשר נדבה רוחו אותו . . לעמוד לפני ה' לשרתו ולעבדו . . הרי זה נתקדש קדש קדשים" - תואר שנאמר בנוגע **לאהרן הכהן**, "ויבדל אהרן להקדישו קדש קדשים"[75].

ובכן, הענין ד"יורו משפטיך גו'" כפשוטו, "להורות . . **לרבים**" - שייך רק לאחרי שקיבל סמיכה לרבנות, ויש לו יראת שמים, סייעתא דשמייא, וכו' וכו';

"יורו משפטיך" בנוגע לעצמו

אמנם, ישנו גם הענין ד"יורו משפטיך גו'" בנוגע **לעצמו**, באופן ד"קשוט עצמך" (תחילה)[76] - עי"ז שמקיים את הוראת המשנה[77] "**עשה לך רב**".

ומובן, שהענין ד"עשה לך רב" שייך **לכאו"א**, עוד לפני שמגיע לדרגא דיראת שמים וכיו"ב - כבכל עניני תומ"צ השייכים למעשה בפועל, שלכל לראש צריך להיות קיומם במעשה בפועל אפילו אם לא הגיע עדיין לדרגא דיראת שמים.

[ולדוגמא - במצות קריאת שמע, "מאימתי קורין את שמע בערבית"[78], מצוה שחיובה חל ברגע הראשון שנעשה בר-מצוה[79]:

התוכן דק"ש הוא - קבלת עול מלכות שמים[80], שלכן, ההקדמה לק"ש היא - יראת שמים ("מאימתי" - גם מלשון אימה, יראת שמים[81]).

ובכן, מובן וגם פשוט, שלמרות שבודאי צריך להשתדל שכל עניני ק"ש יהיו כדבעי, בכונת הלב (ענין עיקרי בק"ש)[82], עד להקדמת רגש היראה בלב כו' - הרי, גם אם מאיזו סיבה שתהי' לא הגיע עדיין לרגש של יראה בלבו, חייב לקיים מצות ק"ש בדיבור, לפני

---

72 ליל ג' דחג הסוכות - התוועדויות תשמ"ז ח"א עמ' 205.
73 רמב"ם הל' שמיטה ויובל פי"ג הי"ב.
74 שם הי"ג.
75 דה"א כג, יג.
76 ב"מ קז, סע"ב. וש"נ. הובא בפרש"י עה"ת בראשית ד, כה.
77 אבות פ"א מ"ו. שם מט"ז.
78 ברכות בתחלתה.
79 ראה חי' הרי"מ שם. לקו"ש חי"ט ע' 590. וש"נ.
80 ברכות יג, א.
81 סה"מ תש"י ע' 138. סה"ש תש"ד ע' 66.
82 טוש"ע ואדה"ז או"ח הל' ק"ש ר"ס סא.

עלות השחר, ויתירה מזו - עד חצות].

"יורו משפטיך" בנוגע לעצמו

בהמשך לזה - הרי כאן המקום להזכיר ולעורר עוד הפעם אודות הצורך בקיום הוראת המשנה "עשה לך רב":

דובר לאחרונה[83] אודות הוראת המשנה "עשה לך רב", וביקשתי ב"בקשה נפשית" שכאו"א יעשה כל התלוי בו בענין זה, לכל לראש, בנוגע לעצמו, ונוסף לזה, גם בנוגע לזולת, "ואהבת לרעך כמוך"[84], עי"ז שיפרסם הוראה זו בכל מקום שידו מגעת.

ואכן, אצל כמה וכמה - התקבלו הדברים, אבל, אין זה מספיק עדין למספר, בכמות, של אלו שהיו יכולים וצריכים לקבל את הדברים.

ולכן, יש להזכיר ולעורר עוד הפעם ע"ד החיוב, וגם הזכות, לקיים הוראה זו, כאמור, הן בנוגע לעצמו, והן בנוגע לפעולה על הזולת, לפעול על אחרים שגם הם יקיימו את הוראת המשנה "עשה לך רב".

ובהזדמנות זו - שישנו הלימוד משיעור חומש היומי, "יורו משפטיך גו'" - יש להוסיף כמה פרטים בענין זה, כדלקמן.

הצורך והנחיצות בקיום ההוראה

הצורך והנחיצות בקיום הוראת המשנה "עשה לך רב" - הו"ע המובן בפשטות ונראה במוחש כו'. ובהקדמה:

הוראות התורה - צריכים לקיימם ללא כל נפק"מ אם הדבר מובן בשכלו אם לאו. ואדרבה - מבואר במאמרי כ"ק מו"ח אדמו"ר[85] שגם המצוות המובנים בשכל, הסוג ד"עדות", ואפילו המצוות ששכל האדם (גם השכל דנה"ב) מחייב ומכריח את קיומם, הסוג ד"משפטים", יש לקיימם (לא בגלל הטעם השכלי שבהם, כי אם) מצד **ציווי הקב"ה**, בדוגמת קיום המצוות ד"**חוקים**", מצוות שאינם מובנות בשכלו של האדם, וכל קיומם אינו אלא מפני ש"חוקה חקקתי גזירה גזרתי"[86].

ובנדו"ד, מכיון שישנו ציווי בתורה ("דבר משנה") "עשה לך רב" - הרי, מובן וגם פשוט שיש לקיים ציווי זה ללא כל שאלות כו'.

אמנם, ביחד עם זה, ידוע מ"ש הרמב"ם[87] ש"ראוי לאדם להתבונן במשפטי התורה

---

83 קונטרס משיחות ש"פ דברים, שבת חזון תשמ"ו ס"ט ואילך.

84 קדושים יט, יח.

85 ד"ה למען דעת תר"צ פ"ה (סה"מ קונטרסים ח"א פד, א). ד"ה הוי' לי בעוזרי תרצ"א (תרפ"ז) פ"ג (סה"מ שם קפ, א). סה"מ אידיש ע'. 46 ועוד.

86 תנחומא חוקת ג. במדב"ר רפי"ט. ועוד.

87 הל' מעילה בסופן.

הקדושה ולידע סוף ענינם כפי כחו", ולא עוד, אלא שאפילו בנוגע ל"חוקים", הרי, "אע"פ שכל חוקי התורה גזירות הם . . ראוי להתבונן בהם וכל מה שאתה יכול ליתן לו טעם תן לו טעם, הרי אמרו חכמים שהמלך שלמה הבין רוב הטעמים של כל חוקי התורה"[88] (וכפי שמשמע מסגנון הרמב"ם, הרי, המדובר הוא אודות טעם והסברה בשכל האדם, עד לשכל דנה"ב).

ועאכו"כ בנדו"ד, הציווי "עשה לך רב" - שאינו שייך לסוג ד"חוקים", כי אם, לסוג ד"משפטים", "שטעמן גלוי וטובת עשייתן . . ידועה", כאמור, שזהו דבר הנראה במוחש.

הציווי הוא כללי – וצ"ל גם אצל אדם ההולך בדרך הישר

ובפשטות:

גם אדם שהולך בדרך הישר, הרי, בודאי ניתן למצוא כמה וכמה ענינים שבהם יכול להוסיף עוד יותר.

אמנם, מכיון ש"אדם קרוב אצל עצמו"[89], אינו יכול לסמוך על עצמו ולהיות בטוח שהנהגתו היא כדבעי.

ולכן, העצה לזה - "עשה לך רב", למנות לו מישהו שגדול ממנו, שישאל ויברר אצלו בנוגע לכל ענייניו, הן בנוגע לענינים ד"סור מרע" והן בנוגע לענינים ד"עשה טוב".

ומובן, שציווי זה אינו רק ציווי פרטי, בתוככי שאר כמה וכמה ציוויים, כך, שאינו יודע באיזה ענין להתחיל, ובמילא, יכול לדחות את קיום הציווי לאחר זמן, כי אם, ציווי כללי, וציווי ראשון הקודם לכל שאר הציוויים (שעל ידו יכול להיות קיום שאר הציוויים כדבעי), להיותו ענין הנוגע בכל יום ויום, ובכל יום גופא - בנוגע לכל ריבוי הענינים דעבודת היום, "כל יומא ויומא עביד עבידתי'"[90], החל מנט"י שחרית, ולפנ"ז - אמירת "מודה אני", ולפנ"ז - "יעור משנתו",

כולל ובמיוחד בנוגע לעבודה הרוחנית ד"יעור משנתו" - כלשון הרמב"ם[91] בביאור ה"רמז" דתקיעת שופר בראש השנה: "עורו ישנים משנתכם ונרדמים הקיצו מתרדמתכם אלו השוכחים את האמת בהבלי הזמן כו'", אשר, ענין זה שייך במיוחד לחג הסוכות, שבו מתגלים כל עניני ראש השנה - "בכסה ליום חגינו"[92], ובפרט בזמן שמחת בית השואבה, דמכיון ששמחה פורצת גדר[93], אזי מתגלים כל הענינים בתכלית הגילוי שאין למעלה מגילוי זה.

---

88 הל' תמורה בסופן.
89 יבמות כה, רע"ב. וש"נ.
90 זח"א רה, סע"א. ח"ג צד, רע"ב.
91 הל' תשובה פ"ג ה"ד.
92 תהלים פא, ד. וראה לקו"ת דרושים לר"ה נד, רע"ד. סידור (עם דא"ח) שער ר"ה רלה, ב. ובכ"מ.
93 ראה בארוכה סה"מ תרנ"ז ס"ע רכג ואילך.

ההוראה שייכת לכולם! - מגדולי גדולים ועד לקטני קטנים

והנה, הוראה זו שייכת לכאו"א מישראל, אפילו גדול שבישראל:

הוראת המשנה "עשה לך רב", מתייחסת לכאו"א מישראל, גם לגדול בישראל, אפילו כאשר נדמה לו שמצד גודל מעלתו אינו זקוק לרב - שהרי גם ביחס אליו ישנו הכלל ד"אדם קרוב אצל עצמו", וכדי לשלול את החשש מנגיעה אישית כו', עליו למנות לו רב.

ואדרבה: מדיוק לשון המשנה "**עשה לך רב**", מוכח, שמדובר (גם) אודות מי שזקוק **לכפות את עצמו** ("עשה" - מלשון כפי') למנות לו רב, מכיון שסבור שמצד גדלותו אינו זקוק לרב, ורק בגלל ציווי המשנה מכריח את עצמו למנות לו רב.

וכמו כן לאידך, שאין מקום לטענה שאינו מסוגל למצוא מי שגדול ממנו - שהרי "איני מבקש כו' אלא לפי כחן"[94], ובמילא, עצם העובדה שישנו ציווי במשנה "עשה לך רב", מוכיחה, שאם רק ירצה באמת, ויתייגע בזה, בודאי ימצא לו רב, כהבטחת חז"ל[95] "יגעת ומצאת".

ולא עוד, אלא שגם מי שהוא בעצמו רב ומורה-הוראה בישראל, צריך לקיים את הוראת המשנה "עשה לך רב"!

ואדרבה - להיותו רב ומורה-הוראה, היינו, שהנהגתו ופסקי-דינים שלו שייכים ונוגעים גם **לכמה וכמה** מישראל, אזי מודגש עוד יותר הצורך והחשיבות דקיום ההוראה "עשה לך רב", מכיון שאין זה רק ענין פרטי שלו, אלא גם ענין הנוגע לרבים.

ועאכו"כ כאשר שומע מכמה מישראל, וביניהם כאלו שיש להם סמיכה לרבנות, שלפי-דעתם יש לו **טעות** בפס"ד מסויים (אע"פ שנהג כן בעצמו ג"פ, "בתלת זימני הוי חזקה", ונוסף לזה, הורה גם לרבים כו') - הרי בודאי שבמקרה כזה אינו יכול לסמוך על עצמו, כי אם, לברר אצל רב שגדול ממנו, כאמור, "עשה לך רב".

פנייתו של רב לרב אחר אינה מתפרשת כפגיעה בכבודו

ומובן שפנייתו לרב שגדול ממנו לא תתפרש כפגיעה בכבודו - שהרי אינו עושה זאת מפני דבריהם של **פלוני ופלוני**, כי אם, מפני **ציווי המשנה** "עשה לך רב" (שהרי בודאי למד את דברי המשנה, ויודע את התוקף ד"דבר משנה", שלא שייך בזה ענין של טעות - "טעה בדבר משנה חוזר"[96]), ובמכ"ש וק"ו: אם בנוגע לכל ענין וענין יש מקום לחשש ד"אדם קרוב אצל עצמו" - בענין שכמה רבנים פסקו באופן אחר מהפס"ד שלו, על אחת כמה וכמה שאינו יכול לסמוך על עצמו!

---

94 תנחומא נשא יא, במדב"ר פי"ב ג.
95 חולין נח, ב. ובכ"מ.
96 כתובות פד, ב. וש"נ.

אפילו משה רבינו חשש לעניין ד"אדם קרוב אצל עצמו"

ויש להוסיף בהאמור לעיל שהחשש ד"אדם קרוב אצל עצמו" שייך אפילו אצל גדול בישראל - שמצינו ענין זה אפילו בנוגע **למשה רבינו**:

מסופר בתורה שכאשר בנות צלפחד באו לפני משה עם שאלה ובקשה בנוגע לנחלת אביהן, "תנה לנו אחוזה בתוך אחי אבינו"[97] - לא המתין משה רבינו לחשוב ולהתבונן כדי להשיב על שאלתן, אלא, הפנה מיד את השאלה להקב"ה, "ויקרב משה את משפטן לפני ה'"[98].

ובטעם הדבר - דלכאורה, היתכן שמשה רבינו לא הי' יכול להשיב בעצמו על שאלתן - מבארים מפרשי המקרא[99], "כיון שגלו בנות צלפחד בטענתן שלא הי' אביהן מעדת שונאיו של משה ("והוא לא הי' בתוך העדה הנועדים על ה' בעדת קורח"), היה בזה קירוב הדעת למשה, ואילו הי' דן את דינן, הי' **כאילו נוטל שוחד דברים**, ועל כן חשך עצמו מן הדין, ולא רצה לדון אותו".

והגע עצמך:

מחד גיסא - מי לנו גדול ממשה רבינו, "משה קיבל תורה מסיני ומסרה ליהושע וכו'"[100], עד סוף הדורות, כך, שכל גדול בדורו, הרי, כל תורתו, וכל התוקף שלו שצריכים לשמוע לדבריו מכיון שאומר את דברי התורה, אינו אלא כתוצאה מזה שמשה רבינו מסר את התורה ליהושע, ויהושע לזקנים, וכן הלאה, במשך ארבעים הדורות דמקבלי התורה (כפי שמונה הרמב"ם בהקדמתו לספר הי"ד), ועד"ז בדורות שלאח"ז, עד לדורו.

ובפרט שמאורע זה אירע בשנת הארבעים, שאז הי' משה רבינו בתכלית השלימות - לאחרי שקיבל **כל התורה כולה**, שהרי, כמה ענינים בתורה נתגלו לאחרי מעמד הר סיני, במשך הארבעים שנה, ונמצא, שבשנת הארבעים קיבל כבר כל התורה כולה, תכלית השלימות דמשה רבינו.

ומכיון שכן, הי' משה רבינו צריך להשיב על שאלתן של בנות צלפחד:

גודל חשיבות השאלה, אפסיות החשש לשוחד – ואעפ"כ

בודאי ידע משה רבינו את דינו של "תלמיד חכם שראוי להורות ואינו מורה" (כנ"ל ס"ו),

ובמילא, כשבאים אליו עם שאלה, ולא רק איש אחד, אלא חמשה אנשים (חמש בנות צלפחד), ומה גם ששאלה זו נשאלת במעמד הנשיאים וכל העדה,

---

97 פינחס כז, ד.
98 שם, ה.
99 בחיי עה"פ (בשם "יש שפירשו").
100 אבות רפ"א.

ובפרט ששאלה זו היא בענין הכי עיקרי אצל (בנ"י בכלל, ובמיוחד אצל) הדור שנכנסו לארץ - **נחלת הארץ**, כמובן מדבריו של משה רבינו, ברעש הכי גדול, בנוגע לבני גד ובני ראובן[101], עד כמה נוגע הענין דנחלה בארץ,

הרי, ע"פ תורה, תורת **משה**, מוטל עליו החיוב והזכות להשיב על השאלה.

ולאידך גיסא - ה"שוחד דברים" ששייך כאן (באמרם שלא הי' אביהן מעדת שונאיו של משה) הוא **אפסי**:

מחלוקת קורח אירעה **לפני ל"ט שנה**, אשר, אפילו בשעת מעשה, לא הי' משה רבינו זקוק לקירוב הדעת של בשר ודם (שאינו מעדת שונאיו כו') להוכחת צדקתו, שהרי סמך על **הקב"ה**, באמרו "בוקר **ויודע ה'** גו'"[102], "ואם **בריאה יברא ה'** וגו'"[103], ואכן הי' בפועל, כך, שגם קורח ועדתו נוכחו בעליל בצדקתו של משה רבינו, ועאכו"כ - ל"ט שנה לאחרי כן, שאין כל משמעות ב"שוחד דברים" ע"ד צדקתו של משה רבינו.

ואעפ"כ, מכיון שהזכירו שלפני ל"ט שנה, ברגע **שלפני** "בריאה יברא ה'", כאשר היה מקום לשתי דעות כו' (שהרי בניגוד למשה רבינו היו קורח ועדתו ומאתיים וחמישים ראשי סנהדראות, כמובא בפרש"י[104]), לא הי' אביהן מעדת שונאיו של משה - שוב לא רצה משה רבינו לדון דין זה, כדי שלא יהי' מקום לחשש של "שוחד דברים" שיכול להטות ולשנות את הפס"ד האמיתי, למרות היותו "משה **רבינו**", פוסק שאין להרהר אחריו!

וסיפור זה כותב משה רבינו **בספר התורה**, חלק מתושב"כ, מלשון הוראה[105] - הוראה לכאו"א מישראל, עד כמה יש להיזהר מענין של "שוחד", כאמור, אפילו שוחד בענין הכי קל, ולאידך, ביחס לגדול שבגדולים שאין למעלה ממנו, משה רבינו!

אם אפילו משה רבינו חשש – כ"ש וק"ו שכאו"א צריך לחשוש

ומזה מובן - במכ"ש וק"ו - בנוגע לענייננו:

כאשר מדובר אודות אנשים שלא בערך לגמרי ביחס לגדלותו של משה רבינו, ולאידך, ה"שוחד" שעומד בפניהם הוא (לא זכרון מאורע שהתרחש לפני ל"ט שנה, כי אם) דבר שבהוה, הנוגע ברגע זה ממש, שכן, הפס"ד שפוסק ברגע זה הוא בניגוד לפס"ד של כמה רבנים שפוסקים שצריך לעשות להיפך - הרי בודאי ובודאי שאינו יכול לסמוך על עצמו, כי אם, לברר ולשאול אצל גדול ממנו, "**עשה לך רב**".

הברירה היא בידו לבחור לעצמו איזה רב שרוצה - "**עשה לך רב**", אתה בעצמך; אבל,

---

101 מטות לב, ו ואילך.
102 קרח טז, ה.
103 שם, ל.
104 שם, א.
105 ראה רד"ק לתהלים יט, ח. גו"א ר"פ בראשית. זח"ג נג, ב.

צריך לבחור "**רב**", גדול ממנו, שיקבל את דעתו ויקיים את דבריו.

וכאמור, גם כאשר הדבר כרוך בקשיים, שהרי "מי ידמה לו"... - כמודגש בדיוק הלשון "**עשה לך רב**", מלשון **כפי'**. ובודאי שהדבר הוא בכחו וביכלתו, שהרי "איני מבקש כו' אלא לפי כחן", כנ"ל.

מינוי הרב לא מספיק – צריך גם לגשת ולשאול אותו

נוסף על עצם קיום ההוראה ד"עשה לך רב" - יש צורך להבהיר עוד ענין עיקרי:

גם לאחרי שמקיים את הוראת המשנה "עשה לך רב" - יכול להתערב ה"קלוגינקער" ולבוא ב"המצאה חדשה": לא כל דבר צריכים לשאול אצל הרב!

הוראת המשנה היא - "עשה לך רב", אבל, לא נאמרו במשנה אלו שאלות צריכים לשאול אצל הרב.

ובמילא אומר ה"יצר", עליך לנהוג כך: שאלה כזו שהנך **בטוח** שהרב יפסוק **כרצונך** - לך ושאל אצל הרב; שאלה כזו שיש לך **ספק** אם יפסוק כרצונך - יש מקום **לספק** אם עליך לרוץ לרב תיכף ומיד, או לדחות את השאלה ל"מחר"; ושאלה כזו שהנך **בטוח** שהרב יפסוק **שלא כרצונך**, היפך ה"געשמאַק" שלך - בודאי שאין לך למהר לשאול אצל הרב, לשם מה להכניס ראש קר במים רותחים... אלא לדחות את השאלה ל"מחר", "יש מחר שהוא לאחר זמן"[106].

הנהגה זו, ממשיך ה"יצר", אינה בסתירה לקיום הוראת המשנה "עשה לך רב" - שהרי עשית לך רב, והנך שואל אצלו כמה וכמה ענינים, תרי"ב מצוות, מלבד ענין אחד, שבטוח הנך שהרב יאמר היפך רצונך [שהרי גם אתה יודע שמפורש בתורה להיפך, אלא מאי, אתה מרמה את עצמך - כידוע[107] פתגם אדמו"ר מהר"ש בענין זה, ואין כאן המקום לחזור עליו], וגם בענין זה גופא אינך שולל את הפני' לרב מכל וכל, אתה רק **דוחה** את השאלה לאחרי זמן!

יש צורך, איפוא, להבהיר גם ענין זה, שכן, גם אם מפרשי המשנה אינם מבהירים זאת, הרי, ידע איניש בנפשי' שגם לאחרי שעושה לו רב עומד ומתלבט אם לשאול אצל הרב אודות ענין פלוני, או לדחות את השאלה וכו'.

ולכן, מצוה גדולה מדרכי המוסר להדגיש את הצורך לשאול אצל הרב בנוגע **לכל** ענייו, ואדרבה: דין קדימה - לשאלה אודות הענינים שמונח אצלו שהנהגתו באופן של עקמימות, או באופן גרוע מזה כו', וכן בנוגע לענינים שמסופק בהם, או בנוגע לענינים ששמע מפלוני שאין זה דבר הרצוי, או אפילו אם הבחין אצלו איזו תנועה של הסתייגות

106 פרש"י בא יג, יד. ועוד.
107 ראה סה"ש תש"א ע' 100.

("יענער האָט אַ קרים געטאָן מיטן נאָז"), אשר, בודאי הראו לו זאת בהשגחה פרטית (כתורת הבעש"ט[108] שכל דבר הוא בהשגחה פרטית, וכפי שמבאר כ"ק מו"ח אדמו"ר[109] שהענין דהשגח"פ קשור ונוגע עד לאדם קדמון כו'), כדי שילמד הוראה בעבודתו לקונו.

ויה"ר שיתקבלו הדברים ויפעלו את פעולתם

ויש להאריך בכל זה, ומסתמא, לא אוכל להתאפק ולהחריש מלדבר בענין זה עוד פעם ועוד פעם.

ויה"ר - והוא העיקר - שיתקבלו הדברים ויפעלו פעולתם, שכן, כאשר כאו"א יתבונן בעצמו, אפילו בהתבוננות שטחית, בודאי יבוא בעצמו להחלטה ע"ד הצורך והנחיצות בקיום הוראת המשנה "עשה לך רב", לכל לראש בנוגע לעצמו, ומצד הציווי "ואהבת לרעך כמוך" - גם בנוגע לכאו"א מישראל וכלל ישראל, בכל מקום שידו מגעת.

ועי"ז ממהרים את הגאולה האמיתית והשלימה דכאו"א מישראל וכלל ישראל, ביחד עם גאולת השכינה ("שכינתא בגלותא"[110]) - כפס"ד הרמב"ם[111]: "צריך כל אדם שיראה עצמו . . וכן כל העולם חציו זכאי . . עשה מצות אחת (מעשה אחד, דיבור אחד, או אפילו מחשבה אחת), הרי הכריע את עצמו ואת כל העולם כולו לכף זכות, וגרם לו ולהם תשועה והצלה", עד ל"תשועה והצלה" העיקרית - גאולה האמיתית והשלימה, בפועל ממש, למטה מעשרה טפחים, בשעתא חדא וברגעא חדא.

ג. "עשה לך רב" – מתוך כפי' וקבלת עול[112].

ובפשטות - "מאן מלכי רבנן", אשר, ע"פ הפס"ד שלו נקבע אופן ההנהגה בעולם[113], ובאופן שכולם מוכרחים לקיים פס"ד זה, ע"ד ובדוגמת ציווי ופקודת המלך - "שום תשים עליך מלך"[114], "שתהא אימתו עליך"[115], ודוגמתו בנוגע לפס"ד של רב בישראל ("מאן מלכי רבנן") - כלשון המשנה[116] "**עשה לך רב**", באופן של כפי', כלומר, מתוך אימה ויראה, ביטול וקבלת-עול דוקא.

[ומכיון דאתינן להכי - יש להוסיף ולהבהיר בהמשך להמדובר לעיל[117] בענין "עשה לך

---

108 כש"ט (הוצאת קה"ת) הוספות סקי"ט ואילך. וש"נ.
109 לקו"ד ח"א פד, ב.
110 זח"ג סו, סע"א. ועוד. וראה מגילה כט, א.
111 הל' תשובה פ"ג ה"ד.
112 ליל ו' דחג הסוכות - התוועדויות תשמ"ז ח"א עמ' 281.
113 ראה ירושלמי כתובות פ"א ה"ב. וש"נ. שו"ע אדה"ז יו"ד סקפ"ט סקכ"ג.
114 שופטים יז, טו.
115 סנהדרין כב, א – במשנה. וש"נ. רמב"ם הל' מלכים רפ"ב.
116 אבות פ"א מ"ו, ומט"ז.
117 שיחת ליל ג' דחגה"ס ס"ח ואילך. וש"נ.

רב":

אין לחפש "רב" שיהי' נוח ומקובל ומתאים לרצונו (כפי שהתבטא מישהו שרצונו ברב שיהי' "אַקסעפטיבל"), שכן, אוי ואבוי ל"רבנות" שכזו... שכל התוקף של הרב אינו אלא מפני שהוא נוח ומקובל עליו, ובמילא, מזהיר את הרב: דע לך, שאם תאמר דבר שאינו לפי רוחי - שוב אינך רב אצלי, כי אם, "מנקה ארובות"...

לשון המשנה הוא, כאמור, "**עשה לך רב**", ולא "**בחר** לך רב", שכן, התועלת האמיתית בעשיית רב היא - כאשר הרב אינו צריך למצוא חן בעיניו, לוותר לו, ועאכו"כ להתחנף אליו כו', מכיון שעצם המינוי שלו ל"רב" הוא בדרך כפי' וקב"ע, אשר, ענין זה נעשה "כלי" אמיתי ומתאים לקבלת עול מלכות שמים, שעי"ז זוכה להשפעת כל טוב רוחני, ועאכו"כ השפעת כל טוב גשמי].

ד. מרצונו הטוב בוחר ברב – ועם זאת בקב"ע[118].

דוגמא לדבר - בקשר ובשייכות להמדובר לאחרונה[119] בענין "עשה[120] לך רב":

ענינו של ה"רב" - שהוא למעלה ממנו ומורה לו כיצד להתנהג כו', ומה גם שהדיוק הוא "**עשה לך רב**", מלשון כפי', היינו, גם במצב שזקוק **לכפות את עצמו** לעשות לו רב.

וביחד עם זה, עשיית הרב צריכה להיות **על ידו** דווקא, "עשה לך (**אתה**) רב", היינו, שאין זה באופן שב"ד מכריחו ומצווה עליו כו', כי אם, שהוא בעצמו, מרצונו הטוב, עושה לעצמו רב (אפילו אם זקוק לכפות את עצמו כדי לעשות לו רב).

ובזה מודגשים ב' הקצוות הנ"ל: ענין שהוא "בידי שמים" - מחד גיסא, ולאידך גיסא - יש בו גם "תפיסת יד אדם".

לא. ויש להאריך בכל זה, אבל, צריכים כבר לחשוב אודות תפילת מנחה וקריאת התורה כו'.

והעיקר - להוסיף בכל מעשינו ועבודתינו, החל מהענין ד"עשה לך רב", וכן בנוגע לכל עניני המבצעים, ובמיוחד בנוגע להקמת בתי-חב"ד (כמדובר בארוכה בהתוועדות שלפנ"ז).

ועי"ז נזכה בקרוב ממש **למבצע העיקרי** - גאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, **ובית חב"ד העיקרי** - בית המקדש השלישי שיבנה במהרה בימינו, אמן כן יהי רצון.

---

118 פ' בראשית - התוועדויות תשמ"ז ח"א עמ' 455.

119 ראה בארוכה קונטרס משיחות ש"פ דברים, שבת חזון תשמ"ו ס"ט ואילך. ועוד.

120 אבות פ"א מ"ו, שם מט"ז.

ה. העצה לאחדות – "עשה לך רב"[121].

והעצה היעוצה לעשות לחזק ולהרבות בענין האחדות - קיום הוראת המשנה[122] "עשה לך רב":

נוסף על הפירוש הפשוט ד"קשה עלי פרידתכם", שהקב"ה אינו יכול, כביכול, לסבול פירוד בישראל ח"ו - ישנו גם פירוש נוסף, שקשה לו להקב"ה, כביכול, לשלול ולבטל את הפירוד בישראל, מכיון שדבר זה תלוי **בעבודתם של ישראל**, ע"ד מארז"ל[123] "הכל בידי שמים **חוץ** מיראת שמים".

והעצה לזה, כאמור, קיום הוראת המשנה "עשה לך רב":

דובר באריכות בתקופה האחרונה[124] ע"ד הצורך והנחיצות שכאו"א מישראל, מגדול ועד קטן, יקבל עליו ויעשה לו רב, היינו, שלא יסמוך על עצמו (שהרי **הלכה בתורה** היא "אדם קרוב אצל עצמו"[125]), אלא יעשה לו רב, גדול הימנו, ויקבל את דבריו.

"עשה לך רב" – תיבות אלו מדויקות בתכלית

ובהדגשה - "**עשה לך רב**", אשר, כל א' מתיבות אלו היא בדיוק: (א) "**עשה**" - "לשון עשי' יאמר על דבר שצריך לטרוח ולעשות על ידו"[126], מלשון **כפי**[127], כלומר, שאין זה באופן **שבוחר** לעצמו רב, בחירה שנפשו הבהמית יכולה להתערב **ולהחליט** כפי שמתאים ונוח (לבהמיות ש)לה, כי אם, באופן **שכופה את עצמו** לעשות לו **רב אמיתי** שידריך אותו בדרך הנכונה, (ב) "**לך**" - לא להסתפק בכך שמעורר אחרים שיקיימו את הוראת המשנה לעשות להם רב, אלא, לכל לראש, עליו לקיים **בעצמו** את ההוראה "עשה לך רב", (ג) "**רב**" - שיקבל את דבריו ויקיימם בפועל, כמו כל הוראה ופס"ד של רב.

ומובן, ונראה במוחש, שע"י קיום ההוראה ד"עשה לך רב", יהי' נקל יותר לפעול בעצמו את ענין האחדות, הן בנוגע לעבודתו בעצמו, והן בנוגע לעבודתו עם הזולת.

ובהתאם לכך, הרי, בעמדנו בזמן שבו מודגש הענין ד"קשה עלי פרידתכם" - יש צורך להדגיש עוד הפעם אודות קיום ההוראה "עשה לך רב".

---

121 פ' נח - התוועדויות תשמ"ז ח"א עמ' 470 - מוגה.
122 אבות פ"א מ"ו, שם מט"ז.
123 ברכות לג, ב. וש"נ. הובא בפרש"י עה"ת עקב י, ב.
124 קונטרס משיחות ש"פ דברים, שבת חזון תשמ"ו ס"ט ואילך. ועוד.
125 יבמות כה, ריש ע"ב. וש"נ.
126 מאירי – הובא במדרש שמואל שם מ"ו.
127 מאמרי אדמהמ"צ ויקרא ח"ב ע' תשסא. סה"מ תרל"ו ח"ב ע' רפט. תרע"ח ע' קכא. תרצ"ט ע' 191. ועוד.

ו. איני מבקש אלא לפי כחן[128].

ומכיון שזוהי הוראה מפורשת במשנה - יש בזה כל התוקף ד"דבר משנה", "טעה בדבר משנה חוזר"[129], היינו, שלא שייך בזה טעות כו'.

וכמו כן אינו יכול לטעון שאינו מוצא מי שגדול ממנו שיוכל לעשותו רב - דמכיון שהתורה מצווה עליו "עשה לך רב", בודאי ישנו מישהו שיכול לעשותו רב, שהרי "איני מבקש כו' אלא לפי כחן"[130].

ובזה גופא - לא רק שיכול למצוא רב בקצוי תבל, כי אם, במקומו הוא, בסביבתו הקרובה, כאמור, "לפי כחן".

ובלשון הכתוב[131] - בנוגע לכל ציוויי התורה - "לא בשמים היא גו'" (אשר, גם אז "היית צריך לעלות אחרי' וללמדה"[132]), אלא, "**קרוב** אליך הדבר **מאוד**", ובזה גופא - כפי שמוסיף ומסיים רבינו הזקן ב"דף-השער" דספר התניא - "בעזה"י", היינו, שישנו גם הענין ד"הקב"ה עוזרו"[133], ובאופן ד"יתברך", ענין של ברכה והמשכה עד למטה כו'.

ז. צריך להיות גם משפיע וגם מקבל[134].

עוד לימוד בעבודת האדם - בנוגע לענינו **הפרטי** של בור:

ב"בור" - ישנם ב' אופנים: (א) "החופר בור **עמוק** עשרה טפחים"[135], (ב) "עשה תל **גבוה** . . עשרה טפחים"[136].

וענינם בעבודת האדם - ב' התנועות דמקבל ומשפיע: "בור עמוק" - תנועת הקבלה, ו"תל גבוה" - תנועת ההשפעה, אשר, ב' תנועות אלו ישנם אצל כל אדם: תנועת הקבלה ("בור עמוק") - "איזהו חכם הלומד מכל אדם"[137], היינו, שגם בהיותו בדרגה הכי נעלית, יכול וצריך לקבל מכל אדם, ותנועת ההשפעה ("תל גבוה") - שהרי כאו"א חייב בנתינת הצדקה, "אפילו עני המתפרנס מן הצדקה חייב ליתן צדקה לאחר", "לא ימנע עצמו משלישית השקל בשנה"[138].

---

128 המשך הענין – בלתי מוגה - עמ' 478.
129 כתובות פד, ב. וש"נ.
130 תנחומא נשא יא. במדב"ר פי"ב, ג.
131 נצבים ל, יב.
132 פרש"י עה"פ.
133 סוכה נב, רע"ב. קידושין ל, ב.
134 פ' נח - התוועדויות תשמ"ז ח"א עמ' 488.
135 שם הי"ב.
136 שם הט"ו.
137 אבות רפ"ד.
138 רמב"ם הל' מתנות עניים פ"ז ה"ה.

והנה, מכיון ש"נתתי לפניך את החיים ואת הטוב"[139] וגם ההיפך כו', הרי, הענין ד"בור" (בור עמוק או תל גבוה, קבלה או השפעה) יכול להיות בשני האופנים: הן לטוב - שמקבל דברים טובים ומשפיע דברים טובים, והן למוטב כו', ולדוגמא: "איזהו **חכם** הלומד מכל אדם", בבחינת "חכמים המה **להרע**"[140], ועד"ז בנוגע לתלמיד, שבמקום להיות "תלמיד המחכים את רבותיו"[141], עד כדי כך, ש"הרבה למדתי מרבותי כו' ומתלמידי יותר מכולם"[142], נעשה תלמיד חצוף שמעיז פניו כו', ועד"ז בשאר ענינים כיוצא בזה.

ויש להוסיף בביאור ההדגשה ד"עשרה טפחים" ("בור עמוק עשרה טפחים", או "תל גבוה עשרה טפחים") - להורות שענין זה (הן תנועת הקבלה והן תנועת ההשפעה) נעשה בכל **עשר** כחות נפשו, ובפרטיות יותר: הן לטוב - שהקבלה וההשפעה הטובה היא **כדבעי**[143], מכיון שחודרת בכל עשר כחות נפשו, והן למוטב, ח"ו - שכאשר הקבלה וההשפעה הבלתי-רצוי' חודרת בכל עשר כחות נפשו, אזי נעשה נזק בל ישוער כו'.

וזהו תוכן הלימוד דדיני בור בנוגע ל"תיקון הדעות" - שדרושה זהירות גדולה שב' התנועות דקבלה והשפעה (בור עמוק ותל גבוה) לא ינוצלו עבור ענינים בלתי-רצויים, שאז עלול להיות בור המזיק, א' מארבעה אבות נזיקין, רחמנא ליצלן, כי אם, עבור עניני טוב וקדושה, לקבל עניני טוב וקדושה, ולהשפיע עניני טוב וקדושה בכל הסביבה כולה.

כו. ויש לקשר ענין זה עם המדובר לעיל אודות הקמת בתי-חב"ד בכל מקום ומקום:

בהתעסקות עם הזולת - ישנם ב' אופנים: (א) דוגמת "בור עמוק", היינו שכאשר מישהו בא אליו לשפוך את לבו, להתייעץ עמו וכו', אזי מוכן לשמוע אותו ולעזור לו כפי יכלתו, (ב) דוגמת "תל גבוה", היינו, שאינו ממתין עד שמישהו יבוא אליו, אלא יוצא לרשות הרבים ("תל גבוה **ברשות הרבים**") ומעמיד את עצמו בגובה של עשרה טפחים, רשות בפ"ע[144] (שאינו מושפע כלל מרשות הרבים), כדי לעזור ולסייע לרבים, דוגמת "תל גבוה" כפשוטו שיכולים להניח עליו חפץ, לטפס עליו ולראות למרחוק, וכיו"ב, כמובן ענינם של דוגמאות אלו בעבודה הרוחנית.

ח. אפילו אנשי סדום מינו עליהם שופט[145].

לכל לראש - חינוך **עצמו**, ע"י קיום הוראת המשנה "עשה לך רב" - במכ"ש וק"ו

---

139 נצבים ל, טו.
140 ירמי' ד, כב.
141 חגיגה יד, א.
142 תענית ז, א. וש"נ. רמב"ם הל' ת"ת ספ"ה.
143 ראה כתובות סז, רע"א.
144 רמב"ם הל' שבת רפי"ד. ובכ"מ.
145 פ' וירא - התוועדויות תשמ"ז ח"א עמ' 501 - מוגה.

מאנשי סדום, שלמרות היותם "רעים וחטאים גו'"[146], הבינו גם הם שחייבים למנות עליהם שופט, כמסופר בפרשתנו[147] "ולוט ישב בשער סדום", "ישב כתיב, אותו היום מינוהו שופט עליהם"[148], ועאכו"כ - להבדיל אלף אלפי הבדלות - בנוגע לבני אברהם יצחק ויעקב, ועאכו"כ לאחרי מתן תורה.

ט. "מאמין בחי העולמים" - ללא צורך ב"רב"[149].

ענין זה - "מאמין בחי העולמים וזורע" - אינו אצל יחידי סגולה בלבד, יהודים שהנהגתם ע"פ מידת חסידות, "אַ בעל-שם'סקע הנהגה": **אדרבה** - עבודת האדמה שייכת לסוג היותר תחתון שבישראל, ובלשון הגמרא[150] - בנוגע לפרשה שני' דק"ש שבה נאמר "ואספת דגנך גו'" - "**אין עושין רצונו של מקום**", ואעפ"כ, כאשר הולכים לזרוע את השדה, עושים זאת מתוך אמונה בבחינת האלוקות שלמעלה מהטבע, "מאמין בחי העולמים וזורע".

ולא עוד, אלא שאצלם גופא מונח הדבר **בפשיטות** ללא צורך בלימוד מיוחד אצל רב ("עשה לך רב"), כמודגש בכך שענין זה שייך לסדר זרעים, "אמונה זה סדר זרעים", ש"מאמין בחי העולמים וזורע", היינו, שגם כאשר נמצא בהתחלת העבודה, שמתחיל זה עתה בלימוד הש"ס, סדר זרעים, החל ממסכת ברכות, "מאימתי קורין את שמע", שתוכנה וענינה - הקדמת יראת שמים, "ראשית[151] חכמה יראת ה'" - מונח אצלו **בפשיטות** הענין ד"מאמין בחי העולמים וזורע".

י. לא אשאל את הזקנים אם כבר מינו לעצמם...[152]

בהמשך להמדובר אודות הפצת התורה והיהדות כו' - הרי כאן המקום להזכיר עוד הפעם אודות המדובר לאחרונה בענין הקמת "בתי-חב"ד" בכל מקום ומקום, וכן אודות הענין ד"עשה לך רב"[153].

ובהקדמה - שלמרות שכבר דובר בענין זה כמה וכמה פעמים, עדיין לא עוסקים בזה **כדבעי**, והלואי, שלאחרי הדיבור פעם נוספת, יעשו לכל הפחות **מחצית** ממה שדורשים ומצפים!

---

146 לך לך יג, יג.

147 יט, א.

148 פרש"י עה"פ (מב"ר פרשתנו פ"נ, ג). והבינו מעצמם שהשופט צ"ל בדוקא לא משלהם, כ"א האחד שבא לגור – כיון שהוא קרובו דאברהם. וק"ל.

149 המשך הענייַן – בלתי מוגה - עמ' 508.

150 ברכות לה, ב.

151 תהלים קיא, י.

152 פ' וירא - התוועדויות תשמ"ז ח"א עמ' 515.

153 ראה לעיל בשיחות א-ב (מוגה) ס"ה. וש"נ.

ולדוגמא - בענין ד"עשה לך רב":

לא אשאל אצל אברך מסויים שעומד ממול האם כבר קיים את ההוראה ד"עשה לך רב", ואם כן, כמה פעמים הלך לאותו רב להתדבר עמו בקשר לעניני עבודתו כו' - מכיון שתהי' לו "טענה צודקת": מדוע בחרתי לשאול אצלו דוקא, ולא אצל אחרים, ולכל לראש, אצל אלו היושבים קרוב אלי, יהודים מכובדים בעלי זקן שיבה, שמרגישים שיושבים במקום הראוי לפי כבודם... - מדוע לא אשאל **אצלם** האם כבר קיימו את ההוראה ד"עשה לך רב", ולא רק כדי לצאת ידי חובה, כי אם, ללכת מפעם לפעם להתדבר עמו כו', והעיקר, לעשות כדבריו. ואצלם - לא אשאל, מכיון שעדיין לא קיימו הוראה זו!

דווקא אלו שאצלם נוגע ומוכרח הענין לא מקיימים את ההוראה

כתב לי יהודי בקשר להתעוררות בענין "עשה לך רב" - שיש לחשוש שדוקא אלו שאצלם נוגע ומוכרח ביותר הענין ד"עשה לך רב", לא יקיימו הוראה זו, כי אם, אלו שבלאו הכי מתנהגים באופן הרצוי, הם יקיימו הוראה זו. **וכך הוה**!...

ועד"ז בנוגע לענין דקביעת עיתים לתורה:

דובר כמה פעמים שמכיון ששנה זו היא שנת השמיטה, יש צורך להוסיף בלימוד התורה.

ובכן, ישאל כל אחד אצל חבירו שיושב סמוך אליו - האם ניתוספו אצלו שיעורים חדשים בתורה (מלבד שיעורי התורה שלמד מקודם לכן) בקשר עם שנת השמיטה, אשר, מתחלתה ועד היום עברו כבר **חמישים יום**!

ולהעיר, שרואים כאן דבר פלא, ולדאבוננו, גם לכך לא שמים לב - שמספר הימים מר"ה עד כ"ף מר-חשון הוא **חמישים** יום, אשר, בענין זה מודגש הקשר והשייכות לענין **הכתר** (כ"ף מר-חשון דשנת כתר"א), מכיון שמספר חמישים מורה על שער הנו"ן, בחי' הכתר.

ובכל אופן, חוזרים ומדברים בענינים אלו עוד הפעם ועוד הפעם, שכן, כולי האי ואולי יפעלו הדברים את פעולתם.

"חפשתי בפרשת השבוע ענין שיכולים לקשר עם 'עשה לך רב'"

ובפרט, כאשר יכולים לקשר ענינים אלו לפרשת השבוע:

מיד כשעלה קס"ד לערוך התוועדות בש"ק, חפשתי בפרשת השבוע ענין מסויים שיכולים לקשר ("צוטשעפען", ולא "צוטשעפעניש" בעלמא, כי אם, באופן של קשר ושייכות לתוכן הדברים) עם הענין דהקמת בתי-חב"ד והענין ד"עשה לך רב", ואכן, בפרשת השבוע מצינו הדגשה על ב' ענינים אלו.

יא. העבודה עם עצמו – ע"י קיום ההוראה[154].

ונוסף לזה, כאמור, העבודה עם עצמו, "קשוט עצמך"[155], כולל ובמיוחד ע"י קיום ההוראה "עשה לך רב"[156], כמדובר בארוכה בתקופה האחרונה כו"כ פעמים.

יב. מדוע המשפיעים אינם מעוררים[157]?!

מדוע אף אחד לא עורר? - הרי זה מפורש על אתר

ומכיון שכן, גדול ביותר הפלא, ביחד עם הצער והתרעומת כו', היתכן שאף א' לא עורר על כך?!...

בשלמא בנוגע לפרקי דר"א - הרי, גם הלומדים שו"ע חושן משפט ו"קצות החושן", לאו דוקא שלומדים פרקי דר"א... אבל, תרגום יונתן בן עוזיאל - מפורש **על אתר**!

ובפרט שהכל יודעים שישנו חומש "תורה שלימה", שבו נלקטו מדרשי חז"ל על כל פסוק ופסוק (כפי שנזכר בפירוש בהתוועדויות כמה וכמה פעמים), ובמילא, כשרוצים ללמוד פסוק או ענין לאשורו ולבוריו - אין צורך להיות "למדן" ו"בקי" כו', מכיון שיכולים לעיין בחומש זה, ואילו היו מעיינים בחומש זה, היו מוצאים את דברי הפרדר"א (ותיב"ע) הנ"ל.

וכאמור, הסיבה להעדר העיון כו' היא - שגם לאחרי משך זמן הכי ארוך, יותר מג"פ חמש שנים (לא רק ג"פ שני חזקה) שמדברים ותובעים אודות לימוד פשוטו של מקרא, עדיין לא פעלו שילמדו פשוטו של מקרא מתוך "מסירת נפש" .. לעיין בחומש "תורה שלימה"!...

ישנם הרי "משפיעים", ובפרט שמינו (לא רק משפיע אחד, אלא) **שלשה** משפיעים, וא"כ, מדוע אינם מעוררים הם אודות לימוד פשוטו של מקרא!

ובפרט לאחרי קיום ההוראה "עשה לך רב" (עכ"פ בכתב...) - יכול כאו"א לשאול אצל הרב שלו כיצד עליו ללמוד פשוטו של מקרא, ואם הרב יהי' "אכזרי", יתכן שיאמר לו, שעליו לעיין גם בחומש "תורה שלימה"!...

ויה"ר שמכאן ולהבא לא יהי' צורך להתרעם על ענינים כגון-דא.

---

154 פ' ויצא - התוועדויות תשמ"ז ח"א עמ' 570.
155 ב"מ קז, סע"ב. וש"נ. הובא בפרש"י עה"ת בראשית ד, כה.
156 אבות פ"א מ"ו, ומט"ז.
157 פ' ויצא - התוועדויות תשמ"ז ח"א עמ' 583.

יג. אם ימנו לעצמם רב לא יצטרכו לשאול[158].

ובפרט כאשר הדבר ידוע ומפורסם בכל קצוי תבל - בכל המקומות שהגיע התחלת הדבר, ללא המשך כו' - הרי, נוסף לכך שעצם הפירסום צריך לשלול הנהגה זו, כמאמר ריב"ז לתלמידיו "יהי רצון שיהא מורא שמים עליכם כמורא בשר ודם כו', תדעו, כשאדם עובר עבירה אומר שלא יראני אדם כו'"[159], ישנו גם החשש שממנו יראו וכן יעשו, באמרם, שאם הוא, שלמד בתומכי תמימים וכו' וכו', אינו ממלא את השליחות שלו, מה רוצים איפוא מהם?!...

ובנוגע לטענה הידועה ש"אתה חפץ ואנו חפצים, ומי מעכב שאור שבעיסה"[160] - הרי, אם יקיימו את ההוראה "עשה לך רב"[161], באופן ד"עשה", מל' כפי'[162], אזי יראו במוחש שיתבטלו בנקל כל ענינים אלו, ובמילא, לא יצטרכו לכתוב "פתקים" ולשאול מה וכיצד צריך לעשות וכו' וכו' - מכיון שע"י ההתייעצות עם ה"רב" יפלו ויתבטלו כל הספיקות כו'.

158 פ' וישלח - התוועדויות תשמ"ז ח"א עמ' 604.
159 ברכות כ"ח, ב. הובא בתניא פמ"א.
160 נוסח היה"ר כו' במענה לשון (ע"פ ברכות יז, א. ועוד).
161 אבות פ"א מ"ו, ומט"ז.
162 מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"ב ע' תשסא. ועוד.

התוועדויות תשמ"ז ח"ב

א. לא להסתפק במינוי הרב[163].

וכדי להוסיף ולזרז בעשיית פעולות אלו – יש לקיים את הוראת המשנה[164] "עשה לך רב", ופשוט, שלא להסתפק במינוי הרב, אלא לקיים את דבריו בפשטות, במעשה בפועל, "המעשה הוא העיקר", ואז יווכח שנקל ביותר לשנות את עצמו לדרך הנכונה, אף שלכתחילה הי' נראה לו כדבר בלתי אפשרי, מכיון שלאמיתתו של דבר רצונו האמיתי להתנהג כהוראת ה"רב".

ולא עוד, אלא, שעושה כל זה באופן העבודה דיום השבת – ש"כל מלאכתך עשוי'", וצריך להיות רק "עמדו הכן כולכם", מתוך תענוג.

ב. מורה הוראה צריך לעיין במקור לפני שעונה[165].

ביאור ההוראה בנוגע לעבודה בפועל:

לכל לראש, בנוגע לרבנים ומורי-הוראה בישראל (כולל בקשר ובשייכות לקיום ההוראה ד"עשה לך רב"[166]) – שלא להסתפק בכך שיודעים את פסק ההלכה ממה שלמדו בעבר, כי אם, שכאשר עומדים לתת פס"ד, עליהם לעבור עוד הפעם על המקורות בהלכה, באופן ד"אז ראה ויספרה גו'", ורק לאח"ז לפסוק הלכה למעשה.

ולהעיר:

מובן וגם פשוט שלא יכולים לתבוע מרבנים שבכל מקרה שאשה באה עם איזו שאלה, יעברו עוד הפעם על כל המקורות בהלכה, שכן, באופן כזה "לא שבקת חיי" לרבנים;

אלא, בנוגע לשאלות בענינים ע"ד הרגיל, מעשים שבכל יום – אין צורך לעבור עוה"פ על כל המקורות בהלכה בנוגע לכל שאלה ושאלה, כי אם, מזמן לזמן (כמבואר פרטי הדברים בהלכות הוראה), אבל, בנוגע לשאלות בענינים שאינם רגילים כל כך, ובפרט בענינים מסובכים כו' – לא יפסקו הלכה אלא לאחרי הבירור והעיון במקורות ההלכה, כאמור, "אז ראה ויספרה גו' (ואח"כ) ויאמר לאדם".

---

163 י"ט כסלו - התוועדויות תשמ"ז ח"ב עמ' 72.

164 אבות פ"א מ"ו, ומט"ז.

165 פ' מקץ, זאת חנוכה - התוועדויות תשמ"ז ח"ב עמ' 166.

166 אבות פ"א מ"ו, ומט"ז.

ג. מוסיף והולך בתומ"צ - ע"י קיום ההוראה[167].

ובפשטות – "מוסיף והולך" בכל עניני "נר מצוה ותורה אור"[168], החל מעשרת המבצעים הידועים הכוללים כל עניני תורה ומצוותי', ובכללות – הפצת התורה והיהדות והפצת המעיינות חוצה, ע"י הקמת בתי-חב"ד בכל מקום ומקום, וגם בכל בית פרטי, וכן הענין ד"עשה לך רב", כמדובר לעיל בארוכה.

ד. ההכנות לי' שבט – באופן ד"עשה לך רב"[169].

וכדי להקל עוד יותר בקיום כל הנ"ל, כולל על ידי ביטול המניעה והעיכוב והבלבולים מצד היצר דהיפך הטוב[170] [171] – יש להוסיף ולקשר גם זה עם המדובר בארוכה כמה וכמה פעמים ע"ד הוראת המשנה "עשה לך רב":

בודאי קיים כאו"א (אנשים ונשים, וגם קטנים) את הוראת **המשנה**[172] "עשה לך רב", ומינה לעצמו רב [רבו שמלמדו תורה, ומי שקיבל על עצמו להדריכו בעניני מוסר כו'] כדי להתדבר עמו כו', **ולהבחן** אצלו מזמן לזמן, בכל הקשור למעמדו ומצבו בעבודת ה'.

ולכן, מן הראוי שגם פרטי ההכנות לעשירי בשבט יהיו באופן ד"עשה לך רב" – שהרי אינו יכול לסמוך על עצמו לקבוע אם ההכנה שלו היא "כדבעי לי' למיעבד"[173] או שעדיין יכול להוסיף עוד יותר, ולכן, עליו לשאול ולהתדבר בכל זה עם ה"רב".

וכדאי ונכון, שבמשך שלושים ימי ההכנה אלה, יעבור כאו"א "בחינות" אצל ה"רב" שלו,

---

167 המשך השיחה - התוועדויות תשמ"ז ח"ב עמ' 168.

168 משלי ו, כג.

169 אור ליום ג', י"ב טבת - התוועדויות תשמ"ז ח"ב עמ' 238 - מוגה.

170 כהקדמה להערה הבאה הובא בעמ' 243 חלק מהשיחה – בלתי מוגה – המשלים את הענין, ומובא בהערה זו:
כל אלו שהכריזו זה-עתה "דידן נצח", בודאי שכוונתם ב"דידן" היא – לכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, ובמילא, עליהם לדעת שכל מה שבא בהמשך ל"דידן נצח", הרי זה הנצחון דנשיא דורנו!
ולכן, כאשר עושים פעולה מסויימת – לא יתכן שהדבר ייעשה על דעת עצמו, היינו, שעומד ברשות עצמו, ו"כל הישר (או כל ה"קרומקייט"...) בעיניו יעשה", ו"מי יאמר לו מה תעשה" – אלא "דידן נצח", נשיא דורנו, שבודאי ינצח, בדרכי נועם ובדרכי שלום.
... אצל כאו"א מישראל ישנם שתי נפשות – נפש אלוקית ונפש הבהמית (כמבואר בתניא), אשר, נה"א קשורה עם יצר הטוב, ונפש הבהמית קשורה עם יצר הרע.
ובלשון המדרש – "רוח" (רוח טוב או "רוח ביש"), שבחינת "רוח" שייכת למשכנם בלב, אשר, עיקר העבודה והבירור היא בנוגע למדות שבלב, שכן, החלוקה דג' הבחינות דנפש רוח ונשמה, היא, ש"נשמה" שורה במוח, "נפש" שורה בכבד, ו"רוח" שורה בלב.
והנה, ב' רוחות אלו – רוח הטוב ורוח הרע – מנשבות אצל יהודי:
רוח הטוב, יצר טוב, אומר לו שצריך לקיים את דברי נשיא דורנו, ורוח הרע, יצר הרע, מתחיל לבלבל כו', ולהיותו "אומן במלאכתו", מוצא כל מיני סברות והסברות, שלא לכך היתה הכוונה, לא לזמן זה ולא למקום זה, דבר פלוני אומרים רק "לפנים", ודבר פלוני אומרים לאמיתתו וכו', ככל פרטי ה"תירוצים" וה"אמתלאות" (כדאיתא בראשונים ש"אמתלא" אותיות "אמת לא") שמוצא הרוח הרע, יצר הרע.

171 להעיר ממארז"ל (ויק"ר פכ"ד, ג) "קדושים תהיו הה"ד ישלח עזרך מקודש, רבי ברכי'ה בשם רבי סימון אמר מעשה בקרתני (בעיר שלנו) באבא יוסי איש ציתור (שם מקום) שהי' יושב ושונה על פתח מעין, אתגלי עלוי ההוא רוחא דהוה שרי תמן א"ל . . תהון ידעין דהא רוח ביש בעי למישרא הכא . . אזיל ואסהיד בבני מתא ואמור להון . . יפקון הכא למחר . . ואמרו דידן נצח דידן נצח ולא עלון מן תמן עד זמן דחמון כמין חרדא דדמא על אפי מיא" (שעי"ז נתבטל הרוח רע כו').

172 שהטועה בדבר משנה – אינה טעות (ומציאות) – כתובות פד, ב. וש"נ.

173 ראה כתובות סז, רע"א.

[תלמידי הישיבות (ויושבי אוהל בכלל) – אצל ה"ראש ישיבה" וכיו"ב, בעלי עסק – אצל ה"רב" שמינו עליהם, הנשים - אצל ה"משפיעות" שלהן, ועד"ז בנוגע לקטנים וקטנות – אצל ההורים, או המורים ומורות, מדריכים ומדריכות],

ובזה גופא – ג' בחינות, בחינה א' לאחרי כל עשרה ימים[174], כדי לראות עד כמה הכין עצמו בעשרה ימים ראשונים, מעשירי בטבת עד לעשרים בו[175] (ובהם גופא – הוספה מיום ליום), שעי"ז יוסיף עוד יותר בכל עניני ההכנה במשך עשרה ימים הב', מעשרים בטבת עד ר"ח שבט[176], עד לשלימות ההכנה בעשרה ימים הג', מר"ח שבט עד לעשירי בו, "העשירי יהי' קודש".

כל אחד ואחת יתנו ל"רב" שלהם אישור להודיע לי על התוצאות

ועוד בקשה בענין זה – כדי להוסיף בזירוז הענין:

כל אחד ואחת מהעומדים לבחינות הנ"ל, יתן רשות ל"רב" הבוחן, להודיע לי ע"ד תוצאות הבחינות, וכאו"א מהרבנים הבוחנים, ימסור הדו"ח מכל אלו שנבחנו על ידו – שכן, ידיעה זו מההודעה לעוד מי שהוא עד"ז תפעל **להוסיף עוד יותר** בכל עניני ההכנה, כדי שלא יתבייש, ח"ו, בתוצאות הבחינות, אלא **אדרבה**, באופן ד"מצוה לפרסם עושי מצוה"[177].

וזאת למודעי:

כל אלו ששמותיהם לא יגיעו לקראת סיום עשרה ימים, וכן לקראת סיום עשרים ימים, ולסיום כל השלושים יום, בעשירי בשבט – הרי, פירוש הדבר הוא, שלא קיימו הנ"ל, שלא נבחנו אצל ה"רב" ג"פ במשך שלושים ימי ההכנה.

ההוראה שייכת לכל אנשי שלומינו – כאו"א מישראל

ויש להוסיף בזה:

הצעה הנ"ל היא – לכל אחד ואחת, הגדולים עם הקטנים, מאנשי שלומינו[178], דנשיאינו ממשיכי אדה"ז,

כולל – אלו שיצטרפו מחר להיות מאנ"ש, וכן אלו שסוכ"ס יפעלו עליהם להיות מאנ"ש,

---

174 שהרי עשר הוא מספר השלם (ראב"ע לשמות ג, טו. פרדס ש"ב). – ולהעיר מאבות ספ"ה שכל עשר שנים הם תקופה בפני עצמה, וי"ל אשר מעין ודוגמא – בכל עשרה ימים.

175 יום סגולה – יום ההילולא דהרמב"ם.

ולהעיר מהשייכות המיוחד לעשירי בשבט שנה זו – שבו מסיימים לימוד שיעור היומי ברמב"ם, הן בסדר הלימוד העיקרי דג"פ ליום (סיום מחזור שלישי – בתלת זמנא הוי חזקה), והן בסדר הלימוד דפרק אחד ליום (הדגשת אחדותם של כל הלומדים, כקטן כגדול).

176 יום סגולה – "בעשתי עשר חודש באחד לחודש גו' הואיל משה באר את התורה גו'" (דברים א, ג-ה).

177 שו"ת הרשב"א ח"א סתקפ"א. הובא במג"א או"ח סקנ"ד סקכ"ג. רמ"א יו"ד סרמ"ט סי"ג.

178 לשון אדה"ז בהקדמתו לספר התניא. ועוד.

כלומר, ענין השייך **לכאו"א מישראל** – כידוע פתגם רבינו הזקן שתורת החסידות אינה ענין השייך לחוג או מפלגה מיוחדת, כי אם, **נחלת כל ישראל**, וכ"ק מו"ח אדמו"ר הכריז ופירסם[179] **שעתה הגיע הזמן לכך**, היינו, שתורת החסידות היא נחלת כל ישראל **בפועל ובגלוי**, ובמילא, כאו"א מישראל הם "**אנשי שלומינו**"[180].

ה. תלמיד בישיבה -ה"רב" שלו- המלמדו תורה[181].

תלמיד בישיבה – הרי ה"רב" שלו הוא המלמדו תורה, "רבו" על פי דין, שחייב לנהוג בו כבוד, עד לכבוד שהוא בדוגמת כבוד השכינה[182].

ואם מאיזו סיבה יש לו כמה ראשי-ישיבה – אזי בוחר בא' לרב שידריכו בעניני מוסר, וכיו"ב.

ובכל אופן, אצל הרב שבחר בהתאם להוראה ד"עשה לך רב" – עליו לשאול ולברר בנוגע לענינים האמורים, הן בנוגע לצדקה, עזר וחיזוק לזולת (ופשיטא, תכלית הזהירות מהפכו כו'), ונתינת הצדקה כפשוטה, ועאכו"כ בנוגע לעיקר ענינו, "תורתו אומנותו", לימוד התורה – האם ההכנה שלו בענינים אלו היא במידה הראוי', או שיכול וצריך להוסיף בזה עוד יותר.

ו. מדוע אף אחד לא הכניס את שמו[183]???

סוג חדש של ציון – "לא היה מוכן לבחינה"

בא' הפעמים שנתקבלה רשימה מהציונים בבחינות, מצוין מאד, מצויין, טוב וכיו"ב, כאו"א לפום שיעורא דילי' – הי' גם סוג חדש של "ציון" שלא שערום אבותינו: "לא הי' מוכן לבחינה"!...

מעולם לא נשמע שתלמיד ישיבה לא יהי' מוכן לבחינה! הרי אתה לומד בישיבה – אז מה פירוש שאינך מוכן לבחינה אם למדת אם לאו?!

הסבירו לי – מכיון שרוצים "ללמד זכות" על כל ישראל – שהכוונה היא שלא הי' מוכן לבחינה על **ענין פלוני** שעליו התקיימה הבחינה, להיותו "שקדן עצום", שהי' שקוע לגמרי בחלק אחר בתורה!

---

179 סה"מ תש"י ע' 94. אגרות קודש אדמו"ר מוהריי"צ ח"י ע' דש.

180 להעיר, שההוספה באהבת ישראל עד לאחדות ישראל (שכולם נעשים אנ"ש) מבטלת את סיבת הגלות (ראה יומא ט, ב), ובהבטל הסיבה – בטל בדרך ממילא המסובב.

181 המשך השיחה - אור ליום ג' י"ב טבת - עמ' 244 ואילך – בלתי מוגה.

182 ראה רמב"ם הל ת"ת רפ"ה.

183 המשך השיחה עמ' 245 ואילך – בלתי מוגה.

....יכול כאו"א לבחור לעצמו איזה רב שירצה – ע"ד "לעולם ילמד אדם במקום שלבו חפץ"[184], אבל, מישהו מוכרח להכניס את שמו בא' הרשימות.

אם שמו לא מופיע באף רשימה – הרי זו הוכחה שלא התכוונן

ואם שמו לא מופיע באף א' מהרשימות – הרי זו הוכחה שלא נבחן כו', וטעם הדבר – מכיון שלא עסק בעניני ההכנות, או שהתעסקותו היתה באופן של בזיי-בזיונות, מכיון שאדם חס על כבוד עצמו, אינו מספר ל"רב", כדי שלא יראה בבשתו!

ויש להוסיף ולהבהיר:

במקרה שמישהוא לא הי' יכול לעמוד בזה מפני אונס, הרי, אע"פ ש"אונס רחמנא פטרי""[185], מ"מ, "אונסא כמאן דעביד לא אמרינן"[186], ובמילא, אי-אפשר לכתוב שלמד כך וכך ונתן צדקה כך וכך – דבר שאינו אמיתי, כי אם, את המעמד ומצב לאמיתתו; ובודאי ישלים כל זה לאחרי כן, כידוע[187] דברי בעל ההילולא ע"ד הלימוד וההוראה ד"פסח שני": "עס איז קיינמאל ניט פארפאלן", אפילו מי שהי' טמא כו', ואפילו "לכם", שהדבר הי' ברצונו, מכל מרום, יכולים תמיד לתקן.

ז. הגאולה - יחד עם כל הרבנים ד"עשה לך רב"[188].

והעיקר – לאחרי כל אריכות הדברים – "לא המדרש עיקר אלא המעשה"[189], לעסוק בכל הענינים האמורים במעשה בפועל, הן בנוגע לעצמו, והן בנוגע לפעולה על הזולת, ובלשון הידוע[190] דהפדיון-נפש שכתב כ"ק אדמו"ר (מוהרש"ב) נ"ע "יהי רצון שיפעלו הדברים בי ובהשומעים" (כפי שסיפר כ"ק מו"ח אדמו"ר שראה את נוסח הפ"נ), אשר, מכיוון שסיפרו לנו דבר זה, מובן, ששייך לכאו"א מאיתנו, היינו, שצריך לפעול הן על עצמו והן על השומעים (שמיעה – לא רק באוזן הגשמי, אלא העיקר היא השמיעה דאוזן הרוחני, כפשוט), ועד שיכול לכתוב "פדיון-נפש" לבקש "שיפעלו הדברים בי ובהשומעים", מכיון שמצבם של השומעים **נוגע לו**, כידוע[191] הסיפור וההוראה ע"ד שמיעת קול ילד בוכה כו'.

ומובן, שההתחלה בכל ענינים אלו צריכה להיות בהקדם הכי אפשרי, ובענינים המותרים ביום השבת – תיכף ומיד, החל מהענין דאמירת "לחיים", עד להענין ד"מחי'

---

184 ראה ע"ז יט, א.
185 ב"ק כח, סע"ב. וש"נ.
186 ירושלמי קידושין פ"ג ה"ב. גיטין פ"ז ה"ו.
187 "היום יום" יד אייר. סה"ש תש"א ע' 115.
188 פ' ויחי - התוועדויות תשמ"ז ח"ב עמ' 275.
189 אבות פ"א מי"ז.
190 לקו"ש חט"ז ע' 42 הערה 12, ועוד.
191 ראה לקו"ש ח"ג ע' 802 ואילך. ח"ו ע' 264 ואילך. ועוד.

חיים"[192] וכו'.

והעיקר – שעי"ז ממהרים ומזרזים את הגאולה האמיתית והשלימה, עי"ז שממשיכים את האל"ף, "אלופו של עולם", באמצע הגלות, "גולה", שאז נעשה מ"גולה" "גאולה"[193],

החל מהגאולה הפרטית[194], עי"ז שממשיך ומגלה את האל"ף ("אנכי[195] הוי' אלוקיך"[196]) שבו, "חלק אלקה ממעל ממש", ועד לגאולה הכללית דכאו"א מישראל וכלל ישראל, גאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו.

"בנערינו ובזקנינו גו' בבנינו ובבנותינו"[197], "קהל גדול ישובו הנה"[198], ביחד עם כל הרבנים ד"עשה לך רב".

ח. להיבחן ג' פעמים אצל ה"עשה לך רב"[199].

ונוסף לזה, להוסיף ולזרז ("אין מזרזין אלא למזורזין"[200]) ע"ד ההכנות לעשירי בשבט (כמדובר לעיל בארוכה[201]), כולל – הבחינות אצל ה"רב" ("עשה לך רב"[202]), ג' בחינות, בחינה אחת בכל עשרה ימים (הבחינה הראשונה שהיתה בכ' טבת, יום ההילולא דהרמב"ם[203], בר"ח שבט, עד לעשירי שבו, שמתברכים משבת זה), כדי "לבחון" עד כמה ניתוסף אצלו בעניני ההכנה לעשירי בשבט.

ט. בית חב"ד נוסף - ע"פ פס"ד של רב[204].

ויש להוסיף (ע"ד המוסר) בביאור המשך הכתוב "ואי זה מקום מנוחתי" – מכיון שיתכן "בית אשר תבנו לי" **שאינו** "מקום מנוחתי", ח"ו, כאשר בנייתו קשורה עם ענין שהוא היפך השו"ע, השגת גבול, וכיו"ב (מצוה הבאה בעבירה[205]). ולכן צריך להדגיש שצריך לבנות בית שיהי' "מקום מנוחתי", ע"פ השו"ע, כמובן וגם פשוט.

---

192 יומא עא, א. וראה סה"מ תש"י ע' 44.
193 ראה ויק"ר ספל"ב. לקו"ת בהעלותך לה, ג. ובכ"מ.
194 ראה אגה"ק ס"ד.
195 יתרו כ, ב. ואתחנן ה, ו.
196 ראה אוה"ת נ"ך ע' תקי.
197 בא י, ט.
198 רימי' לא, ז.
199 פ' שמות - התוועדויות תשמ"ז ח"ב עמ' 286 - מוגה.
200 ספרי נשא בתחלתו. במדב"ר פ"ז, ו. וראה מכות כג, א.
201 שיחת י"ב טבת. קונטרס משיחות ש"פ ויחי ס"ט.
202 להעיר מהרמז בפרשת השבוע (ד, טז ובפרש"י) – "ואתה תהי' לו לאלקים", "לרב ולשר", רב לאהרון.
203 שקביעותו בשנה זו – ביום הרביעי, "קמי שבתא" (פסחים קו, סע"א). – ולהעיר מהקשר והשייכות דהרמב"ם ואדה"ז (ראה בארוכה לקו"ש כ-כד טבת תשמ"ה).
204 פ' וארא ר"ח שבט - התוועדויות תשמ"ז ח"ב עמ' 325 - מוגה.
205 ברכות מז, ב. וש"נ.

ולאידך, בכגון-דא יש ענינים שבהם לא שייך הענין דהשגת גבול, כפי שמצינו בנוגע למלמדי תינוקות כו'[206].

ופשוט, שכל זה צריך להיות ע"פ פס"ד של רבנים ומורי-הוראה (ולא על דעת עצמו כו'), כהוראת המשנה (הוראה שנכפלה **ב' פעמים** ובאותו הפרק – "שנה עליו הכתוב לעכב"[207]) "עשה לך רב".

י. דווקא אלו הזקוקים ביותר ל'רב' - משתמטים[208]!

כל הצרות-צרורות באים כתוצאה מזה שפוסק דין לעצמו, במקום לברר ולעשות ע"פ פס"ד של רבנים.

וכמדובר פעם[209] בקשר להוראה ד"עשה לך רב" – שדווקא אלו הזקוקים ביותר ל"רב" (יותר מאשר ע"ד הרגיל), משתמטים מקיום הוראה זו, ופוסקים לעצמם בכל דבר.

וכל זה – למרות שכבר נכשל בעבר, וראה שעל ידי זה הזיק לכמה מישראל, או באופן דאמירת דברים שהם היפך הברכה, במקום לברך יהודים, ולא עוד, אלא שעשה זאת בחודש אלול!... וכל זה למה – מפני שחושב שהוא גדול בישראל שאין למעלה ממנו, ובמילא, מי יאמר לו מה תעשה!

אפילו לגאון מוילנא הי' 'משפיע'...

ומה שמקשרים ענין פלוני עם הנהגתו של הגאון מווילנא – הרי אדרבה, ידוע ומפורסם, ובפרט אצל הליטאים, שלגאון מווילנא הי' "מוסר זאָגער"... שהי' מזמינו מזמן לזמן כדי שיאמר לו – **להגאון** – "דברי מוסר", ויקיים את דבריו!

וכאמור, הוראת המשנה "עשה לך רב" היא – לכאו"א מישראל, מהקטן שבקטנים עד לגדול שבגדולים, גם כאשר נדמה לו שאין גדול ממנו, ואדרבה, הפירוש הפשוט ד"**עשה לך רב**" ("עשה" דייקא) הוא – מלשון **כפי**[210], ובמילא, הרי זה שייך יותר לגדול, שהרי דווקא אצלו מודגש הצורך **בכפי'** ("עשה") כדי למנות ולקבל עליו רב.

יא. אלו שלא נבחנו אצל הרב יכולים להשלים[211].

כאן המקום להזכיר ולזרז עוד הפעם ע"ד ההכנות לעשירי בשבט.

---

206 ב"ב כב, רע"א. רמב"ם הל' ת"ת ספ"ב. וראה לקו"ש ח"ו ס"ע 299 ואילך. וש"נ.
207 יומא נא, ב.
208 המשך השיחה - פ' וארא ר"ח שבט - עמ' 339 – בלתי מוגה.
209 שיחת ש"פ וירא, כ"ף מ"ח ש.ז. סי"ח.
210 מאמרי אדמו"ר האמצעי ויקרא ח"ב ע' תשסא. ובכ"מ.
211 המשך השיחה - פ' וארא ר"ח שבט - עמ' 345 – בלתי מוגה.

ובפרט ע"פ המדובר לעיל אודות הבחינות ע"י ה"רב" דכאו"א ("עשה לך רב")...

ויש להוסיף, שאלו שלא הספיקו עדיין להבחן – יכולים וצריכים להשלים כו', כפתגם הידוע דכ"ק מו"ח אדמו"ר[212] "עס איז ניטאָ קיין פאַרפאַלן" (אף פעם לא אבוד), ואדרבה – באופן ד"כפלים לתושי'"[213].

יב. ההצלה מהספק (עמלק) – ע"י קיום ההוראה[214].

כשבאה הזדמנות לעסוק בעניין מסוים מסתפק, ולא עושה כלום

ומכאן באים ללימוד והוראה בעבודת האדם – בנוגע לענינו של "עמלק" ברוחניות, קרירות וספק כו':

ישנם כאלו שנופלים להם "ספקות" – האם צריכים לעסוק בענין זה או בענין אחר, וכיו"ב, וכל זמן שלא באים לידי החלטה סופית – יושבים וחושבים ומתבוננים כו', ולא עושים מאומה.

כששואלים אותו: האם עסקת בהכנות לעשירי בשבט, האם למדת השיעורים וכו' – התשובה היא: לאו! ומדוע – מכיון שהי' עסוק במחשבה והתבוננות בספקות שנתעוררו אצלו, האם ענין פלוני שייך אליו, או שמא עליו לעסוק בענין אחר וכו'. ומה גם שלהיותו "חריף"... הרי, כשנופלת מחשבה מסויימת במוחו, נופלת מיד מחשבה אחרת בכיוון הפכי, וכן הלאה (כמבואר בארוכה בשערי אורה[215]), ובינתיים, שוקעת החמה, ויוצאים הלבנה והכוכבים, ומגיע העשירי בשבט, והוא, נשאר עם המחשבות והספקות...

מתי נופלים לו ספקות שמא עליו לעסוק בענין אחר – כשבאה לידו הזדמנות לעסוק בענין פלוני!

הספק שמתעורר לאחרי ההחלטה – הרי הוא מהצד השני

וכידוע[216] מ"ש כ"ק מו"ח אדמו"ר בענין הבחנה שכלית – ע"פ הסיפור אודות הרה"צ הרמ"נ מטשרנאביל:

פעם קיבל הרמ"נ סכום גדול. וכשנכנס אליו אחד החסידים וגילה מצוקת לבבו ע"ד דוחק הפרנסה, בפרט כשצריך להכניס את בתו לחופה, הנה, בראותו שהסכום שאליו זקוק החסיד מכוון לסכום שקיבל, עלה בדעתו לתתו להחסיד הנ"ל. אמנם, מיד כשהחליט על כך

---

212 "היום יום" י"ד אייר, פסח שני. סה"ש תש"א ס"ע 115.
213 איוב יא, ו. שמו"ר רפמ"ו.
214 פ' בא - התוועדויות תשמ"ז ח"ב עמ' 377.
215 שער החנוכה ד"ה בכ"ה בכסלו פנ"ד ואילך.
216 סה"ש תש"ג ע' 67 ואילך. ועוד.

– נתעורר ברעיונו ספק, האם כדאי לתת סכום גדול כזה לאיש אחד, בה בשעה שיכולים לחלקו לכמה משפחות כו'. ולא ידע מה להחליט, שכן, ב' הסברות (לתת כל הסכום לחסיד הנ"ל, או לחלק את הסכום לכמה משפחות) – צודקות וישרות. ולאחרי ההתבוננות הגיע למסקנא שהסברא לחלק את הסכום לכמה משפחות אינה מהיצ"ט, והראי', שבעת קבלת הסכום לא חשב על זה, אלא, **לאחרי** שהחליט – ע"פ עצת היצ"ט – לתת את כל הסכום לחסיד הנ"ל.

כלומר: גם כאשר הסברא כשלעצמה יש לה מקום בשכל דתורה וקדושה כו', יתכן, שבמקרה מסויים אינה עצת היצ"ט, ומהבחינה לזה – מתי נפלה לו סברה זו, כנ"ל.

ומזה מובן בנדו"ד: כשמבקשים ממנו צדקה עבור ענין מסויים – נופלים לו ספיקות אולי צריך לתת עבור ענין פלוני ופלוני, בה בשעה שלפני זה (קודם שבאו לבקש ממנו עבור ענין מסויים) לא נתן אפילו "קאָפּקע"... ועד"ז בענינים כיו"ב, אשר, זוהי הבחינה מניין באים לו ספקות אלו.

הרי הוא רשכבה"ג והיכן ימצא מי שגדול ממנו

וכשאומרים לו, מדוע אינך מקיים את הוראת המשנה "עשה לך רב", שאז היו נפתרים הספיקות כו' – לא שייך לדבר עמו על זה: מה לו ולקיום ההוראה "עשה לך רב" – הרי הוא **רשכבה"ג**... והיכן ימצא מי שגדול ממנו שיוכל למנותו רב?!...

"כל העולם כולו – ממשיך לטעון – לא נברא אלא לשמשני"[217], וא"כ, כיצד יתכן שפלוני יהי' ה"**רב**" שלי, בה בשעה ש"לא נברא אלא **לשמשני**"?! "רב" ו"שמש" – הרי זה סתירה מיני' וביי'!

ובכן, העצה לכל זה היא – ביטול ומחיית עמלק, השורש ומקור לכל מיני רע, "ראשית גוים".

ואדרבה – יש לנצל את המצב דספק כו' כדי להוסיף עוד יותר בעניני קדושה:

כשעושה חשבון ממצבו האמור – יכול לבוא לידי עצבות ח"ו, ושוב, לא יעשה מאומה.

על כך אומרים לו: העצה למצב הבלתי-רצוי – אינה ע"י זה ש"יבכה" את מצבו ("זיצן און קלאָגן")...

אדרבה – אמור "לחיים" מתוך שמחה וטוב לבב, ותקבל על עצמך – מכאן ולהבא – ללמוד את השיעורים וכו', ולעסוק בהפצת התורה והיהדות והפצת המעיינות חוצה, לכל מי שרעב וצמא לדבר ה', כדברי הנביא[218] אודות המצב דאחרית הימים – "הנה ימים באים . . והשלחתי רעב בארץ לא רעב ללחם ולא צמא למים כי אם לשמוע את דברי ה'".

---

217 משנה ובריייתא סוף מס' קידושין.

218 עמוס ח, יא.

יג. ממהרים היעוד "מחה אמחה את זכר עמלק"[219].

אם יש לו ספק בודאי שהתורה נתנה לו דרך להתיר אותו

ויש לקשר את האמור, בהדגשה שצריך להיות בנין **בית** דוקא, באופן של **התיישבות**, עם הענין השני המדובר בזמן האחרון – "עשה לך רב":

מצד חושך העולם (מלשון העלם והסתר[220]), יכול להיות, שלמרות כל ההוראות ברורות שב"תורה אור" – עדיין יהי' "מבולבל" ויפלו לו ספיקות וכו';

והנה, מכיוון שאין בלבולו וספיקותיו משחררים אותו (ח"ו) מחיובו "לשמש את קוני"[221] (אף אם הספק מוצדק ע"פ תורה), כי הרי זה חיוב תמידי על האדם ("אדם לעמל יולד"[222]) – אם כן בודאי שהתורה הורתה לו דרך להתיר כל ספיקותיו ובלבוליו שיוכל לשרת את קונו מתוך מנוחה **והתיישבות**.

והעצה לזה – כהוראת המשנה (ו"הטועה בדבר משנה חוזר"[223]) במסכת אבות (שענינה, כדברי הגמרא[224] "האי מאן דבעי למהוי חסידא לקיים מילי דנזיקין . . מילי דאבות"), **ובהדגשה** (שהרי ההוראה נכפלת פעמיים מיד בהתחלת המסכת בפרק הראשון): "**עשה לך רב**".

וכאשר יקיים את דבר המשנה, שימנה לעצמו רב, וכמדובר בפירוש "עשה", מלשון כפי[225] – **שכופה** עצמו למנות עליו רב (וגם מובן בפשטות מתוכן הענין: מכיון **שהמשנה אומרת** לו לקיים ענין זה – מורה הדבר שלולי הוראת המשנה הוא יחשוב שאין לזה שייכות אליו, ואינו מוכרח בדבר, והוראת המשנה (בהדגשה, כנ"ל) היא **המכריחה** אותו לקיים זאת) – הנה, מכיוון שמינה ו"עשה" לעצמו (בהשגחה פרטית) רב פלוני, בודאי יהי' לו הרב למורה-צדק ויפתור את כל ספקותיו, וגם יעזור לו ללכת בדרך הישרה, מכיון שלא יסמוך על שיקול-דעתו האישית.

על ידי שממנה לו רב בזריזות ממהר את היעוד "מחה אמחה"

והנה, ע"י עשיית כל האמור – ממהרים קיום היעוד הנאמר בסיום פרשתנו, "מחה אמחה את זכר עמלק"[226], בגימטריא "ספק"[227],

---

219 י' שבט - התוועדויות תשמ"ז ח"ב עמ' 410.
220 לקו"ת שלח לז, ד. ובכ"מ.
221 משנה ובריייתא סוף מסכת קידושין.
222 איוב ה, ז. וראה סנהדרין צט, ב.
223 כתובות פד, ב. וש"נ.
224 ב"ק ל, א.
225 ראה לקו"ת בחוקותי מח, א. ובכ"מ.
226 יז, יד.
227 כש"ט הוספות סצ"ג. ובכ"מ.

[וקשור גם עם התחלת מסכת אבות (שכנ"ל, בה נאמרה ההוראה ד"עשה לך רב"), "משה קיבל תורה מסיני ומסרה ליהושע", ועל ידו נמסר לכל הדורות, וכמו כן בסיום פרשתנו ציוה הקב"ה את משה "שים באזני יהושע כי מחה אמחה וגו'", ו"מלחמה לה' בעמלק מדור דור"],

ובפרט כאשר עושים את כל האמור בזריזות (ו"זריזותי' דאברהם אבינו ע"ה היא העומדת לעד לנו"[228]) – מתבטל הענין ד"אשר קרך בדרך"[229], הקרירות שרוצה להכניס עמלק בבנ"י שלא יתייגעו ושלא יזדרזו במילוי רצונו של הקב"ה.

יד. צריך לשאול את המשפיע אם עבודתו כדבעי[230].

ויש להוסיף, אשר האמור לעיל אודות ההוספה והעלי' בקודש, קשור עם נקודת המדובר לאחרונה במיוחד בענין "עשה לך רב":

מכיון שצ"ל הוספה ועלי', לכן עליו לשאול אדם אחר, שמינהו ל"רב" ומורה-דרך, האם עובד עבודתו כדבעי, כולל – האם עושה כדבעי בקשר **לעלי'** בקודש.

וכל זה – באופן דפעולה נמשכת, שהרי כללות הענין דתומ"צ הוא נצחיות.

טו. המשפיעים ישנים - והציבור לומד מהם[231]!

ולפלא הכי גדול – שאף א' לא עורר אודות קיום המנהג בפועל!

ישנם "משפיעים" שעליהם מוטל, לכאורה, לעורר את הציבור, ולא לתת מנוח כו', אבל, בנוגע לפועל, גם הם "ישנים", ושנתם ערבה להם, ובמילא, לומד מהם הציבור כולו – לישון!...

(כ"ק אדמו"ר שליט"א חייך, ואמר:) פעם הייתי נמנע מאמירת דברי-מוסר כדי שלא לפגוע בפלוני כו', עד שראיתי שהדברים אינם פוגעים באף א', מכיון שכל א' בטוח שאין הדברים מכוונים אליו, שהרי יודע שהוא בתכלית השלימות (ולכל היותר יכולים לתבוע ממנו להוסיף שלימות נעלית יותר כו') ובודאי שלא אחשוד ב"כשרים", ועאכו"כ – ב"צדיקים", עד ל"צדיקים גמורים"...

ואלו שאינם נמצאים כאן – עושים חשבון שאליהם **בודאי** אין הדברים מכוונים, שכן, אילו היו הדברים מכוונים אליהם, היתה ההשגחה העליונה מביאה אותם לכאן!...

---

228 אגה"ק סכ"א.

229 תצא כה, יח.

230 יחידות י"ג שבט - התוועדויות תשמ"ז ח"ב עמ' 425.

231 פ' בשלח - התוועדויות תשמ"ז ח"ב עמ' 454.

וגם לאחרי שמגיעה אליו "רשימת הדברים" – מניחה על גבי ה"מדף", ומתפאר שה"מדף" שלו מלא ברשימות...

ובכל אופן, אין להאריך בדברים שאינם מביאים לידי תענוג כו'.

טז. גם מי שהתנגד לבחירת הרב צריך להשמע לו[232].

ולהעיר: בתקופה האחרונה היתה התעוררות מיוחדת ע"ד קיום הוראת המשנה "עשה לך רב". ועכשיו נתברר עד כמה מוכרח הדבר – בבחינת "ניבא ולא ידע מה שניבא" – להשמע להוראותיו של הרב, כולל – אלה שהתנגדו לבחירות לרבנים, שגם הם צריכים להיות כפופים למרותם של הרבנים (ובפרט שהם בעצמם השתדלו ועסקו בפירסום ההתעוררות בענין "עשה לך רב"), ובנדו"ד, לא הרב שבחר לעצמו, אלא, לכל לראש, הרב שנבחר ע"י הציבור, "**אביר שבאבירים**"!

יז. צריך להבהיר ולהזכיר גם את הפרטים[233].

כאשר יש חיות בענין מסויים שוכחים משאר הפרטים

האמור לעיל (שצריך להיות לא רק הכלל אלא גם הפרטים) הוא דבר המובן ופשוט, וא"כ, מהו הצורך להבהיר ולהדגיש ענין זה?!

והמענה לזה – שרואים במוחש בטבע האדם (כפי שהטביע בו הקב"ה) שמרוב החיות וההתלהבות כו' בענין מסויים, עלול לשכוח, לפעמים, שצריך לעסוק גם בענינים נוספים, ולכן, יש צורך להזכיר ולעורר גם ע"ד שאר עניני העבודה.

ולדוגמא: מי שעיקר עבודתו בלימוד התורה, ע"ד ובדוגמת "תורתו אומנתו" שפטור משאר ענינים כו', במכ"ש וק"ו מהא דעוסק במצוה פטור מן המצוה[234] – יש לעוררו אודות הצורך לעסוק גם בגמ"ח וכיו"ב; ועד"ז לאידך, מי שעיקר עבודתו בגמ"ח, "עוסק בצרכי ציבור באמונה", שדוחה אפילו את העסק בתורה[235] – יש לעוררו אודות הצורך לעסוק גם בלימוד התורה[236].

בגלל ההדגשה ב"ועשו לי מקדש" צריך להזכיר בנוגע לפרטים

ועד"ז בנדו"ד – שמצד גודל ההדגשה שהעבודה העיקרית בתקופה זו היא בנוגע לענין ד"ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם", עלול לקרות, מצד טבע האדם, שתהי' איזו חלישות או

---

232 פ' משפטים, שבת שקלים - התוועדויות תשמ"ז ח"ב עמ' 488.

233 פ' תרומה - התוועדויות תשמ"ז ח"ב עמ' 532.

234 סוכה כה, סע"א. וש"נ.

235 ראה לקו"ש חכ"א ע' 245 הערה 14. וש"נ.

236 ראה אגה"ק ס"ה. ובכ"מ.

גרעון, ח"ו, בשימת-לב על פרטי עניני העבודה, ולכן, יש צורך להבהיר ולהדגיש שביחד עם ההדגשה על כללות ענין המקדש, צריכה להיות שימת-לב מיוחדת גם בנוגע לשלימות דכל פרט ופרט בפ"ע.

ובזה גופא – הן בנוגע לעבודתו בעצמו, כמו: הנחת תפילין ולבישת ציצית בתכלית הדיוק וההידור, זהירות בתכלית בכשרות האכילה ושתי', אמירת "שירו של יום" דיום זה דוקא, וכיו"ב בשאר ענינים דוגמתם (כפי שיכול וצריך כאו"א לשאול אצל הרב שלו, "עשה לך רב", ראש-הישיבה או המשפיע, וכיו"ב), והן בנוגע להתעסקות עם הזולת – הדגשה מיוחדת בנוגע לכל פרטי עניני ה"מבצעים", כמדובר כמ"פ בארוכה.

כדי לפעול על המושפע, המשפיע צריך להוסיף באותו ענין

[237]ויש להוסיף, שגם האמור לעיל ע"ד ההדגשה בנוגע לענין הפרטים שייך ונוגע גם לקטנים, כמו **כללות** הענין דעשיית משכן ומקדש לו ית'.

ולכן, כשם שבנוגע לענין הכללי צריכים המבוגרים להשתדל גם בנוגע לילדים ולהסביר להם – כמו כן צריכים להשתדל עמהם ולהסביר להם גם ע"ד הצורך בפרטים, כנ"ל.

ועוד ועיקר – להראות להם דוגמא-חי' עי"ז שעוסקים בעצמם בכל הנ"ל (הן בענין הכללי והן בענינים הפרטיים) במלוא החיות וההתלהבות ובאמיתיות, ובפרט שדרכם של ילדים **שמכירים** אם הדבר נעשה באמיתיות או רק כדי לצאת ידי חובה... ולא עוד, אלא שהתעסקותם צריכה להיות ביתר שאת וביתר עוז, שכן, כדי לפעול על המושפע (ובנדו"ד – הילדים) במדה מסויימת, צריך המשפיע (ובנדו"ד – המבוגרים) להוסיף בזה כהנה וכהנה, שאז, יצליח לפעול על המושפע במדה הנדרשת.

יח. את מי לבחור ל"עשה לך רב"[238]?

לפני כל דבר רציני שעושים צריך להתייעץ עם המשפיע

אמנם, כיון שהבחירה נתונה בידו של כאו"א – הרי מלבד הצד **הטוב** שבבירור כל הענינים עד שאי אפשר בלאו הכי (כנ"ל בארוכה) – ישנם כאלו שהרע שבכחות הנעלמים שבהם מתגלה (כיון שעומדים ב"אחרית הימים") אבל אינם מתעסקים בתיקונו, ואדרבה – מתנהגים בפועל ע"פ עומק הרע שהי' נעלם ובאופן שאי אפשר הי' לשער...

וכדי לדעת מהו טוב ומהו לא טוב שצריך לתקנו – יש לקיים את הוראת המשנה בתחילת מסכת אבות (שחזרה ונכפלה, כמדובר כמ"פ) – "**עשה לך רב**":

מכיון ש"אדם קרוב אצל עצמו", ובכל ענין ששייך לעצמו הרי הוא "נוגע בדבר", לכן,

---

237 המשך השיחה – ע' 534.

238 פורים - התוועדויות תשמ"ז ח"ב עמ' 631.

לפני כל דבר רציני שניגש לעשות צריך להיות לו "רב" להתייעץ עמו.

וכפתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר[239] שלפני כל דבר שעושים – "דאַרף מען אַ קוק-טאָן וואָס שטייט אין שו"ע" (צריך לראות מה אומר השו"ע), אלא שעל שו"ע ישנם כו"כ מפרשים – ועד שיש כאלו האומרים שהם עצמם יכולים לפרש את השו"ע – וממילא, אין לדבר סוף, ולכן, צריך להיות לכל אדם "רב" שאינו נוגע בדבר שהוא יורה לו מה לעשות.

ובכחו של הרב להורות הוראה נכונה, כי אינו משוחד, כיון שה"שוחד יעוור . . ויסלף"[240].

כאשר לוקחים שוחד הדין מתעקם נגד רצונו של מקבל השוחד

והדיוק בזה:

אין הכוונה שאומר דבר שלדעתו הוא "עקום" ולא נכון, אלא שכתוצאה מלקיחת השוחד נדמה לו שכן צריך להיות. ולכן, בהכרח שיהי' לו "רב" ומורה דרך שאינו משוחד, כי מי שמשוחד בודאי יטעה, אפילו אם לא יתכוין לכך, וזהו בכל שוחד – בין בממון, בין בדיבור ובין בכבוד, ככל הפרטים המבוארים בשו"ע וכ"מעשה רב" בכמה סיפורים בגמרא[241] עד היכן מגעת פעולת השוחד שמעוור ומסלף, אפילו ע"י קבלת שוחד בדבר הכי קל, ועד שאומר לרע טוב ולטוב רע, למתוק מר ולמר מתוק!

איך מצווים שה'רב' יהי' דומה למלאך אם אף פעם לא ראה מלאך

אמנם, גם לאחרי ביאור ההכרח ד"עשה לך רב", עדיין אפשר לטעון – הרי צריך לבחור לעצמו רב ("ובחרת"), ובזה גופא – אינו יודע אם יכול לכוין.

ועל כך בא המענה בגמרא[242] – על הכתוב (בנבואת מלאכי[243], נבואה שענינה הוא "אחרית הימים") "כי שפתי כהן ישמרו דעת ותורה יבקשו מפיהו כי מלאך ה' צבאות הוא – אם דומה הרב למלאך ה' צבאות יבקשו תורה מפיהו ואם לאו"... (ח"ו) אזי צ"ל ההנהגה להיפך!

אבל ע"ז מקשים העולם "קלאָץ קושיא":

איך אפשר לצוות לאדם "עשה לך רב", שהרב יהי' דומה למלאך ה' צבאות", כאשר מעולם לא ראה מלאך? וממילא מה התועלת במינוי הרב, הרי לעולם ישאר ספק בליבו האם הרב שלו דומה למלאך ה' צבאות או לא, ולא יידע אם לקיים את הוראות הרב?

והמענה לזה מפורש ברמב"ם, וכנ"ל שישנם ענינים שאין צורך להתייגע לחפש אחר

---

239 ראה סה"ש תש"ד ע' 92.
240 משפטים כג, ח. שופטים טז, יט.
241 כתובות קה, ב.
242 מו"ק יז, א. וש"נ.
243 ב, ז.

הביאור שבהם, לאחר שכבר נפסקו להלכה ברמב"ם, ובפרט שהרמב"ם עצמו קבע[244] שלאחר לימוד חמשה חומשי תורה ולימוד ספריו אין צורך בשאר ספרים.

(כ"ק אדמו"ר שליט"א חייך, ואמר:)

ובכן, היכן מדבר הרמב"ם אודות "מלאך ה' צבאות", ובכלל – מהי השייכות של "מלאך ה' צבאות" בספר שהוא "הלכות הלכות"? אבל מכיון שיהודי צריך לבחור לעצמו רב שיהי' כמלאך – הרי הא גופא מוכיח שבספר "הלכות הלכות" כן צ"ל מבואר מהו מלאך.

והיינו:

הרמב"ם מבאר בספרו פרטי ההלכות בנוגע לשכר הנפש וכדי להסביר שהשכר הוא דוקא לנפש, בלא גוף, מבאר[245]: "העולם הבא אין בו גוף וגוי' אלא נפשות הצדיקים בלבד בלא גוף, **כמלאכי השרת**".

ומקורו של הרמב"ם הוא – כמצויין במפרשים[246] – בגמרא, במסכת ברכות[247] (ובגמרא נאמרו פרטים נוספים שמאיזו סיבה שתהי' לא הובאו ברמב"ם), ושם מבואר מהו העולם הבא, ששם תהי' הנפש בלא גוף כמלאכי השרת: "אין בו לא אכילה ולא שתי'... ולא קנאה ולא שנאה ולא תחרות כו'".

ועפ"ז מובן, שאם יש לאדם ספק האם הרב שבחר לעצמו הוא "דומה למלאך ה' צבאות" או לא, אינו צריך לעוף בשמים ולחפש מלאך (ומי יודע אם ימצא מלאך, וכשכבר ימצא מי יאמר לו אם הוא ממלאכי השרת או להיפך – משדין יהודאין...) – אלא התשובה לזה מפורשת בתורה-**אור** (התורה שאינה משאירה שום דבר שאינו ברור ומואר) – בהלכה פסוקה ברמב"ם.

'דומה למלאך' פירושו – שהנפש אינה משוחדת מהגוף

כדי להיות דומה למלאכי השרת צ"ל במעמד ומצב דנפש שאינה משוחדת מהגוף, היינו כמצב הנפש בעוה"ב – ללא קנאה ותחרות, מלחמה ושנאה וכו' – ככל הפרטים בגמרא.

ועדיין יכול ה"קלוגינקער" לבוא בטענה (וכדרכו למצוא "קושיא" בכל דבר וע"פ תורה דוקא, וכפתגם רבותינו נשיאינו בשם אדמו"ר הזקן[248] שדרכו של היצה"ר להתלבש ב"זיידענע זופיצע") – הרי חז"ל אמרו[249] שתלמיד חכם צ"ל "נוקם ונוטר כנחש", והיינו דדוקא מפני היותו תלמיד-חכם, ולא משום שאינו דומה למלאכי השרת, צ"ל "נוקם

---

244 בהקדמתו לספר הי"ד.
245 הל' תשובה פ"ח ה"ב.
246 כס"מ ולח"מ כאן. ועוד.
247 יז, א.
248 ראה אג"ק אדמו"ר מוהריי"צ ח"י ע' שצד. ועוד.
249 יומא כג, רע"א.

ונוטר" – היפך הנ"ל שצ"ל דומה למלאכים, ללא קנאה וכו'?!

הנה גם על טענה זו יש מענה ברור ברמב"ם[250], שהת"ח צ"ל "נוקם ונוטר כנחש" דוקא כ"שבזהו או חרפו אדם בפרהסי'", אבל בסתר ובעניניו הפרטיים הרי אדרבה "שומעים חרפתם ואינם משיבים, ולא עוד אלא שמוחלים למחרף וסולחים לו".

ובכל זאת, אפשר להמשיך ולטעון שאין זו הלכה ב"לשון צחה וברורה" ועדיין ישנו ספק בבחירת הרב המתאים – על כך בא פס"ד נוסף ברמב"ם, המיוסד על הגמרא במסכת יבמות[251] והובא ברמב"ם ב' פעמים[252], פעם בנוגע לאוה"ע ופעם בנוגע לבנ"י.

דהיינו:

כמובן מעצמו, הנה לפני שמחפשים את הסימנים ל"רב" ו"תלמיד חכם" מוכרחים שיהיו הסימנים דבנ"י, שהם הסימנים המפורשים בגמרא: "שלושה סימנים יש באומה זו הרחמנים והביישנין וגומלי חסדים". והיינו שסימנים אלו הם הסימנים דכלל ישראל, אלא שנוסף על זה ישנו "רב", שוחט, מוהל וכו' עד לבעלי עסקים, ובכללות – "יששכר" ו"זבולון".

כאשר בא לבחור לעצמו רב יבדוק אם יש בו את ג' הסימנים

ולכן, כאשר מדובר בנוגע למעשה בפועל, "עשה לך רב", מובן שלכל לראש יש לבדוק אם ישנם ג' סימנים אלו – ביישנים רחמנים וגומלי חסדים. ומכיון שמדובר ב"סימן", מובן שאין זה דבר שאפשר להעלים ולהסתיר, שהרי אם הוא ביישן, גומל חסדים או רחמן **בחדרי חדרים** – אין זה "סימן", כמובן שסימן צ"ל דבר הנראה לעין, שגם אחרים רואים שהוא ביישן, גומל חסדים ורחמן, ודוקא אם אלו הסימנים של הנהגתו **בגלוי** – אזי יכול להיות רב הדומה למלאך ה' צבאות, וכל השייך לזה.

לד. ענין זה שייך (גם) להאמור לעיל אודות "יתבררו ויתלבנו ויצרפו רבים", אשר בתקופה ד"אחרית הימים" מודגש יותר הבירור בכל דבר ועד להלכה פסוקה ברמב"ם, בלשון צחה וברורה – שע"י לימודה כדבעי וקיומה **בפועל**, יוצאים מכל הספיקות ובוחרים ברב הדומה למלאך ה' צבאות, מכיון שהן הרב והן התלמיד הם ביישנים, רחמנים וגומלי חסדים, וממילא יכוונו אל האמת כו' עד ש"יתבררו ויתלבנו"...

ולאחרי זה – כל אחד מהם, הן הרב והן התלמיד, עושה כל התלוי בו לראות "את עצמו שקול ואת כל העולם כולו שקול" – ויתירה מזו, שיש לו רוב זכויות גם ע"פ החשבון הידוע ליודע תעלומות, כנ"ל – ומביא ישועה והצלה – גאולה האמיתית והשלימה, עד שיקויים

---

250 הל' ת"ת בסופן.

251 עט, א.

252 הל' איסורי ביאה פי"ט הי"ז, וראה גם שם פי"ב הכ"ד.

מש"נ בפסוק שהוא סיום ספר ההלכות של הרמב"ם – "ומלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים"[253].

ההסבר אודות 'מהו רב אמיתי' – קשור עם אחרית הימים

ויש להוסיף שמהענין דאחרית הימים שבזה מדובר בסיום ספר הרמב"ם ישנו לימוד מהו רב אמיתי ובמה צ"ל עיקר עיסוקו ורצונו – להיות "משיגים דעת בוראם **קרוב לדעת המלאכים**", שבזה יהי' עסק כל העולם לעתיד לבא, ובפרט ה"חכמים" שבישראל (כמבואר ברמב"ם, הן בהל' תשובה[254] והן בסיום ספרו),

ועד כדי כך, דלא זו בלבד שבזה יהי' **עיקר** "עסק" כל העולם, אלא באופן ד"ומלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים", היינו שבזה נמצאת כל מציאותו, בדוגמת דג המכוסה במי הים שאין מציאותו נראית כלל, מלבד מציאות המים.

ולהעיר גם מהשייכות ד"מים" לסימנים ד"ביישנים רחמנים וגומלי חסדים", כי, טבע המים הוא ש"יורדים ממקום גבוה למקום נמוך"[255] – וזהו גם ענינם של ישראל, התורה ושאר כל הדברים שנמשלו למים.

ויהי רצון שמהדיבורים בכל ענינים אלו נבוא לפועל – שכאו"א יתחיל להתעסק בהתלהבות, "קאָכן זיך", בענין קירוב הגאולה וביאת משיח צדקנו רגע אחד קודם, ועי"ז שכאו"א יפעול "אחישנה" בכמה רגעים, הרי הרגעים יצטרפו לשעות, ותיכף ומיד ממש, "לא עיכבן כהרף עין" יקויים "כי תשא את ראש בני ישראל" בפשטות,

בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח-צדקנו, ו"קהל גדול ישובו הנה"[256], ומתוך שמחה וטוב לבב, עד לשמחה ד"עד לא ידע"!

יט. "עשה לך רב" – שידריכו ב"ועשו לי מקדש"[257].

כאן המקום לעורר עוד הפעם אודות כללות הענין ד"ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם" – שכאו"א מישראל, אנשים ונשים, גדולים וקטנים, יעשה מביתו הפרטי, חדרו, ד' אמותיו, שולחנו מטתו וכו', בית תורה תפילה וגמ"ח, כמדובר בארוכה כמ"פ במשך התקופה האחרונה.

וכמו כן בנוגע לקיום הוראת המשנה "עשה לך רב", שידריכו בכל עניני עבודת ה', ובמיוחד בנוגע לעשיית משכן ומקדש להקב"ה, ובהדגשה – שבחירת ה"רב" צריכה להיות

---

253 ישעי' יא, ט.
254 פ"ט ה"ב.
255 תענית ז, א.
256 ירמי' לא, ז.
257 פ' תשא, פרשת פרה - התוועדויות תשמ"ז ח"ב עמ' 691.

בהתאם להוראת התורה "אם הרב דומה למלאך ה' צבאות יבקשו תורה מפיו", אשר, התכונה של מלאכים היא – שאין ביניהם קנאה שנאה ותחרות כו', אלא אדרבה כו', ככל ג' הסימנים דבנ"י שהם ביישנים רחמנים גומלי-חסדים, ובאופן הגלוי ונראה לעיני כל (לא רק בפנימיות נפשו) – שזהו"ע של "**סימן**", כפי שרואים באופן הנהגתו במשך הזמן שלפנ"ז.

כ. הסדר בג' הסימנים ד'אומה הקדושה'[258].

ברמב"ם - ביישנים קודם רחמנים, בגמרא - רחמנים קודם

(בהמשך הענין – דובר ע"ד מארז"ל[259] "אם הרב דומה למלאך ה' צבאות יבקשו תורה מפיו ואם לאו כו'", שכדי להקל את הבחינה אם אכן אומר דבר ה' בתורתו, או היפך התורה ח"ו – נתנה התורה את ג' הסימנים דבנ"י[260]:)

איתא בגמרא[261]: "שלשה סימנים יש באומה זו, הרחמנים והביישנין וגומלי חסדים".

והובא להלכה – בפס"ד הרמב"ם[262]: "כל מי שיש בו עזות פנים או אכזריות ושונא את הבריות ואינו גומל להם חסד, חוששין לו ביותר שמא כו', שסימני ישראל האומה הקדושה ביישנין רחמנים גומלי חסדים".

אמנם, בנוגע לסדרם של ג' הסימנים – יש שינוי בין הגמרא להרמב"ם: הסדר בגמרא הוא – "**הרחמנים והביישנין** וגומלי חסדים", רחמנות לפני ביישנות, ואילו הרמב"ם משנה וכותב "**ביישנין רחמנים** גומלי חסדים", ביישנות לפני רחמנות.

ובביאור הדבר – יש לומר, על יסוד כללו של הרמב"ם[263], שלפעמים מביא הרמב"ם פסוק אחר מהפסוק שהובא בגמרא, מכיון שנראה לו שהראי' מפסוק זה פשוטה יותר, ודוגמתו בנדו"ד, שהסדר שכתב הרמב"ם (ביישנין רחמנים גומלי חסדים") הוא הסדר הרגיל השייך לכאו"א, "לקטן ולגדול[264]", ואילו הסדר שבגמרא שייך לאלו שנמצאים בדרגא נעלית יותר, שאצלם אין מקום לחשש השייך אצל אלו שבדרגא פחותה כו', כדלקמן.

גם בגמרא ה'גומלי חסדים' מופיע אחרון - ההסבר

ויובן בהקדים הטעם לכך שהסימן ד"גומלי חסדים" הוא הסימן **האחרון** – הן בגמרא והן ברמב"ם:

---

258 פ' ויק"פ, פרשת החודש - התוועדויות תשמ"ז ח"ב עמ' 730.

259 מו"ק יז, א. וש"נ. רמב"ם הל' ת"ת רפ"ד.

260 ראה גם שיחת פורים סל"ג ואילך. מכתב קמי שבתא פ' ויקהל פקודי ופ' החודש, כ"ה אדר, ובהערות שם.

261 יבמות עט, א.

262 הל' איסורי ביאה פי"ט הי"ז.

263 ראה יד מלאכי כללי הרמב"ם ס"ד. וש"נ.

264 לשון הרמב"ם בהקדמתו לספר הי"ד.

עצם הענין דגמילות חסדים (ללא ביישנות ורחמנות) – אינו "**סימן**" דאומה זו, שכן, גם אצל ישמעאל ישנו הענין דגמילות חסדים, חסד דקליפה[265],

אלא שגמ"ח דישמעאל היא באופן ש"כל צדקה וחסד שאוה"ע עושין אינן אלא **להתייהר**"[266],

ולכן, ה"סימן" אם הפעולה דגמ"ח היא חסד דאברהם או חסד דישמעאל, ח"ו, הוא – **ביישנות**, ענין הביטול, שעי"ז מוכח שאין זה באופן ד"להתייהר".

הרמב"ם מעדיף להקדים ביישנות כדי שלא תיווצר גאוה

ומטעם זה מקדים הרמב"ם ביישנות לרחמנות – כי, גם הרחמנות (כמו גמילות חסדים) יכולה להיות מצד רגש של גאוה וישות ("להתייהר"), היינו, שמכיון שמכיר את "גודל מעלתו", אזי הרחמנות על הזולת – שאינו מגיע לדרגתו, ואפילו לא לקרסוליו – גדולה ביותר... משא"כ כשחדור במדת הביישנות, אזי הרחמנות על הזולת (וכן הפעולה דגמילות חסדים) היא כדבעי.

ויש להוסיף, שענין זה נוגע גם לעצם הפעולה דגמ"ח:

לכאורה, למאי נפק"מ **למקבל** מהי כוונתו של הנותן, אם הנתינה היא מצד הישות והגאוה כו', או שחדורה במדת הביישנות והרחמנות?!

ובכן, הנפק"מ היא בנוגע לאופן ההנהגה **לאחרי** הרחמנות וגמ"ח – שאם "פוגע בכבודו", ח"ו, עי"ז שאינו מכיר ב"גדלותו" שהוא רחמן וגומל חסדים וכו' וכו' – אזי מתהפכת הרחמנות וגמ"ח **לאכזריות**, ש"נוקם ונוטר כנחש", ולא רק "**כ**נחש", בכ"ף הדמיון, אלא שנעשה כמו נחש הקדמוני ממש!...

בגמרא מדובר על אדם הנמצא במצב נעלה יותר

אמנם בגמרא מדובר אודות מי שנמצא במעמד ומצב נעלה יותר – שהרי לימוד הגמרא הוא ל"בן חמש עשרה", שהוא בדרגא נעלית יותר מ"בן עשר למשנה", כולל לימוד הרמב"ם, הלכות פסוקות, שזהו"ע המשנה[267] – ובמילא, אין צורך לשלול רחמנות שמצד גאוה וישות (ע"י ביישנות שלפני רחמנות), כי אם גאוה וישות שיכולה לבוא כתוצאה מרחמנות אמיתית:

כאשר מתעורר ברגש של **רחמנות אמיתית** על הזולת, ולכן, גומל חסד עמו – אזי, מצד ההתבוננות במצבו של הזולת, יכול לבוא לידי רגש של ישות, מכיון **שעכשיו** רואה ומכיר את ריחוק הערך של הזולת ביחס למעמד ומצב שלו.

---

265 אגה"ק ס"ב. ובכ"מ.

266 ב"ב יו"ד, ב (ע"פ הגירסא שהובאה בתניא ספ"א).

267 ראה הל' ת"ת לאדה"ז רפ"ב. לקו"ת ויקרא ה, ד.

ובעומק יותר, הרי, הא גופא שהרחמנות על הזולת גרמה לענין של גאוה וישות, מהוה הוכחה שאין זו רחמנות דקדושה (בדקות עכ"פ), שכן, מענין של קדושה לא יכול לבוא דבר בלתי-רצוי.

וכדי לשלול ענין זה, הנה, לאחרי הרחמנות צריך לעורר את מדת הביישנות, רגש הביטול כו'.

ויש להוסיף, שביישנות זו היא כתוצאה מהרחמנות גופא – שעושה "חשבון-צדק" בנפשו, שאוי ואבוי לו ("אָך און וויי איז צו אים") שנמצא בשפל המצב כל כך, שכדי לזכות אותו במצוה של גמ"ח, אין אפשרות אחרת מלבד שחבירו יהי' במעמד ומצב שיצטרכו לרחם עליו...

הזכות והמצוה שלו – עושה חשבון לנפשו – היתה צריכה להיות מ"**אושר**" של יהודי, ולא להיפך, ח"ו, ממצב של חסרון ושפלות של יהודי!...

צריך להתמלא בושה מכך שזיכוהו בגמ"ח ע"ח צערו של הזולת

בענין הנ"ל – ישנו סיפור ששמעתי מכ"ק מו"ח אדמו"ר:

כשהי' כ"ק מו"ח אדמו"ר בספינה בדרכו מביקורו בארץ הקודש – הגיעה אליו הידיעה אודות הפרעות שאירעו בחברון, רח"ל, ומגודל הצער כו' קיבל התקף כליות. בספינה הי' עמו הרופא המפורסם ד"ר וואלאַך מירושלים, שטיפל בו ברפואות כו', עד שחזר לאיתנו.

לאחרי זמן, נכנס ד"ר וואלאַך לכ"ק מו"ח אדמו"ר כדי לבקש תיקון. ולשאלת כ"ק מו"ח אדמו"ר על מה ולמה, השיב: דבר ברור הוא, שהרבי, להיותו מנהיג ישראל שרבים צריכים לו וכו', חייב להיות בריא, וא"כ, אילולי הייתי בספינה ביחד עם הרבי, שאז לא היתה אפשרות לרפואה (בדרך הטבע), לא הי' הרבי נחלה מלכתחילה, ונמצא, שעובדת היותי בספינה גרמה לאפשרות שהרבי יצטער למשך זמן, ועל כך, סיים את דבריו, באתי לבקש תיקון!

זו היתה הרגשתו של יהודי שבחלקו נפלה הזכות לרפא את כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו – רגש של בושה עמוקה, על כך שזכותו לרפא את כ"ק מו"ח אדמו"ר לא היתה יכולה לבוא ללא צער ויסורים!

ועד"ז מובן בעניננו – רגש הבושה שלאחרי הרחמנות, שמתבייש בעצמו שזיכוהו בגמ"ח ע"י החסרון כו' של הזולת.

התוועדויות תשמ"ז ח"ג

א. מהי בושה אמיתית[268]?

לעבודת "ועשו לי מקדש" כל אחד צריך למנות לעצמו רב

והנה, כדי שהעבודה ד"ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם" תהי' כדבעי – יש לקיים את הוראת המשנה "עשה לך רב":

לכל אדם, מגדול ועד קטן, יש יצר דהיפך הטוב, שמבלבלו ומפריעו לעבוד עבודתו כדבעי כו'. ובמילא, כדי לדעת אם עבודתו היא כדבעי, או שצריך להוסיף עוד יותר, ועד"ז בשאר פרטים כיו"ב – אינו יכול לסמוך על עצמו, אלא, עליו לשאול ולברר אצל רב, "עשה לך רב", אשר, מכיון שאין לו נגיעה ופני' אישית בדבר, בודאי יוכל להורות לו את הדרך הנכונה כו'.

וגם ענין זה שייך לכל אחד ואחד, מגדול ועד קטן, הן בנוגע **לצורך** ב"רב" – שהרי גם לקטן יש יצר הרע, ואדרבה, במידה מסויימת קשה לו יותר לעמוד בפני פיתויי היצר, והן בנוגע **ליכולת** לקיים את ההוראה "עשה לך רב", והעיקר, לשמוע בקולו – שהרי בידעו שגם **לאביו** יש "רב" המורה לו את המעשה אשר יעשה, הרי בודאי שגם הוא צריך לעשות לו רב.

כח. וכדי להקל בבחירת ה"רב" שיורה לו את דרך התורה, רב אמיתי ש"דומה למלאך ה' צבאות" שאז "יבקשו תורה מפיו"[269] – נתנה התורה ג' סימנים, "סימני ישראל האומה הקדושה, ביישנין, רחמנים גומלי חסדים"[270].

ובפרטיות יותר: ביישנין – בושה אמיתית, שעי"ז גם הרחמנות והגמ"ח היא לאמיתתה, כמדובר בארוכה בהתוועדות שלפנ"ז[271].

"אני לא יודע" – זה לא בושה

ויש להוסיף בזה:

בושה – יכולה להיות, באופן בלתי-רצוי, ולדוגמא, שכאשר שואלים אותו דבר שאינו יודע, מתבייש לומר "איני יודע".

---

268 פ' צו - התוועדויות תשמ"ז ח"ג עמ' 61.
269 מו"ק יז, א. וש"נ. רמב"ם הל' ת"ת רפ"ד.
270 רמב"ם הל' איסו"ב פי"ט הי"ז, מיבמות עט, א.
271 שיחת ש"פ ויקרא סכ"ג . וש"נ.

ישנם כאלו שחושבים שחייבים לענות על כל מה ששואלים אצלם, בין אם יודעים ובין אם לאו... וטענתם, שהאמירה ד"איני יודע" מהווה "פגיעה" בכבוד הרבנות, כבוד התורה וכו'.

ולכן, יש צורך להזהיר ולשלול שאין להתבייש לומר "אינו יודע" – כפי שמצינו[272] אפילו במשה רבינו ש"הודה ולא בוש כו'".

וענין זה קשור גם עם מדת הרחמנות – שהרי צריך לרחם על הזולת שלא יכשל על ידו בהוראה שאינה אמיתית, כולל גם היפך הרחמנות על עצמו שלא יכשיל את הזולת.

אמנם, במקרה כזה יכול לחשוב שיפטור את עצמו מן הרבנות.

על כך אומרים לו, שצריך להיות הענין **דגמילות חסדים**, מצד הרחמנות על הזולת שאינו יודע את המעשה אשר יעשון.

- כולל גם הרחמנות על עצמו, להתבונן בגודל הרחמנות על נפשו האלוקית שירדה מאיגרא רמה לבירא עמיקתא כדי למלא את שליחותה בעולם (כמבואר בתניא[273]), כולל מילוי התפקיד של רב, מכיון שבהשגחה פרטית בחרו בו, "עשה לך רב" –

עי"ז **שיתייגע בתורה** לברר את ההלכה, שאז ידע להורות את פסק-הלכה – שזהו"ע של **גמ"ח**, שהרי אסור ליטול ממון על הוראת פסקי-דינים[274].

משה שלל אצל אהרן את הבושה הטבעית

ועד"ז לאידך גיסא – שלפעמים יש לשלול ענין הבושה אצל מי שיכול להורות:

בפרשה שקורין בתפילת מנחה, מצינו, שמשה הוצרך לומר לאהרן "קרב אל המזבח"[275], "שהי' אהרן בוש וירא לגשת, אמר לו משה, למה אתה בוש, לכך נבחרת"[276].

ולכאורה, אינו מובן: וכי עד עתה לא שמע אהרן מפי משה – שידע והכיר את גודל מעלתו כו' – שנבחר לכהונה, הרי ענין זה נאמר למשה עוד בהיותו במדין, "הלא אהרן אחיך הלוי"[277], "שהי' עתיד להיות לוי ולא כהן . . מעתה . . הוא יהי' כהן ואתה לוי"[278], ובודאי שמע זאת אהרן מפי משה, וא"כ, מהו החידוש ש"לכך נבחרת"?!

והביאור בזה – שאף שידע שזהו תפקידו ושליחותו, מ"מ, מצד **טבע הבושה** שבכאו"א מישראל, א' מג' הסימנים דאומה הקדושה, **בושה דקדושה** – "הי' אהרן בוש". ולכן,

---

272 זבחים קא, א. פרש"י שמיני יו"ד כ.
273 פרק מה.
274 ראה אנציק' תלמודית ערך הוראה עמ' תפז. וש"נ.
275 שמיני ט, ז.
276 פרש"י עה"פ.
277 שמות ד, יד.
278 פרש"י עה"פ.

הוצרך משה לחזור ולצוותו בעת מעשה "קרב אל המזבח", "למה אתה בוש לכך נבחרת" – שלילת הבושה הטבעית כדי למלא את תפקידו ושליחותו.

לפעמים צריך לשנות הטבע דקדושה שאתו נולד

ויש לקשר זה עם כללות ענין העבודה לשנות טבע מדותיו או מדותיו הטבעיים (כידוע[279] תוכן הביאור בחילוק ב' לשונות אלו) – גם בנוגע **לטבע דקדושה**, לפעול על עצמו שעשיית הדבר לא תהי' מצד **הטבע** דקדושה, כי אם, באופן של שינוי טבע הרגילות.

ולדוגמא – החילוק בין השונה פרקו מאה פעמים, כפי שהיתה הרגילות בימיהם, להשונה פרקו מאה פעמים ואחד, שעי"ז נעשה "עובד אלקים"[280].

[כלומר, למרות גודל העילוי דשונה פרקו מאה פעמים, עד כדי כך, שלמד מאה פעמים כל התורה כולה (הלכות התורה, שבהם שייך ללמוד כל התורה כולה[281], משא"כ בנוגע לשקו"ט שבתורה שהיא באופן ד"ארוכה מארץ מדה ורחבה מיני ים[282]", "עלמות אין מספר"[283]), הרי, כל זמן שלא שינה טבעו ורגילותו, נקרא "לא עבדו"].

וזהו גם כללות הענין ד"לך לך מארצך וממולדתך וגו'"[284], יציאה מטבעו ורגילותו כו', כולל טבע ורגילות דקדושה, ואדרבה – בנוגע לטבע ורגילות שאינה מצד הקדושה, אין צורך בלימוד והוראה מהנהגתו של אברהם אבינו, דמאי קמ"ל.

ועד"ז מובן גם בענייננו – שלפעמים צריך לשנות טבע הבושה דקדושה כדי לפעול בענין דגמילות חסדים, וביחד עם זה, הפעולה דגמ"ח היא על יסוד טבע הביישנות, כנ"ל בארוכה.

לסיכום: לעשות מחבית בית מקדש בהכוונת ה"עשה לך רב"

ולסיכום, יש לחזור שוב על תוכן ונקודת הדברים – כדי שלא להפסיד את הנקודה העיקרית מצד ריבוי הענינים:

ובכן, כל הענינים האמורים באים בהמשך אחד, עד לנקודה אחת – שמכיון שנמצאים אנו ב"**אחרית הימים**", "**עת קץ**",

- כדברי כ"ק מו"ח אדמו"ר (לפני עשרות שנים) "**עמדו הכן כולכם**", שכבר נשלמו כל הענינים, עניני הנשמה והגוף, כולל גם הלבושים, עד ל"כפתורים", שענינים לחבר את שני

---

279 לקו"ד ח"א נו, א ואילך. אג"ק אדמו"ר מוהריי"צ ח"ג ע' תנח ואילך. וש"נ.
280 חגיגה ט, ב. תניא פט"ו.
281 הל' ת"ת לאדה"ז פ"א ה"ה.
282 איוב יא, ט.
283 שה"ש ו, ח. ובשהש"ר עה"פ. ועוד.
284 ראה המשך תרס"ו ע' סז, וע' שצז ואילך. ועוד.

צידי הבגד, כדי שהבגד יהי' באופן הראוי **לעמידה** במעמד ומצב ד"**הכן**" (שאינם מבלבלים, ואדרבה כו'), ולא נותר אלא "לצחצח את הכפתורים" (צופּוצן די קנעפּלאַך"), כולל הפירוש הפנימי ד"צחצוח" – מלשון אור צח אור מצוחצח, ענין ה"צחצחות" כו' (כמבואר בכ"מ[285]) –

ובמילא, יש להוסיף עוד פעולה ועוד פעולה בענין ד"**יתבררו ויתלבנו ויצרפו רבים**", עי"ז שכאו"א עושה מביתו וד' אמותיו משכן ומקדש לו ית', ע"פ הוראת הרב, "עשה לך רב", שיש בו ג' הסימנים דביישנים רחמנים וגומלי חסדים.

והעיקר – שע"י מעשינו ועבודתינו בענינים האמורים, ועוד לפנ"ז, ע"י קבלת החלטות טובות – זוכים ל"קץ הימין" בפועל ובגלוי, שכן, "כיון שהגיע הקץ לא עיכבן המקום כהרף עין", לא רק בקרוב ממש, אלא תיכף ומיד ממש, ממש.

ב. נקודת ותוכן ההוראה – קירוב הגאולה[286].

סדר הזמנים, תזכורת, מסיימים בגאולה

כאמור לעיל – תערך התוועדות נוספת במוצאי ש"ק, לאחרי ההפסקה כו'.

וכדי שתהי' שהות זמן לנוח בין התוועדות להתוועדות, כולל גם לערוך סעודת מלוה-מלכה וכו', הרי, בגלל שינוי זמן השעון, תתקיים ההתוועדות באיחור של שעה מהזמן הרגיל – לא בשעה תשע וחצי, כי אם, בשעה עשר וחצי (תשע וחצי לפי שעון החורף).

ולפני ההפסקה – יש להזכיר עוד הפעם אודות הענינים האמורים לעיל בנוגע למעשה בפועל, שנקודתם ותוכנם – קירוב הגאולה, עי"ז ש"יתבררו ויתלבנו ויצרפו רבים", עוד בירור ועוד בירור כו', כולל ובמיוחד – הענין ד"ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם", בית תורה תפלה וגמ"ח, וכל זה – ע"פ הדרכת הרב, "עשה לך רב", ובהתאם לג' הסימנים דביישנים רחמנים וגומלי חסדים, כנ"ל בארוכה.

כמו כן יש להזכיר ע"ד אמירת ברכה אחרונה.

ועוד והוא העיקר – שתהי' כבר אמירת ברכה אחרונה על הגלות, ותיכף ומיד – גאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, במהרה בימינו ממש.

---

285 ראה אגה"ק סכ"ט. תו"א מג"א צח, ב. ס' הליקוטים (דא"ח להצ"צ) ערך צח-צחות. וש"נ.

286 המשך השיחה - עמ' 76.

ג. צריך שה"סימן" יראה בגלוי[287].

ג' הענינים אודותם דובר בשבת הינם ענין אחד

הענינים אודותם דובר בש"ק הם:

ענין הראשון[288] – "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם"[289], בתוכו לא נאמר אלא בתוכם, בתוך כל אחד ואחד[290], יהי' מי שיהי',

לעשות מכל חפץ שבבית כל אחד ואחד מישראל, "מקדש מעט"[291], ובאופן ד"לי – לשמי"[292], ו"בכל מקום שנאמר לי אינו זז לעולם"[293].

... הענין השני – "כל גוים אשר עשית יבואו וישתחוו לפניך אד' ויכבדו לשמך"[294]:

המדובר לעיל אודות "ושכנתי בתוכם" – הרי "עיקר שכינה **בתחתונים** היתה" (כמבואר בארוכה בדרושי ההילולא דכ"ק מו"ח אדמו"ר[295]), וכמדובר לעיל בארוכה שעתה הגיע הזמן "לכוף את כל באי העולם לקבל מצוות שנצטוו בני נח . . מפני שצוה בהן הקב"ה בתורה כו'"[296].

... הענין השלישי[297] – "סימני ישראל האומה הקדושה, ביישנין, רחמנים, גומלי חסדים"[298]:

כשמדברים עם בן-נח ומשתדלים להשפיע עליו באופן שהבן-נח מרגיש שמדבר אליו יהודי שהוא "ביישן רחמן וגומל חסדים" – מטבע הדברים, יתקבלו הדברים אצל הגוי ביותר, וברצון ובטוב-לב, ועי"ז הרי הוא מקיים ז' מצוות בני נח בשלימות וכו'.

ומכש"כ וק"ו שצ"ל ההנהגה באופן דג' סימנים האמורים, בין ישראל לחבירו, וכמדובר לעיל בארוכה גודל הענין שרואים מפס"ד הגמרא ורמב"ם וכו' בזה, שאלו הם הג' סימנים דאומה זו.

סימן, ענינו שהוא נראה בגלוי וע"י כך משיבים את האבידה

ובזמן זה יש להשתדל במיוחד שהסימנים יֵרָאו **בגלוי**, שהרי, בעצם, זהו ענין הסימן:

---

287 מוצ"ש אור לי"ג ניסן פ' צו - התוועדויות תשמ"ז ח"ג עמ' 88 ואילך - בדילוגים.
288 שיחת ש"פ צו סכ"ו.
289 תרומה כה, ח.
290 אלשיך עה"פ. ר"ח שער האהבה פ"ו. של"ה סט, א. ועוד.
291 ראה יחזקאל יא, טז. מגילה כט, א.מגילה כט, א.
292 פרש"י תרומה שם.
293 ויק"ר פ"ב, ב.
294 תהלים פו, ט.
295 המשך באתי לגני השי"ת בתחילתו.
296 רמב"ם הל' מלכים ספ"ח.
297 שיחת ש"פ צו סכ"ח.
298 רמב"ם הל' איסורי ביאה פי"ט הי"ז, מיבמות עט, א.

שכן, כשסימן הוא בהעלם אינו סימן, שהרי אינו נראה ובמילא אינו מורה דבר. ורק כאשר הסימן בגלוי, והזולת רואה אותו אזי הוא מורה ומגלה. וכמו בפשטות, בהשבת אבידה שצריך לראות את הסימן בכדי לזהות את האבידה ולהשיבה לבעלי'.

וע"י הגילוי דג' סימנים אלו, שעי"ז "יתבררו ויתלבנו ויצרפו רבים"[299], נפעל ענין "השבת אבידה" ברוחניות – כללות עבודת הבירורים, להחזיר ולהשיב את ניצוצי הקדושה שנפלו (בחי' אבידה) – למקורם ושרשם, ועוד למעלה מזה, שנפעל עי"ז הענין ד"לאתבא צדיקייא בתיובתא" – שבנוסף לעבודת "צדיקים" ניתוסף גם הענין ד"תיובתא".

ועד"ז גם בקשר ל"עשה לך רב", כמדובר בהתוועדות דש"ק בארוכה.

וכמו"כ ענין הזריזות, שכל ענינים אלו צריכים להעשות בזריזות. וכמבואר באגה"ק[300] ש"זריזותי' דאברהם אבינו ע"ה היא העומדת לעד לנו ולבנינו עד עולם כו'", שזריזותו היתה בב' קוין: א) בקשר לעקידה – זריזות בכללות ענין המס"נ. ב) זריזותו בגמ"ח ובהכנסת אורחים (ואפילו כשהאורח הי' בדרגא שמעלתו היחידה היתה "שנק' בשם בריות", וכנ"ל (סוף ס"ו), שנבראו ע"י הקב"ה ו"נמצאו מאמיתת המצאו") – זריזות בכללות ענין המצוות.

וכל הענינים האמורים, קשורים אחד בשני, ובעצם – הרי הם ענין אחד.

ד. נראה בחוש שההוראה מוסיפה בתומ"צ[301].

הבחינה אם הדבר הוא טוב היא – מה יוצא מזה בפועל

כדי לבחון אם דבר מסויים הוא כדבעי – יש לבדוק את התוצאות בנוגע למעשה בפועל, ובנדו"ד אם פעולה זו מביאה חיזוק והוספה בחינוך ליהדות, תורה ומצוותי', שאז, בטוחים שזוהי פעולה טובה שיש להוסיף בה כהנה וכהנה, משא"כ באם פעולה זו אינה מצליחה, ח"ו.

ובכן, לאחרי שעבר משך זמן מאז התחלת ה"טומל" וה"שטורעם" בענין הנ"ל, הרי, באותם מקומות שניסו לעסוק בזה במקצת, ראו בפועל ובמוחש את גודל הצלחת הפעולה, עד להצלחה גדולה כזו שלא שיערו כלל!

וכל זה, כאמור, כשעסקו **במקצת**, ועאכו"כ אילו היו מנצלים את ההתעוררות והרעש כו' **כדרוש** – נקל לשער שהתוצאות החיוביות היו בודאי **פי כמה וכמה!**

---

299 דניאל יב, יו"ד.

300 סכ"א (קלג, א).

301 אחש"פ - התוועדויות תשמ"ז ח"ג עמ' 141.

ובהתאם לכך, חוזרים וכופלים עוה"פ ועוה"פ את הבקשה להוסיף ביתר שאת וביתר עוז בכל הפעולות דעשיית "מקדש מעט" ע"י הקטנים, ועוד וג"ז עיקר – ע"י הגדולים, כולל גם הדגשת ההוראה ד"עשה לך רב", כמדובר כמ"פ בארוכה.

ה. צריך למצוא יהודי שיכול לדבר ולהתייעץ עמו[302].

והנה, כיון שעדיין נמצאים בגלות, יכול להיות, לפעמים, ספק איך בדיוק צריך להתנהג, כולל – איך להביא לפועל את ההחלטות הטובות שהחליטו בקשר להאמור לעיל, אבל כיון שהתורה היא "תורה אור"[303], בודאי יש בה הוראות ברורות איך להתנהג בכל מצב, ונוסף ע"ז – ידועה תורת הבעש"ט[304] שמכל דבר בעולם צריך ללמוד הוראה בעבודת ה', ועפ"ז מובן, שמפעם לפעם מזמין הקב"ה לכאו"א, בהשגחה פרטית, את ההוראה המיוחדת שצריך ללמוד בזמן מסויים.

[וזהו גם הטעם להמדובר כמ"פ אודות קיום הוראת המשנה "עשה לך רב", שכאו"א צריך למצוא יהודי שיוכל להתדבר ולהתייעץ עמו על מנת לפתור את כל הספיקות, ולמצוא את ההוראות הברורות והמאירות ד"תורה אור"].

ו. ההשפעה הינה בהתאם לתכונות המשפיע[305].

והנה ע"פ האמור שבענין החדשים ישנה התכונה דמשפיע ומקבל, כמודגש במיוחד בשבת מברכים החודש, שבו נעשית השפעת הברכה מחודש לחודש – הרי מובן, שהשפעה זו היא בהתאם לתכונות וגדרים של החודש המשפיע והחודש המקבל, ככל ענין של השפעה.

ולדוגמא – בענין דמשפיע ומקבל אצל ישראל בנוגע ללימוד התורה, שאופן ההשפעה תלוי בתכונות דהמשפיע והמקבל: בתכונות המשפיע – כפי שמצינו[306] אצל רבי מאיר ש"אתא לקמי' דרבי ישמעאל וגמר גמרא (המשניות סתומות כמו שהן כדגמיר להו מרבו ורבו מרבו[307]), הדר אתא לקמי' דרבי עקיבא למיסבר סברא" (לעמוד על עיקר טעמי המשנה . . ולהבין דבר מתוך דבר), בהתאם לשינוי תכונותיהם של ר"י ור"ע, "למיגמר" או "למיסבר"; ובתכונות המקבל – כפי שמצינו שינויי התכונות דחמשת תלמידיו של ריב"ז[308], חמשה **סוגי** תלמידים שלכל א' מהם תכונה מיוחדת, הכוללים את החלוקה דכל התלמידים[309].

---

302 יחידות לאורחים כ"ד ניסן - התוועדויות תשמ"ז ח"ג עמ' 162.
303 משלי ו, כג.
304 "היום יום" ט' אייר. ובכ"מ.
305 פ' שמיני - התוועדויות תשמ"ז ח"ג עמ' 177.
306 סוטה כ, סע"א.
307 פרש"י שם.
308 אבות פ"ב מ"ט.
309 ראה ביאורים לפרקי אבות (תשד"מ) ריש ע' 78.

ז. המשפיע חייב לנצל את כוחותיו[310].

בכל השפעה – חייבים לנצל אותה במלואה

ובהדגשה – שככל שגדלה מעלת ההשפעה דהמשפיע, . . . – תגדל גם האחריות בכל הקשור לניצול השפעה זו, שכן, נוסף לכך שכל השפעה יש לנצלה במילואה כדי שלא לבלבל סדרי הבריאה כו', כולל גם הסדר דמשפיע ומקבל (כנ"ל ס"ב), אשר, "כל מה שברא הקב"ה בעולמו לא בראו אלא לכבודו"[311] – מודגש הדבר עוד יותר בהתחשב עם גודל מעלת ההשפעה.

יז. ומכאן באים גם להתעוררות בנוגע להשפעה על הזולת – הפצת התורה והיהדות והמעיינות חוצה:

כללות העבודה דהשפעה על הזולת הנמצא במעמד ומצב ד"חוצה", היא, ... שלמרות החילוק בינו לבין הזולת, שהוא עליון, עד לדרגת "ראשיכם שבטיכם", והזולת הוא תחתון, "חוטב עציך ושואב מימיך", הנמצא במקום ודרגא ד"חוצה" – משפיע העליון על התחתון, ועד שממשיך ופועל בו להיות **כמותו**, "ואהבת לרעך כמוך"[312], "כמוך" ממש.

... וגם בענין זה מודגש ההכרח לנצל את הכחות שנותנים למשפיע – כאו"א לפי ענינו, כדי שלא לבלבל סדרי הבריאה באופן דמשפיע ומקבל, כנ"ל.

המקבל זקוק להשפעה בגלל המשפיע

ובהדגשה יתירה – מכיון שהסיבה לכך שפלוני נמצא במעמד ומצב ד"עני בדעת"[313] (שלכן זקוק לקבל השפעה ממי שלמעלה ממנו, "עשיר בדעת"), אינה אלא כדי שיוכל להיות ענין **ההשפעה**, "חסד ואמת מן ינצרוהו" (כנ"ל ס"ב), היינו, **שחסרונו** של המקבל (שזקוק להשפעה) הוא בגלל **המשפיע!**

וע"ד הסיפור ששמעתי מכ"ק מו"ח אדמו"ר (בידעו שסוכ"ס אפרסם את הסיפור ברבים) אוות ד"ר וואלאַך הידוע, שטיפל ברפואתו בעת שקיבל התקף כליות בהיותו על הספינה בדרכו מביקורו באה"ק, שלאחרי זמן, נכנס לכ"ק מו"ח אדמו"ר וביקש תיקון, בהסבירו, שעובדת היותו על הספינה איפשרה את מחלתו של הרבי, כי, אילו לא הי' רופא בספינה, לא הי' הרבי נחלה מלכתחילה. – מה השיב לו הרבי, אינני יודע, אבל, בכל אופן, תוכן ונקודת הסיפור בנוגע לענייננו – שיתכן שחסרונו של פלוני נובע מעובדת קיומו של

---

310 המשך השיחה - עמ' 187.
311 אבות ספ"ו.
312 קדושים יט, יח.
313 כתובות סח, סע"א.

המשפיע[314], ומכיון שכן, מובן וגם פשוט גודל האחריות בנוגע לפעולת ההשפעה, שבגללה נעשה חסרון **בהזולת**.

ח. מדוע ההוראה מופיעה פעמיים באותו פרק[315]?

אם זו הוראה כ"כ מוכרחת מדוע מופיעה ב"מילי דחסידותא"?

בנוגע לפרקי אבות שמתחילים ללמוד בשבת שלאחרי פסח – הרי, נוסף על האמור לעיל (סכ"א) שקביעות דשבת בכ"ו ניסן, היום שבו מת יהושע, מודגש הקשר והשייכות להתחלת פרקי אבות, "משה קבל תורה מסיני ומסרה **ליהושע ויהושע** לזקנים כו'", יש להוסיף ולהתעכב על ביאור משנה בפרק ראשון שלומדים בשבת זה.

ובקשר עם המדובר לאחרונה אודות הענין ד"עשה לך רב" – מאמר שנכפל בפרק ראשון דאבות – מתאים ביותר להתעכב על ענין זה:

א) "עשה לך רב" הו"ע המוכרח ביותר בחיי האדם – כמדובר בארוכה כמ"פ ע"ד גודל ההכרח שבדבר כדי לדעת את המעשה אשר יעשון כו', שכן, במקרה של ספק, בהכרח לשאול אצל הרב ולעשות כהוראתו, "ככל אשר יורוך"[316], ובלשון המשנה "עשה לך רב והסתלק מן הספק".

ועפ"ז צריך להבין: מהי שייכותה של ההוראה ד"עשה לך רב" למסכת אבות, שענינה "מילי דחסידותא"[317], הוראות בנוגע להנהגה שהיא לפנים משורת הדין, מדת חסידות – בה בשעה שזהו"ע המוכרח ע"פ דין?!

וממה-נפשך: בענין שמסתפק כיצד עליו להתנהג בפועל – מוכרח **מעיקר הדין** לקיים את ההוראה ד"עשה לך רב", ובענין שיודע בעצמו כיצד צריך להתנהג בפועל – אין צורך (לכאורה) ב"עשה לך רב" גם מצד מדת חסידות?!

מדוע ההוראה מובאת בקשר לכ' ענינים שונים

ב) מהו הביאור **בכפל** ההוראה ד"עשה לך רב" – במאמרו של רבי יהושע בן פרחי', ובמאמרו של רבן גמליאל?

ובפרט שההוראה ד"עשה לך רב" נאמרה בקשר ובשייכות לענינים שונים – במאמרו של רבי יהושע בן פרחי', "עשה לך רב (ובהמשך לזה) וקנה לך חבר והו דן את כל האדם לכף זכות", ובמאמרו של רבן גמליאל, "עשה לך רב (ובהמשך לזה) והסתלק מן הספק ואל

---

314 ראה גם שיחת ש"פ ויק"פ סמ"א.

315 המשך השיחה - עמ' 196.

316 שופטים יז, יו"ד. וראה רמב"ם ריש הל' ממרים.

317 ראה ב"ק ל, א.

תרבה לעשר אומדות", שמזה משמע, שישנם ב' ענינים ב"עשה לך רב".

ג) ביאור הקשר והשייכות לבעלי המאמר – רבי יהושע בן פרחי', ורבן גמליאל.

וכפי שיתבאר לקמן.

הצורך ב'עשה לך רב' הוא גם כשנמצא בתכלית השלימות

[..] הביאור בפרקי אבות[318]:

מכיון שההוראה "עשה לך רב" נאמרה במסכת אבות, "מילי דחסידותא" – הרי מובן שמדובר אודות מעמד ומצב שכל הענינים הם בתכלית השלימות, עד כדי כך, שיתכן שמצד ההנהגה שע"פ שורת הדין אין צורך ב"רב". ועל זה באה ההוראה במסכת אבות, "מילי דחסידותא" – שמצד מדת חסידות, לפנים משורת הדין, הרי, גם כשנמצאים בתכלית השלימות יש צורך ב"עשה לך רב".

והענין בזה – ע"פ מארז"ל[319] "אל תאמין בעצמך עד יום כו'", שלכן, גם כאשר מעמדו ומצבו **בהוה** בתכלית השלימות, אין לו להאמין ולבטוח בעצמו, אלא, עליו לעשות (גם מלשון כפי') לעצמו רב, כדי למנוע ולשלול אפשרות למצב בלתי-רצוי שעלול להתחדש בעתיד, מצד ענינים שבהעלם כו'.

מניעת האפשרות לענין בלתי-רצוי הוא מצד מידת חסידות

אלא שאעפ"כ, צורך זה אינו אלא מצד מדת חסידות, לפנים משורת הדין בלבד – שהרי מצד שורת הדין אין חיוב לדאוג ולחשוש שמא בעתיד יתחדש איזה ענין בלתי-רצוי, כפי שמצינו[320] בנוגע לריב"ז שלפני הסתלקותו בכה ואמר "איני יודע באיזו דרך מוליכין אותי", כי, אף שידע שבמשך כל ימי חייו עסק בתורה ומצוותי' בתכלית השלימות, הרי זה רק בנוגע לכחות הגלויים בלבד, ואין בכך הוכחה בנוגע למעמד ומצב דעצם ופנימיות הנפש (כמבואר בדרושי חסידות[321]). ונמצא, שבמשך כל ימי חייו **לא דאג** לענין זה, מכיון שהי' עסוק בתורתו ועבודתו כו', ורק בסיום עבודתו, סמוך להסתלקותו, כשאין אפשרות לדחות יותר – אזי התחיל לחשוב ולהתבונן "באיזו דרך מוליכין אותי"[322].

ההוראה מופיעה פעמיים באותו פרק;
פעם אחת בנוגע לכללות ישראל, ופעם אחת בנוגע לחייו הפרטיים

ובפרטיות יותר – מתבטאת ההוראה ד"עשה לך רב" (מצד מית חסידות) בשני תחומים, הן ביחס לכללות ישראל, והן ביחס לחייו הפרטיים דכאו"א מישראל, כמובן

---

318 המשך השיחה ע' 202.

319 אבות פ"ב מ"ד.

320 ברכות כח, ב.

321 ראה לקו"ת ויקרא נ, סע"ד. מסעי צ, ב. ובכ"מ.

322 ראה בכ"ז – לקו"ש חט"ז ע' 271 ואילך. התוועדויות תשמ"ה ע' 449 ואילך. וש"נ.

מהמשך הענין בשני המאמרים שהתחלתם "עשה לך רב", כדלקמן.

במאמר הראשון – "עשה לך רב וקנה לך חבר והוי דן את כל האדם לכף זכות" – מדובר אודות היחס **לכללות** ישראל, שנחלק לג' סוגים כללים:

סוג א', "**עשה לך רב**" – אלו הנמצאים בדרגא נעלית ממנו, שיכול וצריך למנותם עליו כ"רב" ולקיים את הוראתם.

סוג הב', "**וקנה לך קבר**" – אלו הנמצאים בדרגתו, שיכול וצריך להתחבר עמהם, הן בלימוד התורה, כדי שלימודו לא יהי' "בד בבד", כדרשת חז"ל[323] בפירוש הכתוב[324] "חרב אל הבים ונואלו, כי אם "בדיבוק חברים"[325], שעי"ז "הרבה למדתי מחבירי"[326], והן בכללות עבודת ה', כידוע[327] פתגם אדמו"ר האמצעי שכאשר שני יהודים מתדברים ביניהם בעניני עבודת ה', הרי זה באופן שישנם שתי נפשות אלקיות כנגד נפש בהמית אחת. ולהעיר, שהענין ד"קנה לך חבר" מוכרח אמנם מצד שורת הדין, אבל, רק בזמנים ידועים כו', ואילו מצד מדת חסידות, הרי זה נעשה באופן תמידי.

וסוג הג', "והוי דן את כל האדם לכף זכות" – אלו הנמצאים בדרגא שלמטה ממנו, שאעפ"כ צריך לדונם תמיד לכף זכות. – בנוגע לעצמו, הרי, "אפילו כל העולם כולו אומרים לך צדיק אתה, הי' בעיניך כרשע"[328], היינו, ש"יחזיק עצמו לבינוני, ולא להאמין להעולם שאומרים שהרע שבו נתבטל לגבי הטוב שזו מדרגת צדיק"[329], אבל בנוגע לזולת – הרי זה להיפך ממש, שגם בראותו שפלוני נמצא במצב ירוד ביותר, עליו לדונו לכף זכות.

ואילו במאמר השני – "עשה לך רב והסתלק מן הספק ואל תרבה לעשר אומדות" – מדובר ביחס לחייו **הפרטיים** דכאו"א מישראל:

"עשה לך רב", וכתוצאה מזה – "הסתלק מן הספק", שכן, אף שבמעמדו ומצבו בהוה אינו מסתפק בשום דבר, הרי, יתכן שיתעורר ספק בעתיד, כאמור, "אל תאמין בעצמך כו'", ולכן, מצד מידת חסידות עליו להבטיח זאת מראש, עי"ז ש"עשה לך רב".

אין זה מן הראוי להחמיר ללא צורך

אמנם, אי משום הא, ישנה עצה פשוטה: במקרה של ספק – יתנהג **לחומרא**, ושוב לא יצטרך לשאול אצל רב.

על כך ממשיך התנא – "אל תרבה לעשר אומדות":

---

323 ברכות סג, ב. וש"נ.
324 ירמי' נ, לו.
325 אבות פ"ו מ"ו.
326 ראה תענית ז, א. וש"נ. רמב"ם הל' ת"ת ספ"ה.
327 "היום יום" כ' טבת. אג"ק אדמו"ר מוהריי"צ ח"ב ע' עג. לקו"ד ח"ב שנ, ב. ועוד.
328 נדה ל, סע"ב.
329 תניא פי"ג.

"לעשר אומדות", לא במדה המדוייקת, אלא באומד, גם כאשר מחמיר על עצמו ונותן בריבוי יותר – אין זה דבר הראוי בתור סדר קבוע, שכן, הנהגה כזו יש בה מעלה מחד גיסא, וחסרון לאידך גיסא.

ועד"ז בנדו"ד, שאין זה מן הראוי לעשות סדר קבוע להתנהג באופן של חומרא כשאין צורך בדבר (וע"ד מארז"ל[330] "דייך מה שאסרה לך תורה"). – בלית ברירה, חייבים אמנם להתנהג לחומרא, אבל, כשיש אפשרות – מוטב לשאול ולברר אצל הרב, "עשה לך רב והסתלק מן הספק", מאשר להחמיר ללא צורך.

הקשר והשייכות לבעלי המאמרים

ובביאור הקשר והשייכות לבעלי המאמרים, רבי יהושע בן פרחי' ורבן גמליאל – יש לומר:

בנוגע לרבי יהושע בן פרחי' – מצינו בגמרא[331] שניסה והשתדל לקרב אפילו את "אותו האיש", שכן, גם לאחרי ש"זקף לבינה והשתחווה לה", אמר לו רבי יהושע בן פרחי' "חזור בך", היינו, שלמרות היותו במעמד ומצב הכי גרוע, חוטא ומחטיא את הרבים שאין מספיקין בידו לעשות תשובה[332], דן אותו רבי יהושע בן פרחי' לכף זכות, שיוכל בכל זאת לעשות תשובה, באופן ד"דחק ונכנס"[333]. ובהתאם לכך, מדגיש רבי יהושע בן פרחי' את ההוראה ד"הוי דן את כל האדם לכף זכות".

ועד"ז בנוגע לב' הבבות שלפנ"ז, "עשה לך רב, וקנה לך חבר" – שלמרות היותו נשיא (כידוע[334] שכל זוג תנאים שנזכר בפרק זה, הראשון נשיא והשני אב ב"ד), הי' לו "רב", וגם "חבר".

ובנוגע לרבן גמליאל – הרי, ע"פ סדר הקבלה בפרק זה, הי' רבן גמליאל לאחרי הלל ושמאי (בן בנו של הלל[335]), ומכיון שמצינו בגמרא[336] ש"משרבו תלמידי שמאי והלל כו' **רבו מחלוקת** בישראל", אשר, כתוצאה מזה יש מקום לעניני **ספקות** כו', לכן, מזהיר רבן גמליאל "עשה לך רב והסתלק מן הספק".

---

330 ירושלמי נדרים פ"ט ה"א. רמב"ם הל' דעות פ"ג ה"א.
331 סנהדרין קז, ב – ע"פ חסרונות הש"ס.
332 אבות פ"ה מי"ח. סנהדרין שם.
333 ראה תניא פכ"ה. אגה"ק פי"א.
334 פי' הרע"ב משנה ד.
335 פרש"י על המשנה. וראה הקדמת הרמב"ם לספר הי"ד.
336 סוטה מז, סע"ב וש"נ.

ט. כשמינה רב נוכח שלדעת הרב אין זה מהקדושה[337].

ע"י קבלת שוחד עבור הישיבה אפילו בפרוטה – מטה את שכלו

ועד כדי כך שע"י קבלת שוחד, יכול לבוא למצב של "מגלה פנים בתורה שלא כהלכה"[338] – שמדמה לעצמו שדעתו היא דעת תורה, וגם כאשר מראים לו בפירוש שדבריו הם **היפך ההלכה**, ולדוגמא, בנושא של גיור **שלא כהלכה** – ממשיך לעמוד על דבריו בכל התוקף, באמרו שזהו מצד ה"פנים" (מלשון "פנימיות") דתורה!...

וכאמור, הסיבה לכך היא – מפני שקיבל שוחד עבור הישיבה שלו... אשר, גם אם לא נהנה מזה, כטענתו, הרי, עצם העובדה שקיבל שוחד, אפילו פרוטה אחת של נחושת בלבד, מטה את שכלו, ובמילא, אסור לו להתערב בענין פלוני, ולא עוד, אלא, שצריך להכריז שאינו יכול לחוות דעה כו', כפי שמצינו בדברי חז"ל[339] שבגלל טובת הנאה הכי קטנה, לאו דוקא בנוגע לממון כו', היתה הכרזה ד"פסילנא לך לדינא". ואילו בנדו"ד, לא זו בלבד שאינו מכריז ש"פסילנא לך לדינא", אלא אדרבה, ממשיך להתערב ולעמוד בתוקף על דעתו, ומורה כן לתלמידיו – לא רק באופן של חשש "שמא יגלו למקום מים הרעים וכו'"[340], כי אם, שמלמדם לגלות פנים בתורה שלא כהלכה, ח"ו.

לא צריך ללכת רחוק – יש מעין ודוגמת זה אצל כאו"א

ובעצם, לא צריך להרחיק לכת לדוגמא קיצונית הנ"ל, אלא, יכולים למצוא מעין ודוגמא אצל כאו"א – כפי שידע איניש בנפשי' שבנוגע לענינים מסויימים הי' סבור תחלה שמצד הקדושה צריך להיות באופן כך וכך, ולכן, הרעיש עולמות וכו', ולאחרי כן, כשקיים את הוראת המשנה "עשה לך רב", נוכח לדעת, להפתעתו, שלדעתו של הרב, אין זה מצד הקדושה כו', ומצד קבלת-עול (אף שלא הבין את דעת הרב, ולא עוד, אלא שאינו בטוח בצדקת דבריו) – ביטל את דעתו, מכיון שהרב שקיבל על עצמו, בהשגחה פרטית, אמר לו כך וכך.

י. אילו הי' מקיים את ההוראה הי' מפסיק לדאוג[341]!

אמנם לאחרי כל זה, ישנו בעל מרה-שחורה, שאינו מסתפק בכך, וממשיך בכל זאת לדאוג!

ולדוגמא – בנוגע לבריאות הגוף, שהולך לשאול בעצת הרופאים כו', וגם לאחרי

---

337 פ' תזריע-מצורע - התוועדויות תשמ"ז ח"ג עמ' 232.
338 אבות פ"ג מי"א.
339 כתובות קה, ב. רמב"ם הל' סנהדרין פכ"ג ה"ג.
340 אבות פ"א מי"א.
341 המשך השיחה - עמ' 236.

שהרופא אומר לו שמצבו כדבעי, אינו מסתפק בכך, ומבזבז כספים לשאול בעצת רופא שני ושלישי, ולא עוד, אלא, גם לאחרי שיש לו חוו"ד מג' רופאים שמצב בריאותו כדבעי, ואין לו ממה לחשוש כו' – עדיין לא נחה דעתו, ומוסיף לדרוש בעצת רופאים נוספים, שמא כולי האי ואולי ימצא איזה רופא שיאבחן אצליו איזה חולי...

ולא עוד, אלא, שבשביל זה מטריד את מנוחתם של אשתו ובני ביתו, וכל הנמצאים סביבו כו'.

על מה אתה דואג?!

יש לך חוו"ד מג' רופאים שמצב בריאותך תקין, ואין לך מה לחשוש – דבר שיש לו תוקף **בהלכה**, שהרי, על חוו"ד הרופאים סומכים בנוגע לחילול שבת, תענית דיוהכ"פ, וכיו"ב.

ונוסף לכך, ידוע פתגם הצ"צ "טראַכט גוט וועט זיין גוט", וכך הוה, כהמשך הסיפור בנוגע למעשה בפועל, "מעשה רב"[342], כפי שנתפרסם ע"י כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו[343], הן הפתגם והן כללות הסיפור (ע"ד הכלל ש"אין למדין הלכה לא מפי למוד כו' עד שיאמרו לו הלכה למעשה"[344]), וא"כ, מדוע הנך מתעקש לחשוב באופן הפכי?!

ובפרט שראית בעצמך בהזדמנויות שונות, שהדאגות והחששות באופן בלתי-רצוי שכתבת אודותם, התבדו, והיו כלא היו, ולא עוד, אלא, שנהפכו לטובה מן הקצה אל הקצה ממש! ולאחרי כל זה – הנך ממשיך לדאוג?!...

אילו הי' מקיים את ההוראה "עשה לך רב" – הי' מפסיק כבר לדאוג! הוא אמנם בחר לו רב, ודיבר עמו, והרב אמר לו כדברים הנ"ל, אבל אעפ"כ, בנוגע לפועל – אינו מקיים את דבריו של הרב!

יא. ההשפעה והקבלה צריכות להיות בתענוג[345].

וביאור הענין בעבודת האדם – ע"פ המדובר כמ"פ שהחילוק בין חמה ללבנה הוא החילוק שבין משפיע למקבל.

וכללות ההוראה היא – שבשני התנועות, הן בתנועת ההשפעה והן בתנועת הקבלה, שישנם בכל אדם, צריכה להיות העבודה ד"גוי קדוש" בדוגמת אופן העבודה **דשבת**.

ובהקדמה – שגם בשבת ישנו ענין של עבודה, דמכיון ש"אדם לעמל יולד"[346], הרי, בכל

---

342 שבת כא, א. וש"נ.

343 אג"ק אדמו"ר מוהריי"צ ח"ז ע' קצז. ועוד.

344 ב"ב קל, ב.

345 פ' במדבר - התוועדויות תשמ"ז ח"ג עמ' 364.

משך זמן קיומו צריך להיות ענין ה"עמל", אלא, שמכיון ש"כל מלאכתך עשוי'"[347], יכול וצריך להקדיש את כל זמנו לעבודה בעניני קדושה, "עמל תורה" ו"עמל שיחה" (תפלה)[348], היינו, שעבודתו היא בענינים נעלים יותר מאשר בימי החול.

וכל זה – כאמור – הן בנוגע לתנועת ההשפעה והן בנוגע לתנועת הקבלה, שבשניהם צריך להיות אופן העבודה דשבת עד לענין התענוג.

צריך להיות החיבור של השפעה וקבלה

ועוד ענין בזה – שצריך להיות **חיבור** ב' התנועות דמשפיע ומקבל, כמודגש בקביעות שנה זו, שב' סיון, שבו נאמר הענין ד"ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש", חל בשבת דימים, חמה, תנועת ההשפעה, ובשבת דשנים, לבנה, תנועת הקבלה.

ולדוגמא:

בנוגע לתנועה דהשפעה – צריך המשפיע לדעת שהשפעתו אינה באופן ד"כחי ועוצם ידי" ח"ו, כי אם, ממה שנותנים לו מלמעלה, ונמצא, שלאמיתתו של דבר הרי הוא בבחי' מקבל, ורק עי"ז יכול לעסוק בהשפעה על הזולת.

ובנוגע לתנועה דקבלה – שלא יחשוב שאין לו מה לעשות מלבד לעמוד מוכן לקבל, "עמדו הכן כולכם"[349], שהרי, נוסף על העבודה שבעצם הביטול, ישנו גם הענין ד"יותר ממה שבעה"ב עושה עם העני העני עושה עם בעה"ב"[350], ובמילא, גם הוא בבחי' משפיע.

ובעומק יותר, הרי, חיבור ב' הענינים דמשפיע ומקבל, הוא – ביחס להקב"ה וכנסת ישראל, היינו, שכללות העבודה ד"גוי קדוש" היא באופן שחדורה בתענוג הבורא (שבת דימים, חמה, משפיע), עד כדי כך, שתענוג הבורא מתחבר ונעשה חד ממש עם תענוג הנברא (שבת דשנים, לבנה, מקבל)[351].

יג. וכן תהי' לנו – שע"י מעשינו ועבודתינו בכל הענינים האמורים זוכים לשלימות ענין השבת, "ליום שכולו שבת ומנוחה לחיי העולמים"[352],

שאז יהי' גם שלימות ענין התענוג – שהרי העבודה דלעתיד לבוא תהי' "כמצות רצונך"[353], כולל גם פנימיות הרצון, חפץ, ענין התענוג,

בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, באופן ד"לא עיכבן המקום כהרף עין"[354], במהרה בימינו ממש.

---

346 איוב ה, ז.

347 מכילתא ופרש"י יתרו כ, ט. שו"ע אדה"ז או"ח הל' שבת סש"ו סכ"א.

348 סנהדרין צט, ב.

349 סה"מ קונטרסים ח"ב שצז, ב. אג"ק אדמו"ר מוהריי"צ ח"ד ריש ע' רעט.

350 ויק"ר פל"ד, ח. רות רבה פ"ה, ט. ועוד.

351 ראה המשך וככה תרל"ז פי"ב ואילך.

352 תמיד בסופה.

353 ראה תו"ח ר"פ ויחי, המשך וככה תרל"ז פי"ז ואילך.

354 מכילתא ופרש"י בא יב, מא. מכילתא שם, מב.

יב. כש'המאור הגדול' לא משפיע - מהרס הבריאה[355].

והוראה נוספת – ביחס לכללות החילוק בין חמה ללבנה, שהחמה היא בבחינת משפיע, "מאור הגדול", והלבנה היא בבחינת מקבל, "מאור הקטן", לית לה מגרמה כלום:

יהודי שהוא בבחינת "מאור הגדול", מצד גדלותו בידיעת התורה כו', יכול לחשוב: מה לי וליהודי שבבחינת "מאור הקטן", ומדוע אצטרך לירד ממדרגתי כדי להשפיע לו, בה בשעה שמצד סדר הבריאה ה"ה באופן ד"מאור הקטן", שלית לו מגרמי' כלום?!

ועל זה אומרים לו: הקב"ה הי' יכול לבראותם בימים ומאמרות בפ"ע, ואעפ"כ, בראם יחדיו, ביום אחד ובמאמר אחד, ולא עוד, אלא, שבראם בשוה – "שני המאורות הגדולים", אלא, שאח"כ נעשה חילוק בין "המאור הגדול" ל"מאור הקטן", ונקבע שה"מאור הקטן" יצטרך לקבל אורו מה"מאור הגדול".

ומכיון שכן, עליך לדעת שאם אינך ממלא את התפקיד שהוטל עליך, בתור "מאור הגדול", להשפיע ל"מאור הקטן" – הנך מהרס את סדרי הבריאה, ולא עוד, אלא, שכל המציאות ד"מאור הגדול" תלוי' בכך שישנו גם "מאור הקטן", כאמור, שנבראו ביחד, באופן שה"מאור הגדול" ישפיע ל"מאור הקטן", ובנדו"ד, שיהודי שהוא בבחינת "מאור הגדול" בלימוד התורה, ישפיע למי שקטן ממנו, "המאור הקטן", עד שיהיו "שני המאורות הגדולים".

355 ב' דחג השבועות - התוועדויות תשמ"ז ח"ג עמ' 425.

התוועדויות תשמ"ז ח"ד

א. לא די במינוי - צ"ל כפוף להוראות הרב[356].

ויש להוסיף ולהתעכב על ענין פרטי בפרק ראשון – ההוראה ד"עשה לך רב":

הוראה זו נכפלה בב' משניות – "עשה לך רב, וקנה לך חבר, והוי דן את כל האדם לכף זכות", "עשה לך רב, והסתלק מן הספק, ואל תרבה לעשר אומדות".

וכבר נתבאר בפעם הקודמת הטעם דהכפלת ההוראה – הן ביחס **לעצמו**, והן ביחס **להזולת**, היינו, מה שפועל ומשפיע על אחרים, בני ביתו, תלמידיו ומושפעיו כו', כולל גם מה שהוא עצמו נעשה מושפע מפעולותיו הקודמות, אשר, בנוגע לכל ענינים אלו ישנה ההוראה ד"עשה לך רב".

ל. ובהתאם לכך, הרי, כאן המקום לעורר ולזרז עוד הפעם אודות קיום ההוראה "עשה לך רב".

וכמדובר כמ"פ גודל ההכרח והנחיצות דקיום הוראה זו, וידע איניש בנפשי', כך, שאין צורך להאריך בדבר, כי אם, לעורר ולזרז עוה"פ אודות קיום ההוראה בפועל ממש.

ופשיטא, לא רק לצאת ידי חובה בכך ש"ממנה" רב, ואילו בנוגע למעשה ממשיך להתנהג כמקודם, שכן, הנהגה כזו יכולה לגרום שיתנהג בשרירות לבו, גם כאשר מדובר אודות ענין בלתי-רצוי ח"ו,

ובלשון הכתוב[357] "והתברך בלבבו לאמר שלום יהי' לי [לא ה"שלום" אודותיו נאמר "הנני נותן לו את בריתי שלום"...] כי בשרירות לבי אלך",

ובפרט שכבר עשה כן כמה פעמים, "עבר ושנה כו'", אשר, בכל פעם ניתוסף עוד בפירוד נשמתו מאלקות, כמשל הענן המבדיל בין השמש כו' (כמובא באגה"ת[358]),

ולא עוד, אלא, שחושב שהוא מרמה את הבריות עי"ז שמסתיר את מעשיו, אף שלאמיתו של דבר אינו מרמה אלא את עצמו, וכפתגם הידוע[359] של אדמו"ר מהר"ש "מהו ה'קונץ' לרמות טפש"!

ועל זה באה ההוראה ד"עשה לך רב" – שלא די במינוי הרב בלבד, אלא צריך לעשותו רב **עליו** ("לך"), כלומר, שיהי' כפוף אליו, ויתנהג ע"פ הוראותיו בפועל ממש.

---

356 פ' פנחס - התוועדויות תשמ"ז ח"ג עמ' 122.

357 נצבים כט, יח.

358 פרק ז.

359 ראה סה"ש תש"א ע' 100.

ב. גם ענין פרטי נוגע לכלל ישראל וצריך לשאול[360].

הסיפור על בנות צלפחד מלמד שגם ענין פרטי נוגע לכל ישראל

ויש להוסיף ולבאר לימוד נפלא מכללות הסיפור אודות בנות צלפחד שדרשו וקיבלו נחלה בארץ, ועד כדי כך, שזכו שעל ידן נאמרה פרשת נחלות[361], "איש כי ימות ובן אין לו והעברתם את נחלתו לבתו וגו'"[362], ובהמשך לזה גם הציווי ד"לא תסוב נחלה לבני ישראל ממטה אל מטה וגו'"[363].

[..] ולכאורה הרי זה ענין **פרטי** של חמש בנות בישראל (שרצו לקבל נחלה בארץ בזכות עצמן), ותו לא מידי. ואעפ"כ, כתוצאה מזה נתחדשה פרשה שלימה בתורה, פרשת נחלות, בענין **כללי** השייך **לכלל** ישראל, כולל גם משה רבינו עצמו, שכן, לאחרי ק"כ שנה צריכים לידע פרטי דיני הירושה.

[..] ומכאן למדים עד כמה חשוב ונוגע אפילו ענין פרטי של איש פרטי מישראל!

ההוראה – צריך לשאול את הרב גם בנוגע לעניינים פרטיים

וההוראה מזה – בפשטות – שאין ליהודי לחשוב שמכיון שמדובר אודות ענין פרטי שלו, למאי נפק"מ כ"כ אם יעשה באופן כך או באופן כך, אלא, גם בענין פרטי עליו לשאול ולברר כו', "עשה לך רב", כהנהגת בנות צלפחד שהלכו **למשה רבינו** לשאול בענין פרטי שלהן, ובסופו של דבר, נתחדשה עי"ז פרשה בתורה לכלל ישראל, כנ"ל.

ג. מתחיל בכפי' ומסתיים בתענוג[364].

וענין נוסף בנוגע לקבלת החלטות טובות בכל האמור, ובהקדמה:

רואים במוחש שכאשר צריך למסור דין-וחשבון לבשר-ודם – "עשה לך רב" – אזי ניתוסף בקיום הדבר בפועל ממש. ובלשון הידוע[365] – "יהי רצון שיהא מורא שמים עליכם כמורא בשר ודם". ולכן, אף שמלכתחילה כרוך הדבר בקושי מסויים, וכדיוק הלשון "**עשה לך רב**", "עשה" (גם) מלשון כפי'[366], הרי, בראותו שהדבר מוסיף ומסייע בעבודתו, עושה זאת – בסופו של דבר – מתוך תענוג.

---

360 פ' מטות-מסעי - התוועדויות תשמ"ז ח"ג עמ' 152.
361 פרש"י פנחס כז, ה.
362 פנחס שם, ח.
363 פרשתנו לו, ז.
364 חמשה עשר באב- התוועדויות תשמ"ז ח"ג עמ' 212.
365 ברכות כח, ב. הובא בתניא פמ"א (נז, סע"א).
366 ראה לקו"ת בחוקותי מח, א. ובכ"מ.

ד. נסיעה לתשרי עם חובות – ישאל אצל הרב[367].

ומכאן באים לסוג שאלה נוספת, שלכאורה, הרי זה ענין שהזמן גרמא – בנוגע לנסיעה לכאן לחודש תשרי, ובפרט לקראת שנת הקהל, תוך כדי פירוט טעמים לכאן וטעמים לכאן וכו' וכו'.

ובכן, בענין זה ניתן כבר המענה מכו"כ שנים (ומכיון שהמענה מיוסד על הוראת השו"ע, לא שייך שינוי משנה לשנה, שהרי התורה לא תהא מוחלפת מאז שניתנה למשה מסיני), ותוכנו – שהנסיעה לכאן אפשרית אך ורק בתנאים דלהלן:

לכל לראש – שהנסיעה לכאן לא תגרע בעבודתו בקודש, במוסד על טהרת הקודש (או מוסד הכשר), לטובת הרבים וכו'.

ונוסף לזה – שלא להכנס לחובות, ובלשון חז"ל[368] (שהביאו רבינו הזקן בשו"ע שלו[369]) "עשה שבתך חול ואל תצטרך לבריות", ועאכו"כ כשמדובר בחובות גדולים שהוא בעצמו מסופק אם יוכל לפרעם. ואם ברור אצלו שיוכל לפרוע חוב זה, אלא, שיגרע במנוחת הנפש מצד הענין ד"עבד לוה לאיש מלוה"[370] – ישאל אצל רב מורה-הוראה בישראל (ובפרט – שבודאי קיים כבר הוראת המשנה "עשה לך רב").

---

367 ר"ח אלול - התוועדויות תשמ"ז ח"ג עמ' 309.

368 שבת קיח, א. וש"נ.

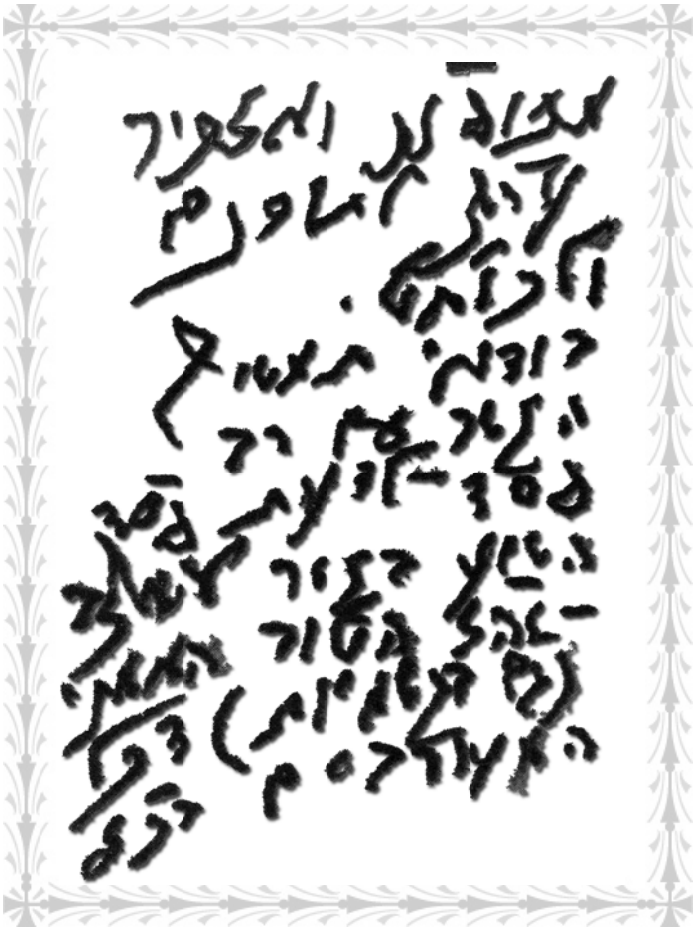
369 או"ח הל' שבת סרמ"ב ס"ד.

370 משלי כב, ז. ב"ב יו"ד, סע"א.

~ כתבי יד ~

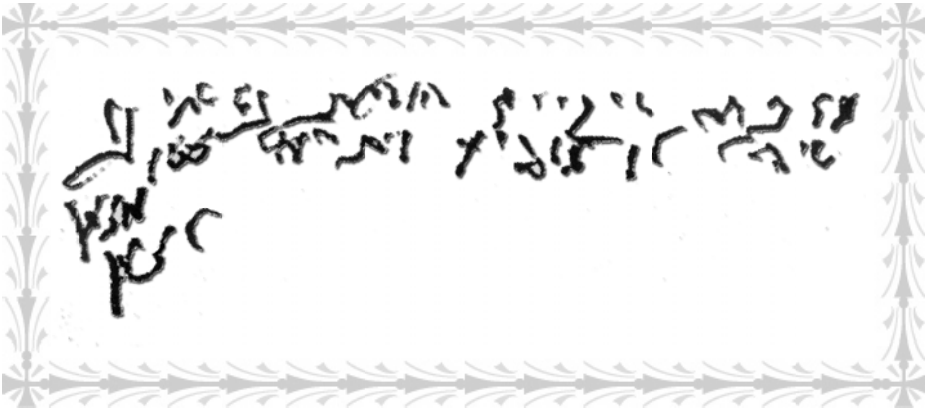
מכ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א
אודות הענין ד"עשה לך רב"

א. בודאי תמשיך הקשר עם רב

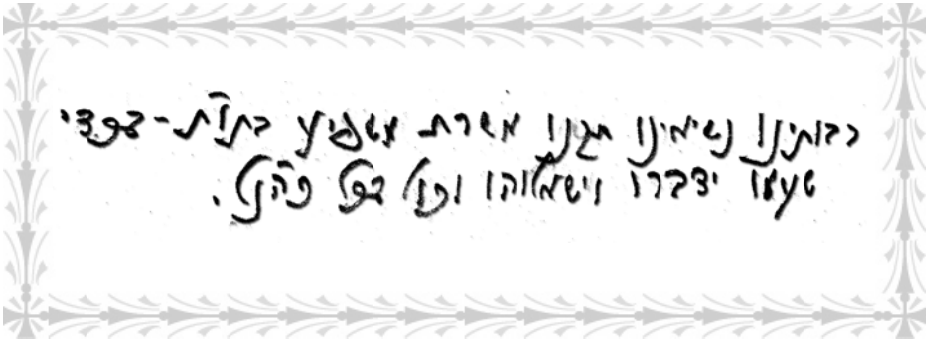
מכופנ"נ [מכתב ופ"נ נתקבל] **ואזכיר עה"צ** [על הציון] **לתוכנם ולכוח"ט** [ולכתיבה וחתימה טובה]. **בודאי תמשיך הקשר עם רב פס"ד** [פוסק דינים] – **לדעת פס"ד השו"ע בקשר להמצב - שה"ז** [שהרי זה] **הטוב האמתי (גם בגשמיות) דכל המעורבים בכ"ז** [בכל זה]

ב. מוכרח שיהי' לו משפיע

מוכרח שיקיים הוראת נשיאינו
שיהי' לו משפיע ויתייעץ איתו
מזמן
לזמן

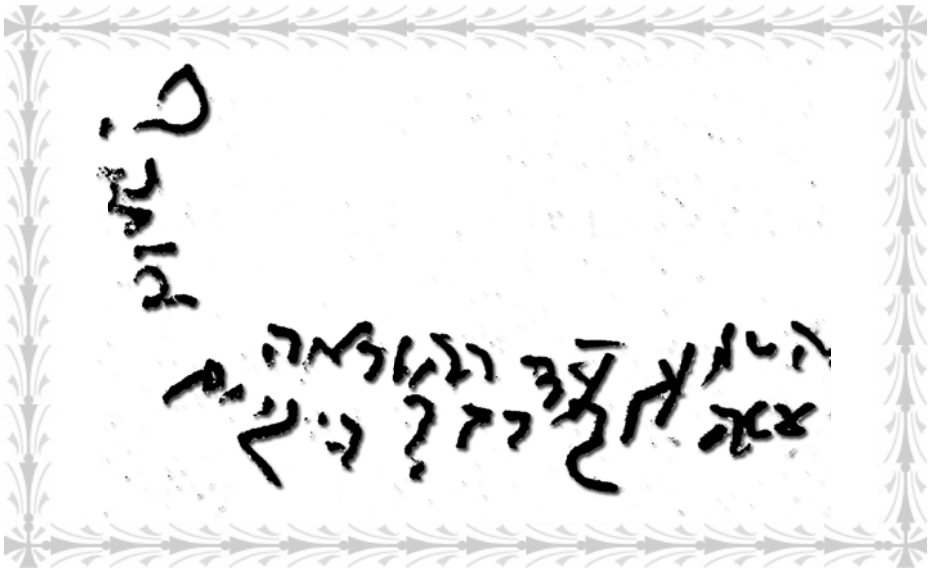
ג. למה רבותינו נשיאינו תקנו משפיע בתו"ת?

רבותינו נשיאינו תקנו משרת משפיע בתו"ת – בכדי שעמו ידברו וישאלוהו וכו' בכל כהנ"ל.

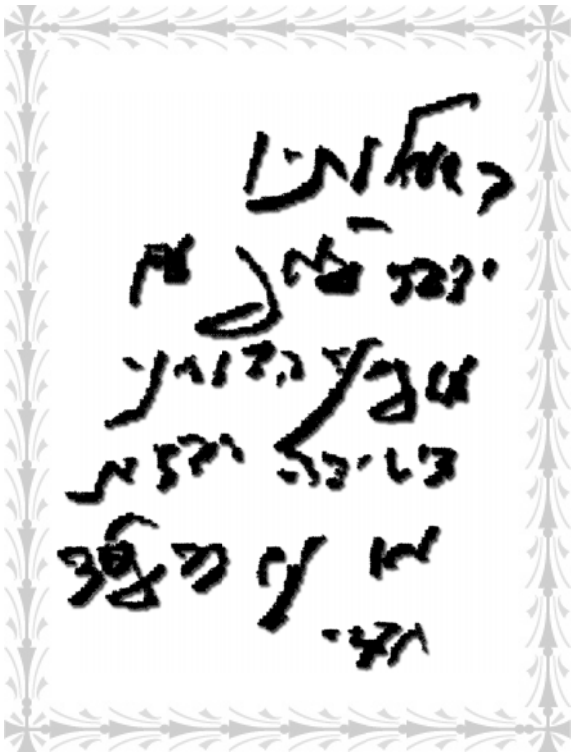
ד. השמע ע"ד ההוראה "עשה לך רב"?

השמע ע"ד ההוראה
עשה לך רב? היקיים אותה?

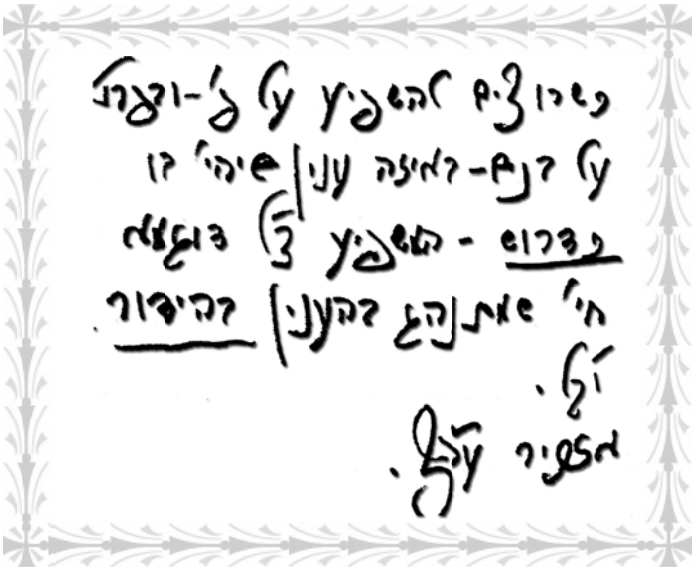

ה. בשאלותיו ידבר עם המשפיע.

בשאלותיו
ידבר פא"פ עם
משפיע הרוחני
בישיבה חב"דית
או עם רב פס"ד חב"די

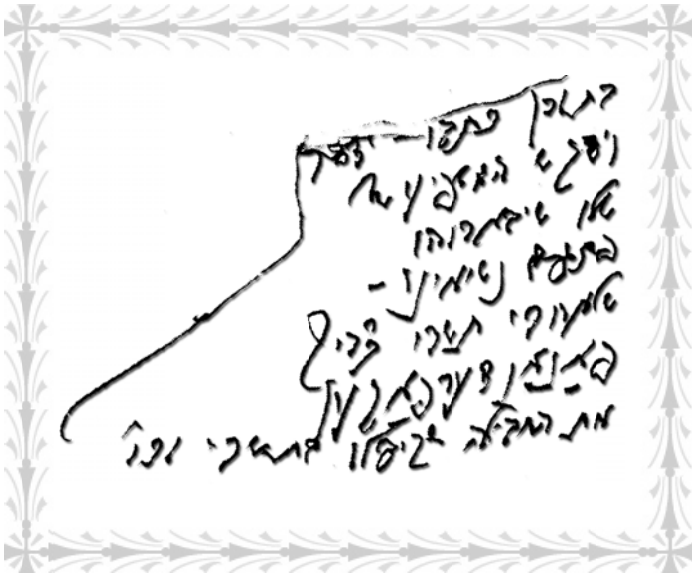

ו. המשפיע צריך להיות דוגמא חי'.

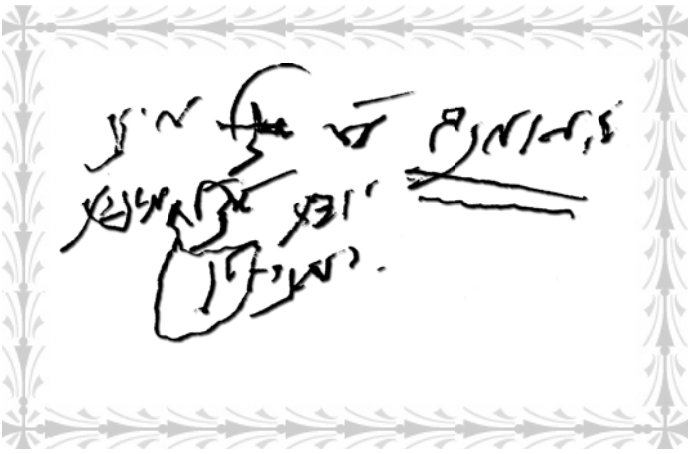
שרוצים להשפיע על פ' [פלוני] **– ובפרט על בנם – באיזה ענין שיהי' בו כדרוש – המשפיע צ"ל דוגמא חי' שמתנהג בהענין בהידור וק"ל.**
אזכיר עה"צ [על הציון]**.**

ז. יבקש מהמשפיע שלו שיבאר לו.

בתוכן כתבו – ידבר ויבקש המשפיע שי' שלו שיבארוהו פתגם נשיאינו – שלאחרי תשרי צריך פאנאנדערפאקען [לפרוק] **את החבילה שקיבלו בתשרי וכו'**

ח. אינו יודע שצ"ל לו משפיע?

האומנם ע"ע [עד עתה] **אינו יודע שצ"ל** [שצריך להיות] **לו משפיע רוחני**

נדפס לע"נ

דב בן **ישראל** ז"ל

משה בן **שלמה** ז"ל

רוזה (פירוזה) בת **אבני** ז"ל

דינה בת **דב** ז"ל

לזכות

כבוד קדושת אדוננו מורנו ורבינו

המלך המשיח

שיחי' לעולם ועד

ירום הודו ותנשא מלכותו ויצליח בהצלחה אלוקית נפלאה
וירוה נחת ועונג מכלל ישראל, ומבניו התמימים בפרט
ויביאנו ברינה אל הר ציון אשר אהב
ויראינו נפלאות מתורתו "תורה חדשה מאיתי תצא"
בהתגלות מלכותו לעין כל והייתה להוי' המלוכה
בגאולתנו האמיתית והשלימה ו'דידן נצח'
תיכף ומיד ממש, נאו!

חן חן

על השתתפותכם בשמחתנו

יחי אדוננו מורנו ורבינו המלך המשיח לעולם ועד